

LA PAERIA

Ajuntament de Lleida

**La infància i
l'adolescència de la
ciutat de Lleida.
Informe 2009- 2010**

"La verdadera medida del progreso de una nación es la calidad con que atiende a sus niños y niñas: su salud y protección, su seguridad material, su educación y socialización y el modo en que se siente queridos, valorados e integrados en las familias y sociedades en las que han nacido" (UNICEF 2007,: 7)

Observatori de la Infància i l'Adolescència de Lleida

Universitat de Lleida i Institut Municipal d'Educació de l'Ajuntament de Lleida

La infància i l'adolescència de la ciutat de Lleida. Informe 2009 - 2010

Direcció y Coordinació: M. Àngels Balsells

Equip de investigació: M. Àngels Balsells, Jordi Coiduras, Joan Ballesté, Àngels Adrover i Eduard Vaquero

Col·laboradores: Alba Miralles i Patricia Muñoz

Introducció

1. La infància i l'adolescència a la ciutat de Lleida: descripció sociodemogràfica de l'estructura de la població de 0 a 17 anys

2. Àmbit d'educació

- 2.1 Dades de l'escolarització a Lleida
- 2.2 Recursos d'educació formal a la ciutat de Lleida
- 2.3 Necessitats emergents i adequació de recursos
- 2.4 Propostes de millora i potencialitats
- 2.5 A destacar

3. Àmbit de la salut

- 3.1 Dades de l'estat de la salut a Lleida
- 3.2 Recursos de salut de la ciutat de Lleida
- 3.3 Necessitats emergents i adequació de recursos
- 3.4 Propostes de millora i potencialitats
- 3.5 A destacar

4. Àmbit de cultura, oci i lleure

- 4.1 Dades i recursos de l'àmbit de cultura, oci i lleure
- 4.2 Necessitats emergents i adequació de recursos.
- 4.3 Propostes de millora i potencialitats
- 4.4 A destacar

5. Àmbit de participació

- 5.1 Dades i recursos de l'àmbit de participació
- 5.2 Necessitats emergents i adequació de recursos
- 5.3 Propostes de millora i potencialitats
- 5.4 A destacar

6. Àmbit de serveis socials

- 6.1 Dades de l'àmbit de serveis socials
- 6.2 Recursos i Serveis Socials
- 6.3 Necessitats emergents i adequació de recursos
- 6.4 Propostes de millora i potencialitats
- 6.5 A destacar

7. La ciutat de Lleida com a context de desenvolupament de la infància i l'adolescència

8. Conclusions generals

Bibliografia

Introducció

Les dades publicades per governs i altres institucions internacionals sobre la infància i l'adolescència són un referent interessant sobre realitats àmplies, estatals o internacionals. Malgrat la seva oportunitat i utilitat ofereixen una visió limitada en relació a realitats més properes com la ciutat. D'això es deriva la necessitat d'aproximacions a nivell micro per a conèixer amb més detall el benestar dels ciutadans i dels infants en particular. La descentralització de les competències de govern i l'aproximació de l'administració municipal als ciutadans suposa un grau de responsabilitat municipal gens menyspreable en la gestió de la despesa social. L'exercici eficient d'aquestes facultats solament pot basar-se en estudis que permetin actuar de forma local de manera més precisa i informada.

L'informe que es presenta és la primera actuació de l'Observatori de la Infància i Adolescència de la ciutat de Lleida. Amb ell es pretén donar una visió global de la situació de la infància i l'adolescència lleidatana que abasta els anys 2009 i 2010.

El Consell Assessor Municipal de la Infància i l'Adolescència, així com la Defensora de la Infància de l'Ajuntament de Lleida, creuen necessari elaborar periòdicament estudis que informin sobre l'estat d'aquesta franja d'edat. Fruit d'aquesta motivació es pren la iniciativa de crear un Observatori que tingui per finalitat donar aquesta informació de forma bianual per tal de concretar accions dirigides a millorar la qualitat de vida de nois i noies de Lleida i contribuir a l'establiment dels eixos d'actuació política, de gestió i professionals de la Paeria. Així doncs, a l'any 2009 es signa un **Conveni de Col·laboració entre l'ajuntament de Lleida i la Universitat de Lleida per la Creació de l'observatori de la Infància i l'adolescència del Ciutat de Lleida.**

Els objectius concrets de l'estudi són:

- a) Informar sobre la situació de la infància i l'adolescència a la ciutat de Lleida.
- b) Evidenciar el punt de vista de infants i adolescents i el dels altres agents implicats des d'un procés participatiu
- c) Concretar les percepcions, l'adequació dels recursos, les necessitats, les potencialitats i les propostes de millora en els diferents àmbits d'estudi.

La Convenció dels Drets de la infància ha estat el referent per l'elaboració d'aquest informe. El marc d'estudi ha tingut present una concepció de nen i nena com a subjecte de drets, creatiu i participatiu amb totes les capacitats de modificar i d'influir en els seu entorn. Això ha significat que han estat implicats en la descripció i l'anàlisi de la seva realitat. Les dades produïdes per ells han estat considerades dades de qualitat, doncs no podem oblidar que els infants són una part significativa de la població i que la forma més natural d'obtenir informació és considerar-los informants directes.

La metodologia

Els darrers informes elaborats per l'Institut Innocenti de Research Centre (UNICEF, 2005, 2007i 2009) han estat referents en l'establiment del marc de la recollida, l'anàlisi i el tractament de la informació de l'informe; tant a l'hora d'establir indicadors per a la recollida de dades i de documentació relacionada amb recursos, com a l'hora de plantejar una metodologia participativa en la que s'ha tingut en compte la veu de la infància i l'adolescència, així com la dels professionals, associacions, entitats i administracions de Lleida.

La recerca i l'anàlisi de la informació s'ha estructurat en sis grans temàtiques: educació, salut, serveis socials, participació, lleure i ciutat. Per cadascuna d'aquestes temàtiques s'ha considerat una visió

complementària entre les dades objectives i descriptives, amb d'altres dades subjectives i interpretatives, que han permès copsar les percepcions, les opinions, la satisfacció i les propostes de millora relacionades amb la situació de la infància a la nostra ciutat.

Així, la recerca documental i de la informació ha estat complementària:

Informació de caire descriptiva en base a indicadors de tipus objectiu: Les dades i recursos en relació a cadascun dels àmbits s'han obtingut a través de documents públics, de la Paeria i d'altres administracions. Concretament s'ha fet :

- Anàlisi sociodemogràfica de la població menor de 0 a 17 anys i les seves famílies amb les dades del Padró municipal i les dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya.
- La descripció de recursos, serveis i programes destinats a la infància en els àmbits d'educació, salut, serveis socials, participació i lleure

S'ha recollit també informació de caire qualitatiu en base a indicadors de tipus subjectiu com ara la percepció sobre les dades descriptives i objectives, l'opinió sobre les necessitats, l'adequació de recursos i les problemàtiques emergents, i la valoració de les potencialitats de la ciutat per la infància i l'adolescència. Aquesta informació es va recollir a través de grups de discussió i d'entrevistes semiestructurades a informants clau de Lleida. Concretament es van desenvolupar:

- Grups de discussió pels àmbits d'educació, salut, serveis socials, participació i lleure en els que van participar diferents professionals
- Grups de discussió amb infants i joves entre 12 i 18 anys, per recollir la seva visió de la ciutat de Lleida.
- Entrevistes a informants clau: a diferents representants, professionals, responsables d'entitats,... que per raó de lloc

que ocupen tenen una visió significativa de la infància i l'adolescència de Lleida

Aquesta complementarietat metodològica i la forta participació social i infantil de diferents sectors de la ciutat de Lleida, ha permès contemplar moltes visions de la situació de la infància i l'adolescència, així com copsar les principals problemàtiques emergents.

L'estructura

L'informe s'articula en nou capítols;

El primer capítol es l'anàlisi sociodemogràfica de la població entre 0 i 17 anys de la ciutat de Lleida;

Els cinc capítols següents fan referència a cadascun dels àmbits - educació, salut, serveis socials, oci lleure, i participació- i s'estructuren tots cinc d'una forma homogènia; en primer lloc es presenten les dades i el recursos que estan vinculats a la part més descriptiva de la informació, i després es presenten els resultats de l'anàlisi de la informació qualitativa especificant quines necessitats emergents i adequació de recursos es perceben per cada àmbit, i quines propostes de millora i potencialitats s'han identificat. Els cinc capítols acaben amb una síntesi de les idees principals.

El capítol número set , recull de forma genèrica la visió general sobre aspectes de la ciutat de Lleida que s'han identificat com a significatius en l'estat de la infància i l'adolescència i que no pertanyen a cap dels cinc àmbits anteriors. Inclou també la percepció i les preocupacions de la població infantil i juvenil vistes des dels seus propis ulls.

El vuitè capítol presenta les conclusions de l'informe, tot remarcant les limitacions de la metodologia i les dificultats en el procés de recerca.

El novè i darrer capítol està dedicat a presentar de forma acurada la metodologia i el treball de camp desenvolupat durant el procés de recerca que ha fructificat en l'elaboració d'aquest informe.

Les persones que han participat en l'elaboració de l'informe

Col·laboradores: Alba Miralles i Patricia Muñoz

Explotació estadística: Cecilio Lapresta

Participants en grups discussió i entrevistes:

PROFESSIONAL	CÀRREC/TASCA	LLOC DE TREBALL
Alsinet, Carles	Gerent del Servei a les Persones	Ajuntament de Lleida
Aranda Dolcet, Elena	CAP U. Participació i Associacionisme Juvenil	Joventut Paeria
Batista, Teresa	Treballadora Social	EAIA de Lleida
Betbesé Mullet, Eva	Coordinadora Educativa DOW Lleida	DOW Lleida
Bonet i Boldú, Amadeu	Professor de Secundària	IES Josep Vallverdú
Burgués Bargués, Maria	Senadora/Defensora dels drets dels Infants Lleida	***
Calomarde Burgaleta, Tadeo	Educador	Ludoteques Municipals
Camí, Dolors	Treballadora Social	Cap de Servei d'Atenció a la Infància i l'Adolescència
Capdevila Ros, Marta	Psicòloga	U. T. Prevenció de Drogodependències. Ajuntament de Lleida
Claramunt, Llorenç	Director	Col·legi Maristes
Companys, Joana	Psicòloga	Equip d'Assessorament Psicopedagògic EAP LL - 02 Segrià
Delgado Pons, David	2on batx.	***
Domigo Salvany, Francesc	Pediatra d'atenció primària	ABS Balaguer
Eva	4art ESO	***
Garcia Jaimejuan, Andreu	Coordinador Departament oci i temps lleure. DOW	DOW Lleida
Garcia, Chesca	Educadora	Coordinadora Serveis PROSEC
Gomà Calvo, Mercè	1er batx.	***
Granell Molins, Jordi	Actor	Companyia de teatre de carrer XIP XAP

Jiménez Sesé, Yolanda	Periodista	Ajuntament de Lleida
Leiva Gros, Josep	1er batx.	***
Llovera Ocaña, Maria	Infermera Gestora	Hospital Universitari Arnau de Vilanova
López , Antoni	Director dels Serveis Territorials d'Educació a Lleida	Departament d'Educació. Generalitat de C.
López Guillemet, Ferran	Actor	Companyia NOPATISKUS
Martín, Encarna	Treballadora Social	Directora Servei Acolliment i Adopcions
Milagros	4art ESO	***
Montanera, Isabel	Treballadora Social	Centre Obert Pare Palau
Navarro Rosinés, Francesca	Professora	IES Guindàvols
Noemí	3er ESO	***
Notario Entur, Sonia	Educadora Social	Associació Antisida Lleida
Olona Cabasés, Antoni	Professor	IES Ronda
Ordóñez Palau, Àlex	Sergent Mossos d'Esquadra	Comissaria Lleida
Pascual, Josep M ^a	Educador Social	Representant del CEESC
Pedra, Àngel	Coordinador Hospital Infantil i Juvenil.	Hospital de Santa Maria
Pelegri, Xavier	Professor de la UdL	Universitat de Lleida
Peregrino, Antonio	Educador CRAE	Llars Infants Torre Vicenç
Perera Moragues, Roser	Periodista. Delegada Catalunya Radio	Catalunya Radio
Plana Vidal, M. Teresa	Professor	IES Hoteleria
Punzano Serrano, Montserrat	Guardia Civil	Unidad Orgànica Policia Judicial EMUME
Puri Plana, Guillem	2on batx.	***
Rodríguez Ruiz, Juanjo	Tècnic de Joventut	Ajuntament de Lleida
Sánchez Landa, Marta	2on batx.	***
Sánchez Villegas, Pilar	Advocada	Despatx pròpia
Solé Gallart, M ^a Rosa	Mestra Educació Especial	CEE Esperança
Tània	3er ESO	***
Tello Casany, Carmen	Psicòloga Clínica	CSMIJ Lleida. Sant Joan de Déu Lleida.
Tremosa Moré, Pere	Mestre	Escola Sant Josep de Calasanc
Vallmanya Cucurull, M ^a Teresa	Pediatra	Hospital Universitari Arnau de

		Vilanova
Verdié Ballesté, Dolors	Mestra	Escola de Pardinyes
Yuguero, Oriol	Regidor de Joventut	Ajuntament de Lleida

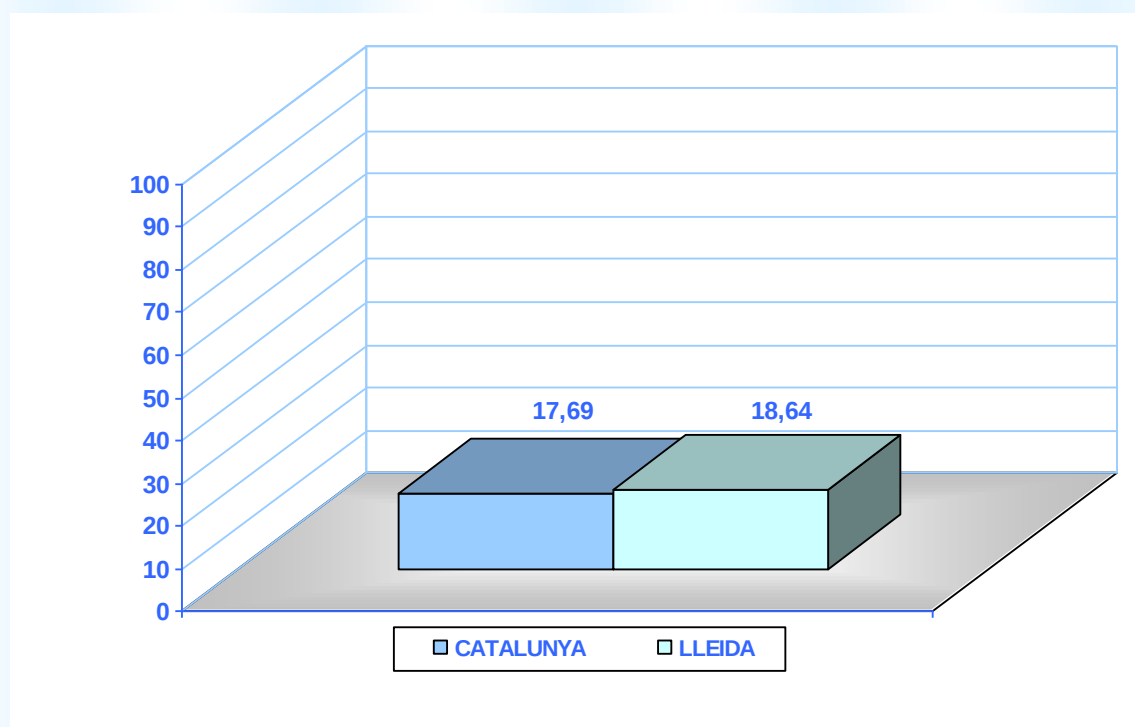
1. La infància i l'adolescència a la ciutat de Lleida: descripció sociodemogràfica de l'estructura de la població de 0 a 17 anys

En aquest capítol es descriu la franja poblacional entre els 0 i els 17 anys a Lleida a partir d'informació quantitativa procedent de fonts municipals i de l'Institut d'Estadística de Catalunya. Es tracten valors de caràcter demogràfic amb l'objectiu de proporcionar descriptius que permetin un coneixement més precís dels infants i joves als que ens referim quan al llarg de l'informe es parla d'ells.

1.1	Població de 0 a 17 anys	
	Catalunya	1.322.034
	Lleida	24.558

El total de nois i noies que tenen entre 0 i 17 anys a Catalunya s'eleva fins a 1.322.034, el que representa el 17,69% de la població total. En el cas de la ciutat de Lleida, aquesta xifra arriba a 24.558, suposant el 18,64% dels residents a la ciutat. Així, comparativament, la proporció de població d'aquestes edats és més elevat a Lleida que a Catalunya considerada en el seu conjunt

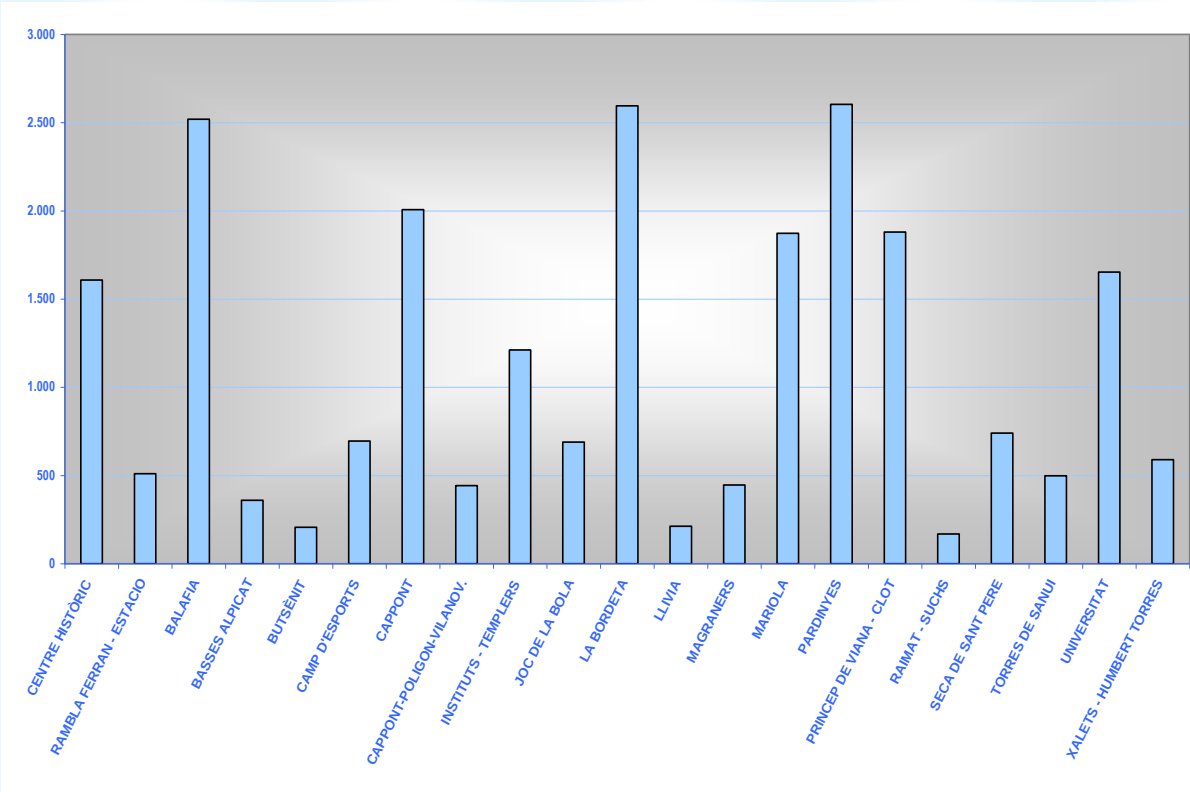
Gràfic 1.1 PERCENTATGE QUE SUPOSA LA POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS VERS EL TOTAL. CATALUNYA I LLEIDA. 2009.

Font: Elaboració Pròpia a partir de les dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).

1.2	<i>Distribució de la població de 0 a 17 anys per barris</i>	
	Centre Històric	1.608
	Rambla Ferran - Estació	510
	Balafia	2.519
	Basses Alpicat	359
	Butsènit	207
	Camp D'esports	696
	Cappont	2.007
	Cappont-Poligon-Vilanov.	443
	Instituts - Templers	1.212
	Joc de la Bola	689
	La Bordeta	2.595
	Llivia	213
	Magraners	446
	Mariola	1.873
	Pardinyes	2.604
	Prncep de Viana - Clot	1.880
	Raimat - Suchs	168
	Seca De Sant Pere	741
	Torres De Sanui	499
	Universitat	1.653
	Xalets - Humbert Torres	590

Gràfic 1.2.- Població infantil 0-17 per barris de la ciutat

Font: Elaboració Pròpia a partir de les dades del Padró Municipal.

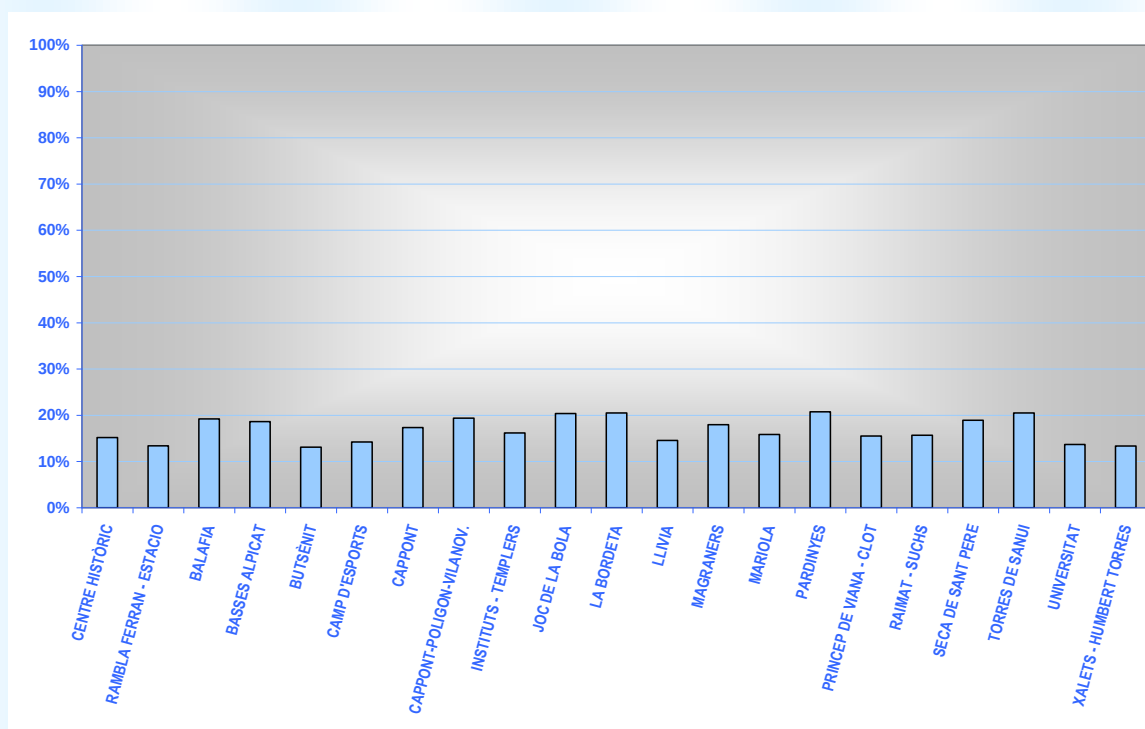
1.3	Percentatge de la població de 0 a 17 anys respecte a la població total per barris	
	Centre Històric	15%
	Rambla Ferran - Estació	13%
	Balafia	19%
	Basses Alpicat	19%
	Butsènit	13%
	Camp D'esports	14%
	Cappont	17%
	Cappont-Poligon-Vilanova.	19%
	Instituts - Templers	16%
	Joc de la Bola	20%
	La Bordeta	20%
	Llívia	15%
	Magraners	18%
	Mariola	16%
	Pardiniyes	21%
	Príncep de Viana - Clot	15%
	Raimat - Suchs	16%
	Seca De Sant Pere	19%
	Torres De Sanui	21%

Universitat	14%
Xalets - Humbert Torres	13%

Però la població infantil i adolescent no es reparteix de manera homogènia entre les diferents zones de la ciutat ja es veu en el quadre i gràfic anterior, D'aquesta manera, a l'aprofundir en aquestes dades a nivell de barris, es comprova també que comparativament amb el percentatge de la població del barri en total tenen un pes més important a Pardinyes (20,76%), les Torres de Sanui (20,51%), La Bordeta (20,47%) i a Joc de la Bola (20,38%).

I a l'altra banda es troben àrees on la presència d'aquest perfil de població és sensiblement inferior. Aquest és el cas dels barris de Butsènit (13,08%), Xalets – Humbert Torres (13,36), Rambla Ferran – Estació (13,39%), Centre Històric (13,66%) i Universitat (13,66%)

Gràfic 1.3.- Percentatge de la població infantil 0-17 respecte de la població total del barri.

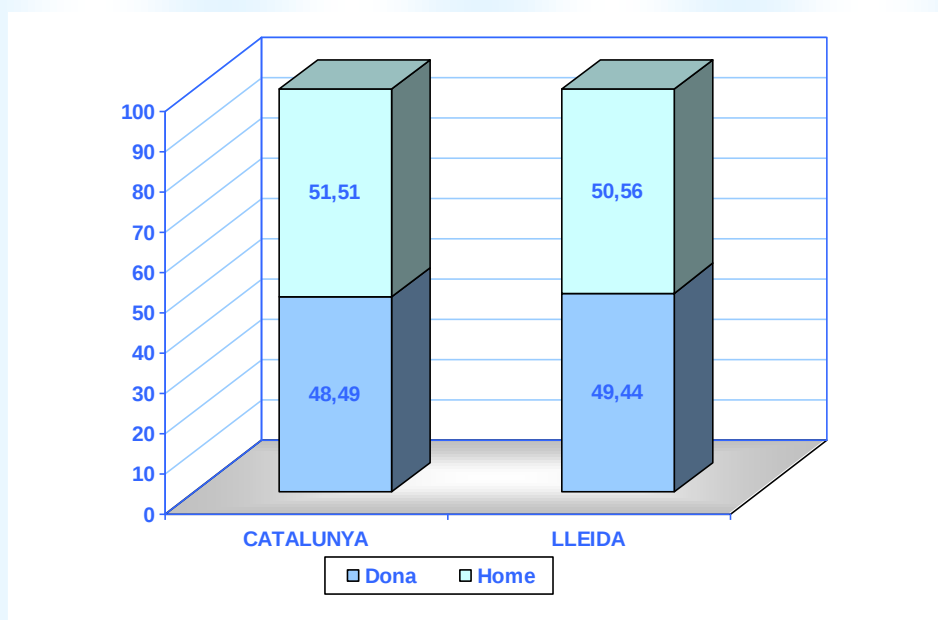

Font: Elaboració Pròpia a partir de les dades del Padró Municipal.

1.4	Població de 0 a 17 anys: Gènere		
		DONA	HOME
	Catalunya	641.033	681.011
	Lleida	12.142	12.416

Tant en el cas de Lleida com en el de Catalunya, el tret característic de la població de 0 a 17 anys en funció del Gènere, és la pràctica paritatat entre dones i homes

Gràfic 1.4.- Percentatge de la població infantil 0-17 distribuïda segons el gènere.

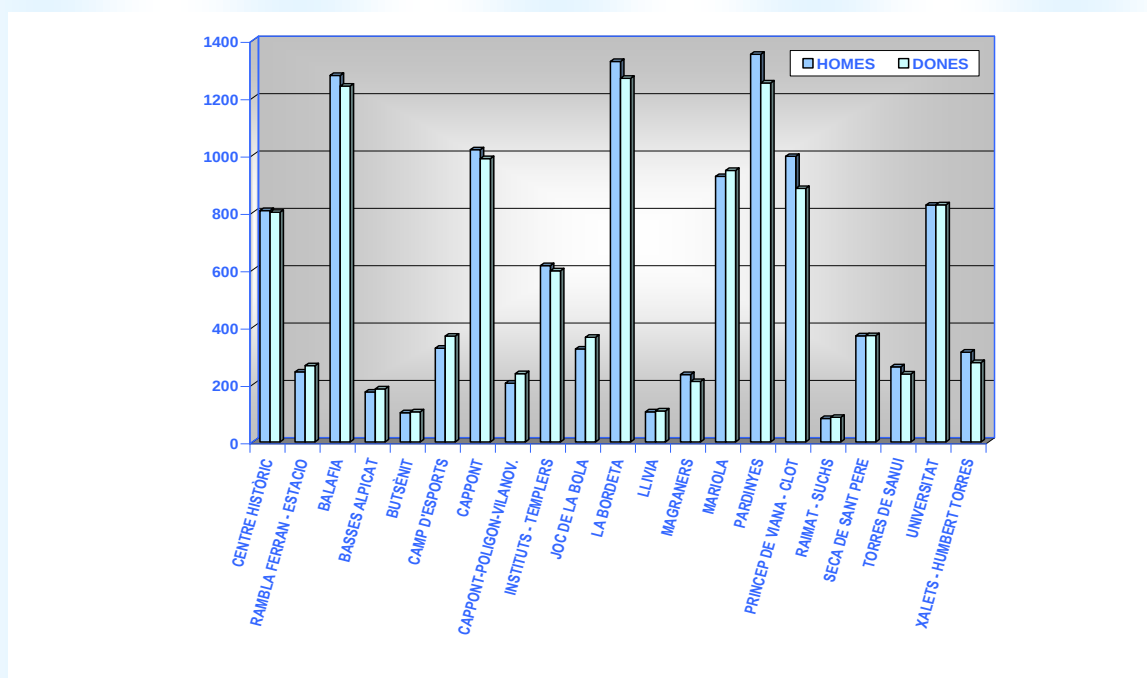

Font: Elaboració Pròpia a partir de les dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).

1.5	Població de 0 a 17 anys per barris: Gènere		
		DONA	HOME
	Centre Històric	801	807
	Rambla Ferran - Estació	266	244
	Balafra	1241	1278
	Basses Alpícat	185	174

Butsènit	105	102
Camp D'esports	369	327
Cappont	988	1019
Cappont-Poligon-Vilanov.	238	205
Instituts - Templers	597	615
Joc de la Bola	365	324
La Bordeta	1268	1327
Llivia	108	105
Magraners	211	235
Mariola	947	926
Pardinyes	1252	1352
Prncep de Viana - Clot	884	996
Raimat - Suchs	86	82
Seca De Sant Pere	371	370
Torres De Sanui	237	262
Universitat	827	826
Xalets - Humbert Torres	277	313

Gràfic 1.5- Percentatge de la població infantil 0-17 distribuïda segons el gènere per barris.

Font: Elaboració Pròpia a partir de les dades del Padró Municipal.

Per tant la mateixa tendència de similitud de dades entre homes i dones es manté sense grans oscil·lacions en cadascun dels barris que conformen la ciutat.

1.6	Població de 0 a 17 anys Catalunya: Edats						
	EDAT	Dona	% Dona CAT	Home	% Home CAT	TOTAL	% TOTAL
	0	41518	6,48	44696	6,56	86214	6,52
	1	41140	6,42	43914	6,45	85054	6,43
	2	40241	6,28	42946	6,31	83187	6,29
	3	39854	6,22	42526	6,24	82380	6,23
	4	39583	6,17	41507	6,09	81090	6,13
	5	37968	5,92	40389	5,93	78357	5,93
	6	36363	5,67	38422	5,64	74785	5,66
	7	35530	5,54	37313	5,48	72843	5,51
	8	35761	5,58	37350	5,48	73111	5,53
	9	34302	5,35	35967	5,28	70269	5,32
	10	32457	5,06	34892	5,12	67349	5,09
	11	32868	5,13	34983	5,14	67851	5,13
	12	31737	4,95	34291	5,04	66028	4,99
	13	31802	4,96	33684	4,95	65486	4,95
	14	32052	5,00	33795	4,96	65847	4,98
	15	32315	5,04	34179	5,02	66494	5,03
	16	32987	5,15	35178	5,17	68165	5,16
	17	32555	5,08	34979	5,14	67534	5,11
	TOTAL (0-17 ANYS)	641033	100,00	681011	100,00	1322044	100,00
	TOTAL POBLACIÓ	3761655	50,32	3713765	49,68	7475420	100,00

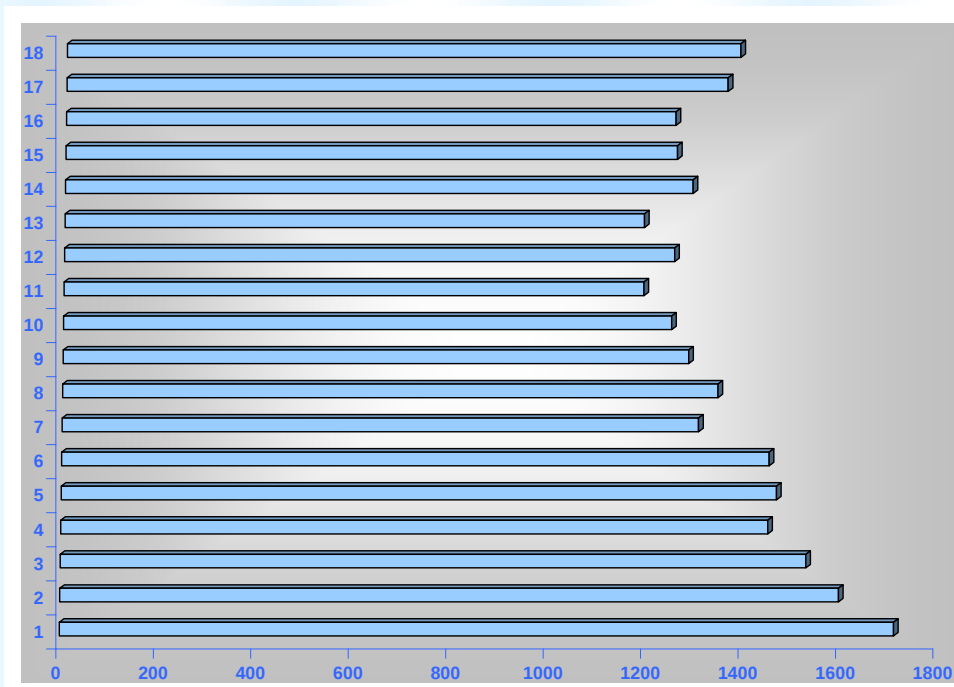
1.6 bis	Població de 0 a 17 anys Lleida: Edats						
	EDAT	Dona	% Dona CAT	Home	% Home CAT	TOTAL	% TOTAL
	0	846	6,97	866	6,97	1712	6,97
	1	782	6,44	816	6,57	1598	6,51
	2	770	6,34	760	6,12	1530	6,23
	3	744	6,13	707	5,69	1451	5,91
	4	731	6,02	737	5,94	1468	5,98
	5	716	5,90	736	5,93	1452	5,91
	6	659	5,43	647	5,21	1306	5,32
	7	688	5,67	657	5,29	1345	5,48
	8	599	4,93	685	5,52	1284	5,23
	9	597	4,92	651	5,24	1248	5,08
	10	577	4,75	613	4,94	1190	4,85
	11	626	5,16	626	5,04	1252	5,10

12	588	4,84	601	4,84	1189	4,84
13	603	4,97	685	5,52	1288	5,24
14	625	5,15	630	5,07	1255	5,11
15	639	5,26	612	4,93	1251	5,09
16	659	5,43	698	5,62	1357	5,53
17	693	5,71	689	5,55	1382	5,63
TOTAL (0-17 ANYS)	12142	100,00	12416	100,00	24558	100,00
TOTAL POBLACIÓ	66187	50,24	65544	49,76	131731	100,00

Al desagregar la població infantil i adolescent de Lleida per edats, s'observen dues tendències: d'una banda el similar pes percentual que representen els nens i nenes de les diferents edats, amb la puntualització de que es detecta un petit decreixement conforme augmenta l'edat i, d'una altra, el comportament similar en el cas de les dones i els homes.

A més a més, aquestes consideracions són igualment vàlides si es comparen les dades amb les de la totalitat de Catalunya

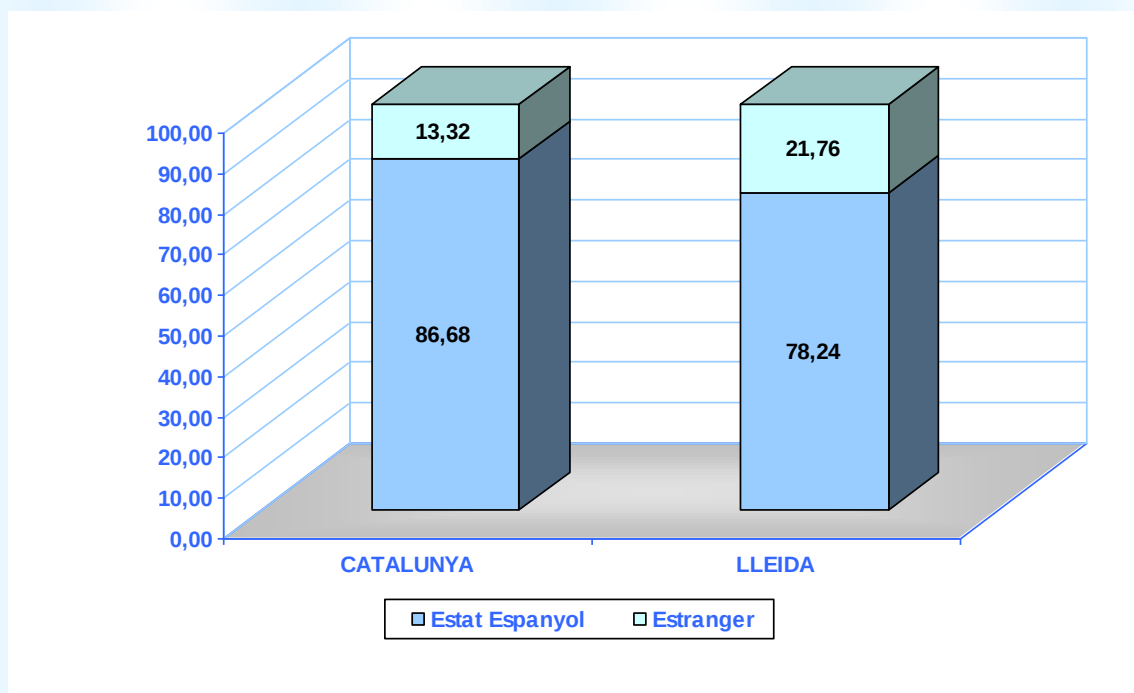
Gràfic 1.6.- Piràmide de població infantil 0-17 de Lleida.

Font: Elaboració Pròpia a partir de les dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT) i del Padró Municipal d'Habitants de Lleida.

1.7	Població de 0 a 17 anys: Lloc de naixement	
		Estat Espanyol
		Estranger
	Catalunya	1.145.939
	Lleida	18.395
		5.117

Gràfic 1.7.- Percentatge de la població infantil 0-17 segons lloc de naixement de Catalunya i Lleida.

Font: Elaboració Pròpia a partir de les dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT) i del Padró Municipal d'Habitants de Lleida.

Una de les variables que introdueix una significativa diferència en l'estructura de la població de 0 a 17 anys en el cas de la ciutat de Lleida i Catalunya és el Lloc de Naixement.

I ho és en el sentit que, comparativament, el percentatge de joves nascuts a l'estranger és més alt a Lleida (el 21,76%) que al conjunt de Catalunya (el 13,32%)..

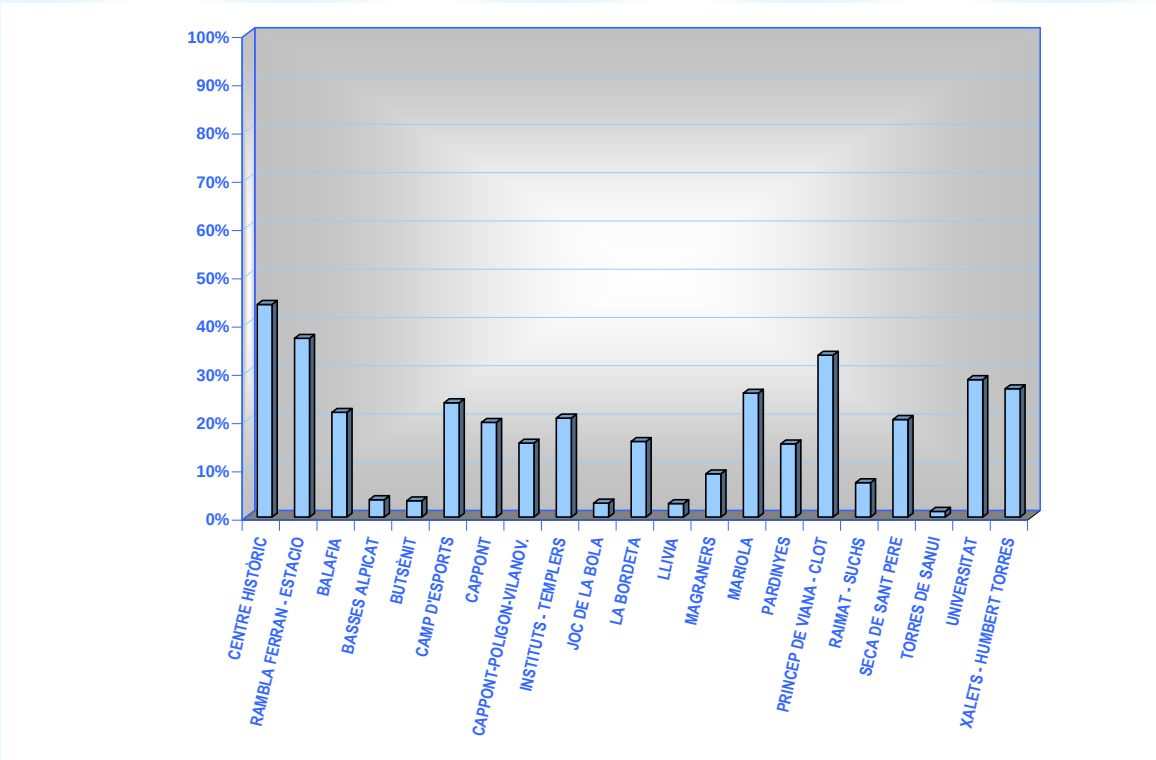
1.8	<i>Població de 0 a 17 anys per barris: Lloc de naixement</i>			
		Estat Espanyol	Estranger	% nascuts a l'estranger
	Centre Històric	899	709	44%
	Rambla Ferran - Estació	321	189	37%
	Balafía	1972	547	22%
	Basses Alpicat	346	13	4%
	Butsènit	200	7	3%
	Camp D'esports	531	165	24%
	Cappont	1613	394	20%
	Cappont-Poligon-Vilanov.	375	68	15%
	Instituts - Templers	963	249	21%
	Joc de la Bola	669	20	3%
	La Bordeta	2188	407	16%
	Llivia	207	6	3%
	Magraners	406	40	9%
	Mariola	1392	481	26%
	Pardinyes	2209	395	15%
	Príncep de Viana - Clot	1249	631	34%
	Raimat - Suchs	156	12	7%
	Seca De Sant Pere	591	150	20%
	Torres De Sanui	493	6	1%
	Universitat	1182	471	28%
	Xalets - Humbert Torres	433	157	27%

Una de les variables que introdueix una significativa diferència en l'estructura de la població de 0 a 17 anys en el cas de la ciutat de Lleida és el Lloc de Naixement. I aquestes diferències són més rellevants si s'aprofundeix en els diferents barris.

Així, els que mostren un percentatge més elevat d'infants i joves nascuts a l'estranger són el Centre Històric (un 44 %), Rambla Ferran – Estació (un 37 %), Príncep de Viana – Clot (34 %), Universitat (28 %) , Xalets-Humbert Torres(27 %) i Mariola (26%).

Les zones on el volum és més baix són les Torres de Sanui (un 1 %), Llívia (3 %), Joc de la Bola (3 %), Butsènit (3 %) i les Basses d’Alpicat (4 %) .

Gràfic 1.8.- Percentatge de la població infantil 0-17 segons lloc de naixement de Lleida distribuït per barris.

Font: Elaboració Pròpia a partir de les dades del Padró Municipal d’Habitants de Lleida.

1.9	Fecunditat / Natalitat		
		Catalunya	Lleida
	Taxa bruta de natalitat	12,19	13,45
	Taxa global de fecunditat general	48,93	52,5
	Relació de nens per dones en edat fèrtil	23	24

Font: Institut d’Estadística de Catalunya (IDESCAT).

La ciutat de Lleida presenta una Taxa Bruta de Natalitat, entesa com el quocient entre el nombre de nascuts vius registrats en un any i la

població a meitat del període (expressat en tant per mil), de 13,45. Com es pot observar a la Taula 2, és una mica més alta que la de Catalunya.

D'altra banda, la Taxa Global de Fecunditat General (la relació entre el nombre de nascuts vius per cada 1.000 dones en edat fèrtil -entre 15 i 49 anys-), és de 52,50, mentre que a nivell català es queda en 48,93 (Taula 2).

Per últim, i en quant a la Relació de Nens per Dones en Edat Fèrtil (quocient entre la població infantil de 0 a 4 anys i la població femenina de 15 a 49 anys), a Lleida és del 24%, i a Catalunya del 23% (Taula 2). O en altres paraules, en el cas de Lleida, hi ha 0,24 nens i nenes de 0 a 4 anys per cada dona de 15 a 49 anys i 0,23 en Catalunya.

Per lo tant es pot concloure que a la capital del Segrià aquests indicadors són més elevats que a Catalunya.

1.10	<i>Nombre mitjà de fills i dones segons grups d'edat i fills nascuts vius. Catalunya i Lleida. 2007</i>		
		Catalunya	Lleida
	Nombre mitjà de fills (15-49)	0,89	1,04
	Nombre mitjà de fills (50 i més)	2,13	2,49
	Dones de 15 a 49 anys segons el nombre de fills (en milers).		
	Sense fills	873,2	14,3
	1 fill	401,3	8,5
	2 fills	422,8	7,1
	3 i més fills	110,8	..
	Dones amb fills	934,9	19,3
	Total de dones	1808,1	33,7

Font: Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).

Passant ara al nombre mitjà de fills, es constata que en el cas de les dones entre 15 i 49 anys que resideixen a Lleida, tenen una mitjana de 1,04. Ara bé, si es comprova el mateix indicador però en el cas de les dones de 50 i més anys, arriba a 2,49. En qualsevol cas sempre superen als que presenta la totalitat de Catalunya .

D'altra banda, i considerat relativament, la situació en la que es troben més dones a Lleida entre 15 i 49 anys és la de no tenir fills (14,3 per 1000), si bé es cert que el sumatori de les que tenen 1 o 2 és majoritari (15,6 per mil)

Es pren com a referència la totalitat de nens i nenes nascuts vius de mares que tenen entre menys de 15 i 19 anys, i centrant-me en el cas de Lleida, com a tendència general es constata que conforme augmenta l'edat més naixements hi ha. Aquest fet, que pot semblar evident, deu d'ésser considerat tenint en compte que es parla d'adolescents

Així, hi ha 1 fill nascut d'una mare de menys de 15 anys, 4 fills de mares de 15 anys, 5 fills de mares de 16 anys, 8 fills de mares de 17 anys, 16 fills de mares de 18 anys i 35 fills de mares de 19 anys

1.11	Nascuts vius segons edat de la mare (15-19) i sexe. Catalunya i Lleida. 2008. Freqüències absolutes i percentatges.					
	CATALUNYA					
		Nens	% Nens	Nenes	% Nenes	Total
	Menys de 15	5	0,45	11	1,11	16
	De 15	24	2,17	29	2,92	53
	De 16	76	6,87	60	6,05	136
	De 17	159	14,36	149	15,02	308
	De 18	354	31,98	303	30,54	657
	De 19	489	44,17	440	44,35	929
	TOTAL	1107	100,00	992	100,00	2099
	LLEIDA					
		Nens	% Nens	Nenes	% Nenes	Total
	Menys de 15	0	0,00	1	2,86	1
	De 15	3	8,82	1	2,86	4
	De 16	2	5,88	3	8,57	5
	De 17	5	14,71	3	8,57	8
	De 18	5	14,71	11	31,43	16
	De 19	19	55,88	16	45,71	35
	TOTAL	34	100,00	35	100,00	69

Font: Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).

1.12	<i>Índex de dependència juvenil. Catalunya i Lleida. 2008</i>	
	Catalunya	22
	Lleida	23

Font: Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).

Per últim es presenta l'Índex de Dependència Juvenil (quocient entre el nombre de joves menors de 15 anys i el nombre de persones de 15 a 64 anys, expressat en tant per cent) (Taula 5). En el cas de Lleida arriba a un valor del 23% o, altrament dit, hi ha 0,23 menors de 15 anys respecte cada persona de 15 a 64 anys

2. Àmbit d'educació

L'educació és un dret de tots els infants i adolescents, reconegut en l'ordenament jurídic i en l'ordenament internacional. L'exercici d'aquest dret s'ha de garantir al llarg de tota la vida i atenent totes les facetes del desenvolupament personal i professional. Podem parlar d'educació formal i no formal. Aquest informe s'ha centrat de forma específica en l'educació formal reglada en les etapes d'educació infantil, primària, secundària obligatòria i batxillerat.

Les opinions i aportacions realitzades sobre l'àmbit educatiu es realitzen des dels diferents grups de discussió consultats, i en les entrevistes als informants clau però amb un protagonisme especial en la quantitat d'entrades dels professionals de la docència des de l'exercici directe de l'ensenyament o de la gestió educativa. Es constata una preocupació general per la qualitat de l'educació i de la resposta de la societat i de la institució escolar a diversos problemes relacionats amb la qualitat, l'abandó prematur de l'escolaritat (havent finalitzat l'educació obligatòria) i amb una menció especial a la convivència escolar.

Les problemàtiques que es plantegen no poden assignar-se a un grup específic de la població, sinó que sovint són transversals i afecten també a nens i nenes i sobre tot adolescents entre 12 i 16 anys de

diferents procedència social, econòmica i cultural.

2.1 Dades de l'escolarització a Lleida

2.1.1	Taxa neta d'escolarització en educació infantil (3 anys) Població segons sexe i edat de Lleida 2008						
	Edats	Homes	Dones	Total	Població de Lleida per trams d'edat	Població matriculada per trams d'edat	Taxa escolarització
	De 0 anys	791	763	1554	4461	1.607	36%
	D'1 any	741	760	1501			
	De 2 anys	688	718	1406			
	De 3 anys	725	707	1432	8596	6041	70%
	De 4 anys	727	703	1430			
	De 5 anys	631	642	1273			
	De 6 anys	661	668	1329	7382	8048	109%
	De 7 anys	672	592	1264			
	De 8 anys	641	594	1235			
	De 9 anys	601	563	1164			
	De 10 anys	623	602	1225			
	De 11 anys	592	573	1165	4989	6722	135%
	De 12 anys	670	591	1261			
	De 13 anys	611	601	1212			
	De 14 anys	593	603	1196			
	De 15 anys	676	644	1320	2557	2555 (Batx.) 1625 (CFGM)	100% 64%
	De 16 anys	673	662	1335			
	De 17 anys	652	570	1222			

Font: Elaboració Pròpia a partir de les dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT) i del Padró Municipal d'Habitants de Lleida.

Pel que fa a les taxes d'escolarització, en gairebé tots els casos és més elevat el nombre d'alumnes matriculats que el nombre total de població empadronada a Lleida. És a dir, les taxes superen la població empadronada en les respectives franges d'edat. Això s'explica perquè els centres de Lleida (entre els que figuren alguns situats a 20km) tenen un alt poder d'atracció de població escolar, no solament del Segrià sinó d'altres comarques properes. Això s'exagera més en el moment de l'educació postobligatoria. L'efecte d'una major oferta atrau a Lleida estudiants empadronats a altres municipis i comarques. S'ha de tenir en compte en la taxa d'escolarització els alumnes repetidors o que es troben en un nivell o etapa que no correspon a la seva edat cronològica.

2.1.2	Alumnes matriculats a Lleida en Educació infantil, primària i secundària												
		Educació infantil		Educació primària						Educació secundària Obligatoria			
	Centres	1r.cicle	2n.cicle	1º	2º	3º	4º	5º	6º	1º	2º	3º	4º
	Públics	662	2.531	747	742	760	712	687	694	929	997	1.025	960
	Privats i/o concertats	945	1.903	639	661	619	592	591	604	710	723	731	647
	Total	1.607	4.434	1.386	1.403	1.379	1.304	1.278	1.298	1.639	1.720	1.756	1.607
	6041				8048				6722				

Font: Departament d'Educació. Servei d'Indicadors i Estadística. Estadística de l'Educació. Curs 2008-2009

El curs 2008-2009 van haver-hi matriculats a Lleida 6041 nens en educació infantil, 8048 nens en educació primària i 6722 en educació secundària obligatòria.

2.1.3	Alumnes matriculats a Lleida en Educació Secundària Postobligatòria (batxillerat i cicles formatius de grau mitjà i superior)						
		Batxillerat		Cicles formatius			
	Grau mitjà			Grau superior			
	Centres	1º (LOE)	2º (LOGSE)	1º	2º	1º	2º
	Públics	787	827	906	456	770	412
	Privats i/o concertats	499	442	171	92	179	104
	Total	1.286	1.269	1.077	548	949	516
2555		1625		1465			
		3090					

Font: Departament d'Educació. Servei d'Indicadors i Estadística. Estadística de l'Educació. 2008-2009

El curs 2008-2009 van haver-hi matriculats a Lleida 2555 alumnes a batxillerat i 3090 alumnes a cicles formatius de grau mitjà i superior.

2.1.4	Alumnes matriculats a Lleida en centres específics d'educació especial											
	Centres	Total	Visual	Auditiva	Intel·lectual retard lleuger	Intel·lectual retard mitjà	Intel·lectual retard greu	Intel·lectual retard profund	Motòrica	Alteracions de la personalitat	Trastorn general del desenvolupament	Altres
	Públics	140	-	-	54	14	23	7	1	15	4	22
	Privats i/o concertats	50	-	-	-	-	1	-	28	3	18	-
	Total	190	-	-	54	14	24	7	29	18	22	22

El curs 2008-2009 van haver-hi matriculats a Lleida en centres específics d'educació especial un total de 190, la majoria dels quals en centres de titularitat pública.

Font: Departament d'Educació. Servei d'Indicadors i Estadística. Estadística de l'Educació. 2008-2009

Els alumnes escolaritzats en centres específics d'educació especial es reparteixen per etapes educatives de la següent manera:

- Educació infantil: 7 alumnes
- Educació primària: 32 alumnes
- Educació secundària: 72 alumnes
- Batxillerat i cicles formatius de grau mig: 29 alumnes
- Cicles formatius de grau superior (18, 19, 20 i 21 anys): 50 alumnes

Veien aquestes dades es pot interpretar que la inclusió educativa és significativament superior a les etapes d'educació infantil i primària i menor a educació secundària obligatòria i batxillerat.

2.2 Recursos d'educació formal a la ciutat de Lleida

2.2.1	Recursos educatius de la ciutat de Lleida	
	Nombre de centres educatius	217
	Centres d'Educació Especial	5
	Públics	3
	Privats - Concertats	2
	Educació Infantil (0-3)	39
	Públics	1
	Municipal - Públics	18
	Privats - Concertats	12
	Privats	8
	Educació Infantil (3-6)	47
	Públics	34
	Privats - Concertats	12
	Privats	1
	Educació Primària	50
	Públics	35
	Privats - Concertats	14
	Privats	1
	Educació Secundària Obligatòria	31
	Públics	18
	Privats - Concertats	12
	Privats	1
	Batxillerat	23
	Públics	12
	Privats - Concertats	10
	Privats	1
	Cicles formatius de grau mitjà	10
	Públics	7
	Privats - Concertats	3
	Cicles formatius de grau superior	12
	Públics	9
	Privats - Concertats	3

Font: Ajuntament de Lleida

2.3 Necessitats emergents i adequació de recursos

Les opinions i aportacions realitzades sobre l'àmbit educatiu es realitzen des dels diferents grups de discussió consultats, i en les entrevistes als informants clau però amb un protagonisme especial per la quantitat de les aportacions dels professionals de la docència des de l'exercici directe en l'exercici de l'ensenyament a l'aula o en la gestió de centres. A més les contribucions d'altres professionals de l'àmbit de la salut, de l'ordre públic i dels serveis socials, o des dels càrrecs de la representació política o dels mateixos joves s'han considerat valuoses en tant que ofereixen una visió múltiple sobre l'educació i les necessitats i els reptes que, segons el seu judici, caracteritzen el moment actual.

Un gran nombre d'intervencions manifesten una inquietud general per la qualitat de l'educació. Així com per la necessitat de trobar respostes oportunes a l'abandó escolar prematur sense haver completat l'educació obligatòria o intentant la inserció laboral amb la simple certificació de l'educació secundària obligatòria.

Adequació dels recursos

Els recursos considerats d'una forma àmplia, poden ser entesos com a programes, professionals, materials, espais i infraestructures, formatius, entre altres. La seva adequació pot ser valorada pel grau en que permet donar una resposta que soluciona la situació que es presenta o a un determinat problema, o satisfà la demanda dels centres educatius (alumnat, mares i pares i docents).

Quan es parla de recursos i des de la visió general dels representants polítics, es fa referència a la seva abundància i a l'esforç continuat per

XXX

part de l'administració en la creació de nous o de la millora de la seva qualitat. Es fa esment a les inversions municipals continuades realitzades en els darrers anys, concretament a la creació de noves escoles bressol a Lleida, entre les apostes més significatives de la ciutat.

"[...] el que veig aquí a Lleida, doncs, és que hi ha hagut, ja des de fa molts anys, una sensibilitat a nivell d'Ajuntament per a atendre la infància com ho demostren les escoles bressol, que garanteixen l'escolarització dels nens més petits, i les escoles municipals ... indicidint en la formació artística[...]"

Informant clau

També des de l'acció de govern autonòmic en la contractació dels darrers anys d'ensenyants (6a hora) o altres professionals de suport educatiu dins de l'aula o personal d'administració i serveis. O el desplegament dels plans d'autonomia de centres que generen nous ingressos als centres educatius per a ser invertits en activitats pedagògiques. Però, alhora es qüestiona el seu aprofitament o eficiència, i significativament, en allò que es refereix a la cohesió social:

"[...] les institucions hi han abocat molts, molts recursos, que jo no sé si estan ben aprofitats per integrar als joves. Per altra s'ha perdut cohesió social". **Informant clau**

Des del govern de la ciutat s'emfatitza els esforços realitzats en l'ordenació de l'oferta a la comunitat educativa. Els esforços s'han dirigit, per tant, també a una gestió i administració dels recursos que permetés un ús racional i des dels centres escolars. La coordinació entre regidories afavoreix un ús més coherent amb les necessitats de cada centre.

"Per tant si que hi ha bons recursos i a vegades doncs s'han d'organitzar i oferir-los ordenadament com el que fem a les escoles. Abans cada regidoria presentava el seu programa educatiu sobre alguna cosa i evidentment l'escola rebia 3000 inputs diferents de l'Ajuntament i no sabia qui feia que... Ara tenim un pack conjunt de tot l'Ajuntament amb totes les activitats ordenades" **Informant clau**

Finalment, quan són els propis joves els que valoren l'adequació de recursos, destaquen la massificació de les aules i la falta de recursos per fer una atenció individualitzada de qualitat.

"La massificació a les aules, els professors tenen que fer més hores de les que cobren per poder-nos ensenyar el que ens demanaran a la selectivitat, eh... s'inverteix poc jo tinc la sort d'estar en un gran institut on tenim projectors, portàtils... jo tinc aquesta sort". Grup Discussió Joves

Convivència escolar

Els professionals que van participar en el grup de discussió sobre educació van plantejar com un dels problemes generals i destacats actuals en els centres educatius els referits a la convivència escolar i l'absència d'estratègies i recursos per donar resposta a problemes de comportament amb determinats alumnes i situacions, especialment a l'educació obligatòria. Aquest grup de discussió, format per docents en exercici i per un policia autonòmic, va centrar una part important de la seva conversa a aquesta temàtica, la resposta a la conflictivitat en els centres.

L'expulsió es el darrer recurs davant el comportament (molt) inadequat o (molt) greu d'alguns dels alumnes. Es valora com a poc eficient. Tot i ser l'última *solució*, els participants del grup de discussió d'educació creuen que s'utilitza de forma excessiva. És un recurs paradoxal ja que en una etapa d'educació obligatòria on l'absentisme es persegueix per vulnerar el dret dels infants a l'educació, el mateix sistema educatiu – el professorat, els equips directius, els Consells Escolars - dificultaria l'acompliment efectiu d'aquest dret amb l'expulsió d'alguns dels seus alumnes.

*"Nosaltres ens trobem amb un problema de la categoria de l'absentisme i l'abandonament... un problema molt important: és el dels alumnes expulsats. Pels alumnes expulsats no hi ha un recurs, llavors acaben al carrer. De fet traslladem una problemàtica que hi ha hagut dins del centre, que fins i tot ha suposat que nosaltres haguem tingut que intervenir, al carrer i fem aquesta problemàtica més gran.." **Grup Discussió Educació***

L'expulsió és una alternativa poc eficient perquè no resol el problema, no ajuda a la família i no corregeix ni educa a l'alumne. En tot cas trasllada el conflicte fora del centre educatiu, al domicili i altres vegades al carrer. Sovint els estudiants expulsats, no troben la resposta adequada en la família per falta de recursos educatius que permetin la reconducció del comportament d'aquest/a fill/a. Altres vegades la mateixa activitat laboral dels responsables familiars és l'obstacle per tenir cura d'aquest infant o adolescent, no podent fer-se càrrec i havent-lo de deixar durant dies sol a casa. O a l'hora de les dues circumstàncies anteriors: la família no té els recursos i a més a més no poden estar pel fill o filla durant el període d'expulsió. En aquestes condicions l'expulsió pot agreujar la situació personal que va estar a l'origen de la decisió del centre. En ambdós casos no hi ha resposta educadora durant el període en el que l'estudiant s'ha d'absentar del centre.

Alguns estudiants provoquen l'expulsió, això pot ser interpretat com una objecció a l'educació i la institució escolar. Sucedeeix, especialment, a l'educació obligatòria en la franja d'edat de 12 a 16 anys amb estudiants amb un retard significatiu en l'adquisició de les competències bàsiques que no troben en el sistema educatiu una resposta a necessitats significativament diferenciades de la resta. Però a 6è curs d'Educació Primària es presenta ja algun cas.

*"Sí, amb nanos d' 11 anys, de sisè, ja trobaríem algun cas [...] molts provoquen l'expulsió per anar al carrer, llavors el que tindria que ser una eina per aturar aquesta comportament... el que fa és fomentar-lo." **Grup Discussió Educació***

Si les estudiants expulsats passen a "viure" al carrer, llavors és converteix en un problema de via pública, s'agreuja el problema. La conflictivitat pren una altra dimensió quan surt de l'escola ja que sovint aquests infants i joves no es queden a casa. Fora de l'escola i de casa, en horari escolar, poden iniciar o mantenir altres conductes poc adequades: destorbant a altres persones, amb consum de substàncies, per exemple entre altres.

"Nosaltres el missatge que donem és abans de recórrer a la policia apliqueu totes les mesures internes, ... no? Que sigui la policia la última opció de totes. Però, clar (des dels centres) ens diuen si ja apliquem la (mesura) que tinc que és l'expulsió. Llavors el resultat és que s'agreuja traspasant-lo a la via pública." **Grup Discussió Educació**

Els equips educatius als centres d'educació secundària estan formats generalment per professors que treballen amb cada grup d'estudiants un màxim de 4 hores setmanals amb un visió molt lligada a una disciplina curricular i per tant parcial. Es posa en qüestió que aquesta atenció, especialment amb els joves que precisen una intervenció més global, sigui la més adequada, per poc acollidora i orientadora per proporcionar els límits i ajuts que aquests estudiants necessiten. Tot i l'existència del/de la tutor/a la seva actuació pot resultar poc intensa o difusa en aquells estudiants que requereixen més atenció.

"Clar, fixat, [...] el Prof. 4 deia "contenció implica responsabilitat de tot un equip educatiu". Si hi ha alguna cosa fragmentada parlem de (l'educació) secundària, d'acord? Secundària no és igual a equip educatiu, en absolut ...!. (ES QUE NO HO POT SER ... QUINA NECESSITAT TÉ DE SER -HO?) Bé, escolta'm els adolescents... deixa'm dir... contenció és igual a responsabilitat de tot un equip." **Grup Discussió Educació**

Els centres disposen a l'actualitat de diferents estratègies pel manteniment de la convivència i molts han generat, a més de la diversitat d'estratègies d'atenció a la diversitat, dinàmiques de mediació amb la implicació de tots els agents de la comunitat escolar. L'encert d'aquestes mesures no amaguen el malestar i la impotència que es

genera en els centres quan s'ha de recórrer a l'expulsió per la seva baixa efectivitat.

L'atenció a la diversitat

En general informants i participants en els grups de discussió s'han referit a l'atenció a la diversitat, especialment, a l'educació obligatòria on mobilitza més recursos pedagògics i educatius. La diversitat entesa d'una forma ben àmplia, però sobre tot en l'atenció als/ a les estudiants amb alguna condició de discapacitat o a aquells altres que per motius socioeconòmics o culturals es troben en risc de marginació social.

Els professionals de l'educació valoren molt positivament com a recurs humà el/la vetllador/a. L'experiència dels darrers cursos constata un increment significatiu de l'alumnat que gràcies a aquest recurs pot escolaritzar-se en els centres educatius ordinaris. La necessitat d'aquests infants i adolescents de personal de suport per afavorir la seva socialització, i disposar d'una major atenció personal troba resposta en l'Assistent d'Educació Especial.

"[...] el paper del vetllador, a l'entrar el nen en contacte amb diferents professionals a tothom ens agrada, a mi també, eh? Tenir una classe més còmoda, tothom quan tens alumnes al mig que t'ho destaroten tot contínuament tothom pateix: es veritat!. [Les vetlladores] ens van bé, i de fet si les tens i t'hi entens i compleixen amb el paper que els hi toca van molt bé..." **Grup Discussió Educació**

També l'aula d'acollida dirigida als infants i joves nouvinguts, com a recurs intermedi per afavorir l'adquisició de competències comunicatives i una integració progressiva, es valora com una estratègia útil per a acollir aquests alumnes en els primers moments. El fort increment, en

els darrers anys, de la població immigrant ha suposat un dels principals reptes educatius en els centres educatius. L'aula d'acollida ha afavorit l'atenció d'aquest alumnes en els "primers moments" de la seva escolarització al nostre país. Els propis joves i adolescents que han participat en els grups de discussió destaquen els esforços que s'estan realitzant per integrar els joves immigrants. L'escola esdevé per als joves immigrants un espai de socialització i d'integració a una nova realitat però aquesta voluntat no està exempta de dificultats i problemàtiques.

"Vull dir dos coses breus, primer que a la meua classe hi ha immigrants i son iguals o millors estudiants que nosaltres i no han provocat problemes i a la ESO també he tingut molts companys immigrants i uns han creat problemes i uns altres no, igual que la gent d'aquí. Si estipulem immigració amb problemes estem cometent ja un greu error, per que estem dient "tu provocaràs problemes". **Grup Discussió Joves**

La utilització d'agrupaments homogenis, en funció del nivell dels estudiants és viscut de vegades com una manera de segregació i separació del grup general. Especialment expressen aquest sentiment de rebuig a aquest tipus d'agrupaments infants i joves que els observen en els seus centres.

"A mí lo que no me gusta es que en mi colegio, pues hay unas clases que [...] son pijillos de estos y otros que pues son del barrio: gitanos y que no son gitanos. Pero, a estos los ponen como en una clase así pequeña, que yo paso, y están ahí los seis todos encerrados. Y digo: ¿Y porque los ponen ahí...? Vale si se portaran mal o algo, pero es que directamente cuando pasan de sexto a primero los encierran ahí, en una clase así, pero asines (representant amb les mans un espai molt petit) y allí están todas las horas, los otros no, los otros cambian de clase y a ellos los tienen allí encerrados. Pues a veces dices "pues que hacen estos."

Grup Discussió Joves

El treball en xarxa

Especialment els professionals que configuren el grup de discussió d'educació fan referència a experiències de plans d'entorn o a la formació de grups i pluridisciplinars en el cas antic per posar en comú problemàtiques referides a alumnes concrets, i per abordar solucions des de les diferents mirades professionals. L'experiència d'aquest treball es valorada com a una bona pràctica i aquells que el coneixen parlen de la seva idoneïtat per afrontar problemes conjuntament.

"El Pla d'entorn a Pardinyes que tindria com a objectiu justament poder complementar una mica el dins (l'escolar) i el fora (extraescolar), amb figures (perfils professionals) significatives; (de forma) que des del paper de cada figura no calgués anar de seguida a la policia, que seria el més repressiu, el control, ..." **Grup Discussió Educació**

Educació i necessitats

De les diferents intervencions de totes les persones participants, bé com informants claus o com participants en grups de discussió, es van obtenir una sèrie de "discursos" que es van categoritzar com a expressió de necessitats. Entre aquestes, i de forma compactada, es planteja la integració d'una part important de la població, tant en els centres educatius com fora d'ells, a la ciutat. És una altra forma de manifestar la manca de cohesió als diferents barris i entre les diferents cultures. Aquesta idea s'expressa molt clarament en relació a la població nouvinguda o els immigrants en general, però també en relació a altres poblacions en risc d'exclusió. Es presenta la necessitat de suports per afavorir la integració escolar de l'estudiantat que arriba de fora. L'aula d'acollida és considerada una bona opció, però alhora sembla insuficient.

La falta de documentació que acrediti una situació regular al país és un problema en la formació professional a l'hora de realitzar les pràctiques en les empreses. Tot i que el centre educatiu d'educació secundària els atén en la seva formació professional, quan aquests estudiants han de fer pràctiques a l'empresa en un pla de formació en alternança, no poden fer-les per la seva situació irregular i il·legal.

"El problema, llavors, ens ve ahora de fer pràctiques en empreses, molts venen per agrupació familiar, sense permís de treball i no poden fer pràctiques, amb el que mai arriben a tenir el títol. Després dius "a qui truco?" "truco a ensenyament" Què passa? Primer de cicle formatiu, segon de cicle formatiu... i al final acaben avorrits i aquí hi ha un buit... A l'any següent, quan fan la matrícula demanen el permís per agrupació, per estudis, llavors els hi deneguen per "no aprofitament", per què han suspès. Tinc nenes il·legals a classe....ho dic així,..." **Grup Discussió Educació**

No existeix un sistema d'ajuts que asseguri la participació en les activitats escolars de tots els alumnes. Algunes d'elles, sobre tot les sortides que suposen una càrrega econòmica extraordinària per les famílies, no són accessibles per a tot l'alumnat i es viuen com a discriminatòries.

"Luego, vale que una excursión te vale ciento y pico de euros o más: 400, por ejemplo, la de la nieve, ¿vale? Bien vamos a la excursión", pero los de aquí ¿qué? También tienen ilusión en ir a una excursión ... "- es que "es muy cara" "- Ah!!! ¡Os espabiláis!". **Grup Discussió Joves**

Hi ha una referència constant per part d'alguns informants clau al temps de lleure com a temps educatiu amb consideracions específiques i demandes a la ciutat. Principalment a la franja d'edat 12 – 16, per la que faria falta una oferta de lleure més adequada als seus interessos. En aquesta edat que coincideix amb l'ESO un grup important de nois i noies presenten molt poques expectatives d'estudis ni de treball – "ni, ni" – i caldria considerar per a tots, però especialment per a ells, el temps lliure en aquesta dimensió educativa per les seves potencialitats. La millora del treball conjunt i en xarxa entre professionals dels

diferents departaments de l'administració o d'àmbits de govern diferents passa també per la millora en la transmissió i comunicació de la informació entre equips. La professionalitat hauria de ser una garantia d'ús responsable i ètic d'aquesta informació. Caldria estudiar la forma com la família autoritza aquesta transferència i en quines condicions.

"[...] les escoles són els llocs on observen als nens i les nenes cada dia, cada dia, saben si venen ben dormits, si tenen gana, si porten la roba adequada, si venen nets, si porten un cop, si aquell cop és per que es mogut, cau, juga al futbol o és un cop que de tant en tant aquell nen ve amb un cop que.... com és que és la institució per on menys casos, menys denúncies, menys informació, que passa, per que quan demanem un informe a un mestre que veu una cosa ens diuen "no! Ho hem de demanar a inspecció!", i a inspecció ho has de demanar per escrit i la confidencialitat de les dades, ... aquesta llei és l'excusa per no fer la feina que hem de fer. Per que una llei no ens pot prohibir donar informació d'una situació de risc."

Grup Discussió Serveis Socials

La prevenció és un altra de les temàtiques tractades. No es diu que no se'n faci, però en tot cas es planteja que s'hauria de fer millor com a resposta als infants i joves amb problemes de comportament en etapes posteriors. Escoles i famílies són els escenaris on es manifesten conductes inadequades que pertorben la convivència i respecte aquestes conductes els professionals expressen les dificultats per corregir-les a l'adolescència. L'expulsió des dels centres educatius – expressat en apartats anteriors d'aquest informe – és una manifestació d'impotència i de falta de recursos efectius. Per això, des del grup de discussió d'educació es planteja la prevenció com a estratègia a la primera infància quan encara els problemes no s'han manifestat.

I també la necessitat de diversificació de recursos, sobre tot els relacionats amb l'educació social i els terapèutics - mèdics o psicològics - per atendre millor als estudiants amb desordres comportamentals.

"[...] em dona la sensació que als centres ens fan falta alguna mena de professionals que no som nosaltres, ni son membres de l'EAP, un bon

educador de carrer, un bon ... no sé qui, però algú al centre que pogués ajudar amb una tutoria més ajustada, més profunda, amb alguna oferta d'alguna cosa ... no sé, eh? [...] Clar quan parlem d'això, hi ha adolescents que no tenen pas cap lloc, que el seu lloc no és un centre educatiu i seria un altre tipus de recurs mèdic-educatiu ..." **Grup Discussió Educació**

Existeix un greu problema d'abandonament prematur (acabada l'educació secundària o a batxillerat) entre el 30 i el 40% pel que és important trobar respostes. No és un problema particular de la ciutat de Lleida, però diferents professionals amb responsabilitats en la gestió i organització dels serveis educatius a Lleida i als centre el destaquen com un dels problemes greus de l'educació. I la necessitat d'establir estratègies que permetin reduir aquestes xifres.

"O sigui, no podem, la societat no pot sostenir una... una generació sencera en la qual un 30 o un 40% dels joves no tinguin nocions (preparació) ni expectatives i que arribin a la vida adulta (i al mercat laboral) després d'haver estat deu anys perdent el temps [...]" **Informant clau**

2.4 Propostes de millora i potencialitats

De les diferents intervencions realitzades s'obtenen algunes propostes més explícites per realitzar millores concretes. Complementen altres realitzades en el tractament de diferents temàtiques o bé plantegen idees que poden considerar-se noves en el moment en que es va realitzar la consulta.

Les experiències anteriors de treball en xarxa entre administracions i serveis que desenvolupen funcions per la infància i l'adolescència justifiquen la concreció d'estratègies basades en el treball conjunt d'aquests professionals. Per això cal concretar línies d'actuació que suposin una complicitat més gran entre el Departament d'Educació,

l'Ajuntament, la Policia Municipal i Autonòmica i els Serveis Socials.

El grup de discussió de joves del Plenari proposa la creació d'un grup de coordinació d'estudiants dels diferents instituts de la ciutat de Lleida. Ho fan, en la conjuntura dels canvis en les proves de selectivitat del curs 2009/2010. La proposta és molt específica però podria estudiar-se com a usuaris dels serveis educatius amb una representació territorial per ser escoltats i considerats en el departament d'educació i, també, des de l'ajuntament.

Encara que no ho manifesten directament, de les expressions de diferents informants clau i del grup de discussió d'educació pot deduir-se la necessitat de revisar l'eficiència dels recursos i de plantejar-ne de nous, especialment per atendre a la diversitat i per donar una resposta educativa als problemes de comportament.

Algunes de les propostes suposen un increment de la participació dels centres en l'administració dels serveis educatius per donar una resposta més coherent amb la necessitat dels centres educatius. La coordinació sectoritzada dels serveis i recursos que es lliuren amb els destinataris – centres educatius i famílies – es contempla com una línia que per millorar els serveis que presten.

"[...] Jo el que dic és que l'EAP no pot dependre del Govern, de la inspecció de no sé qui, no l'EAP ha de dependre d'un centre. Si per que sigui rentable aquest servei el centre ha de tenir una població de 3.400 alumnes,.... dibuixem i allò és un centre, que té un director, que té una organització i que té una política pròpia al qual se li pot demanar responsabilitats." **Grup Discussió Educació**

Potencialitats

Els informants claus consultats tant de forma individual com en els grups de discussió comparteixen, en general, com a potencialitats algunes característiques actuals del sistema educatiu a Lleida vist de forma àmplia. Entre elles destaquen:

La xarxa d'escoles bressol municipals són un element per la cohesió, per fer accessible l'educació a la primera infància i alhora per afavorir la conciliació familiar i laboral en les famílies amb menys recursos.

L'oferta educativa extraescolar és un dels punts forts més valorats en diferents grups de discussió i pels informants clau que anomenen les escoles municipals de música, de belles arts i de teatre com les més emblemàtiques.

La Universitat de Lleida per la seva grandària, per la modernitat de les seves instal·lacions, per les noves titulacions es vista pel grup de discussió de joves del plenari com una oportunitat per l'educació superior per a més gent, ja que amb una oferta formativa més àmplia es redueixen les casuístiques en que les/els estudiants han d'anar a altres ciutats per fer els seus estudis universitaris.

La creació del Parc Científic de Gardeny es vist pels participants en el grup de discussió de joves del plenari com un valor afegit a la Universitat.

El Plenari d'infants i adolescents, creat l'any 1998, com a òrgan consultiu i de representació d'aquesta població és una potencialitat de la ciutat en tant que contribueix a la seva educació en la participació ciutadana, l'expressió de les seves necessitats, inquietuds i manifestacions.

L'organització de l'esport escolar i esport federat suposa una mobilització significativa dels estudiants en les etapes d'educació primària i secundària, amb la creació d'hàbits de vida saludable, el desenvolupament de valors de participació, d'esforç i contribució

col·lectiva i d'utilització de l'espai de lleure.

La creació de recursos específics per als joves com el Centre de recursos "Palma" dirigit especialment a la població adolescent obre vies de participació i d'ocupació del lleure, amb l'oferta d'activitats específicament dirigides a aquesta població.

2.5 A destacar

De les intervencions dels informants clau en les entrevistes personals i de la seva participació en els diferents grups de discussió i com a síntesi es pot concloure:

- a) Hi ha una percepció majoritària d'una integració escolar feble de la població immigrant. Es dona una baixa cohesió social als centres educatius en què hi ha diferents cultures, especialment això s'observa en el temps de lleure ja que tenen una relació molt minsa. Sembla del tot necessari articular i diversificar iniciatives, que afavoreixin la participació en activitats escolars i extraescolars, de forma que es promogui una major comunicació entre els diferents col·lectius.
- b) Es manifesta una manca de recursos en l'atenció que es dona a l'alumnat amb més dificultats de comportament per conviure amb els altres. Tot i l'opinió dels docents sobre la ineficàcia de l'expulsió en aquests casos, no es valoren en l'actualitat alternatives millors. Es proposa un abordatge holístic i una major flexibilitat en la concreció del currículum i de les estratègies educatives amb aquests estudiants, de forma que puguin trobar en l'escola reptes motivadors pel seu desenvolupament. I alhora accions o programes d'educació familiar amb les que sigui possible una col·laboració major entre família i escola.

- c) La diversitat de serveis educatius adreçats a la població infantil i adolescent es considera àmplia i adequada. Tot i això es considera la necessitat de revisar i ampliar l'oferta pels nois i noies entre els 12 i 16 anys, edat en què no solen trobar activitats estimulants i motivadores fora de l'escola.
- d) Es valora molt positivament les iniciatives municipals en la creació d'escoles bressol, l'articulació del Plenari municipal d'infants i adolescents, el centre de recursos Palma i els serveis educatius (Escola Municipal de Música, Aula Municipal de Teatre i l'Escola de Belles Arts).
- e) Les federacions, el Departament d'Educació i l'Ajuntament de Lleida, conjuntament, promouen l'esport escolar i federat afavorint la mobilització de molts infants i adolescents en diferents disciplines esportives al llarg de la setmana i durant el cap de setmana.

3. Àmbit de la salut

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) defineix la salut, no solament com l'absència d'afeccions o malalties sinó com un estat complet de benestar físic, mental i social de la persona. La salut, per tant, suposa que totes les necessitats fonamentals de les persones ja siguin afectives, sanitàries, nutricionals, socials i culturals estan cobertes. En aquesta línia, podem afegir que la salut està a la base del benestar personal i de la participació ciutadana. Per tant l'objectiu d'aconseguir la salut, no només correspon a la medicina sinó també als polítics, a la societat i a l'individu.

3.1 Dades de l'estat de la salut a Lleida

Cal fer constar, que pel que fa a la informació d'aquest àmbit, la major dificultat que s'ha trobat, quan a recull de dades al respecte, és que no hi ha una via homogènia de dades de salut pel que fa a la infància i l'adolescència.

D'una banda s'ha recollit informació específica de l'Hospital Arnau de Vilanova sobre naixements, mortalitat infantil, ingressos a l'Hospital... Tota aquesta informació està referida al període comprés entre l'1 de juliol de el 2008 a 30 de juny de 2009. Però, aquesta informació no s'ha pogut obtenir d'altres Centres Hospitalaris de la ciutat i tampoc de les possibles derivacions que s'hagin pogut fer a Hospitals de Barcelona, pel fet del que no s'ha trobat la font amb el seguiment i control estadístic general. Encara que hi ha la constància, perquè així ho constaten des de l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova, que aquest és el centre de referència de la ciutat de Lleida, de la província i fins i tot d'alguns pobles de la província d'Osca.

D'altra banda les dades que s'han pogut recollir d'IDESCAT són a nivell de Catalunya i de comarques, però no de Lleida Ciutat.

3.1.0	NATALITAT (Valor que ens indica el nombre absolut de naixements produïts)	
		<i>Total</i>
	4.0a.- Nombre de parts	3.107
	<i>Parts amb bessons</i>	47
	<i>Parts amb trigèmins</i>	1
	4.0b.- Nombre de nadons	3.204
	<i>Nadons bessons</i>	94
	<i>Nadons trigèmins</i>	3

Font: Hospital Universitari Arnau de Vilanova de Lleida.

3.1.1	MORTALITAT INFANTIL (Valor que ens indica el nombre absolut de nadons morts abans o després del part)	
		<i>Total</i>
	Mortalitat infantil	26
	<i>Mortalitat perinatal</i> (Nadons morts abans del part o amb menys de 24 hores)	18
	<i>Mortalitat neonatal</i> (Nadons morts de més de 24 hores)	8

Font: Hospital Universitari Arnau de Vilanova de Lleida.

Entre l'1 de juliol de el 2008 a 30 de juny de 2009 van haver a l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova 8 nadons van morir després del part, és a dir amb més de 24 hores de vida (neonatal), més concretament durant l'ingrés a la Unitat de Cures Intensives NeoNatal (UCI-NN). Dels 8 nadons morts després de les 24 hores de vida, 4 no van néixer a l'HUAV sinó en altres clíniques i hospitals de la ciutat de Lleida.

Segons informacions facilitades des de l'HUAV, normalment les complicacions en els nadons o en els parts que es donen en altres hospitals i clíniques de la ciutat de Lleida són automàticament derivades a l'HUAV ja que és l'únic que disposa dels mitjans necessaris per atendre aquesta població. Es per això que es poc probable que hi hagi

altres casos de mortalitat perinatal o neonatal fora de l'HUAV. Això significa que probablement aquest nombre de defuncions sigui el total de defuncions de nadons (perinatals o neonatals) a la ciutat de Lleida.

De la mateixa manera, en casos molt greus, l'HUAV ha pogut derivar casos a altres hospitals de Catalunya com ara l'Hospital de la Vall d'Hebron de Barcelona. És possible que algun d'aquests nadons hagi pogut morir en el trajecte, arribada o estada a altres hospitals, però no és sap amb certesa ja que no es fa un seguiment d'aquests casos des de l'HUAV.

3.1.2	CAUSES DE MORTALITAT INFANTIL	
	<i>(Valor que ens indica el nombre absolut de nadons morts segons la causa)</i>	
	Cal tenir en compte que de les 18 defuncions abans del part o amb menys de 24 hores de vida (perinatal). No es tenen dades ja que a aquests nadons no se'ls determina la causa de la mort ja que legalment tenen la consideració de "fetus".	
	Distribució segons el gènere	Total
	Masculí	1
	Femení	7
	Distribució segons l'edat i la causa de la mort	
	Síndrome polimalformatiu	1 (35-36 setmanes)
	Xoc cardiològic amb hemorràgia intracraneal	1 (33 setmanes)
	Prematuritat, embaràs trigènim	1 (30 setmanes.)
	Preterme	4 (24-26 setmanes.)
	Preterme amb desplaçament de placenta i hipoplàgia pulmonar	1 (29 setmanes.)

Font: Hospital Universitari Arnau de Vilanova de Lleida.

Segons informacions de l'HUAV els nadons nascuts després de al 24^a setmana de vida no es consideren com un avortament natural, fet que comporta que siguin atesos a la Unitat de Cures Intensives Neo Natal (UCI-NN) i/o a la Unitat Neo Natal (UNN).

Es desconeixen les causes de mortalitat de nadons que per complicacions i afectacions molt greus han pogut ser enviats a altres hospitals o centres mèdics de Catalunya.

3.1.3	MOBILITAT INFANTIL	
	<i>(Valor que ens indica el nombre absolut d'ingressos hospitalaris)</i>	
		<i>Total</i>
	Nombre d'ingressos a UCI-NN i UNN de l'HUAV	1689
	Nombre d'ingressos al Servei de Pediatria	1709

Font: Hospital Universitari Arnau de Vilanova de Lleida.

Es desconeix si en altres centres mèdics de la ciutat han atès a nens i joves adolescents. També desconeixem les causes en aquests possibles casos.

3.1.4	Afectació de la SIDA	
	<i>(Valor que ens indica el nombre absolut de menors (majors d'1 any) i afectats per la malaltia de la SIDA)</i>	
		<i>Total</i>
	Casos detectats	11

Font: Hospital Universitari Arnau de Vilanova de Lleida.

Es desconeix si en altres centres mèdics de la ciutat han atès a nens i joves adolescents amb SIDA. També desconeixem les causes d'infecció en aquests possibles cas.

3.2 Recursos de salut de la ciutat de Lleida

3.2.1	Recursos Hospitalaris materno infantils	
		<i>Total</i>
	Nombre d'hospitals infantils	1
	Nombre hospitals maternals	1

Font: Hospital Universitari Arnau de Vilanova de Lleida.

Segons informacions facilitades des de l'HUAV, l'HUAV és l'únic hospital de Lleida amb servei materno infantil de caràcter públic.

3.2.2	Serveis específics infància i adolescència	
		<i>Total</i>
	Nombre d'hospitals amb serveis específics d'atenció a la infància i l'adolescència	5
	<i>Descripció dels serveis</i>	

<u>Centre</u>	<u>Tipologia</u>	
Clínica Psiquiàtrica Bellavista	Psiquiàtrica	Trastorns de la personalitat (límit-bordeline), bulímia, anorèxia...
Clínica Montserrat-Alianza ML, SL	Aguda	Ecografies obstètrica i prenatal. Medicina de l'esport.
Clínica Ntra. Sra. Del Perpetu Socors	Aguda	Al·lergologia, pediatria i ginecologia.
Hospital Santa Maria	Aguda	Al·lergologia i Salut Mental Infantil.
Hospital U. Arnau de Vilanova	Aguda	Obstetrícia i Ginecologia. Pediatria i Neonatologia.
Clínica de Ponent	Aguda	Ginecologia i Obstetrícia. Pediatria.

Font: EESRI. Informació estadística de l'assistència hospitalària. Catalunya, 2008.

3.2.3 Centres d'Atenció Primària		
Nombre de centres d'atenció primària		8
<u>Descripció dels serveis</u>		
<u>Centre</u>	<u>Serveis que ofereix</u>	
CAP Bordeta Magraners	Pediatria	
CAP Cappellet	Pediatria	
CAP Primer de Maig	Pediatria i llevadora	
CAP Centre de Salut Rambla de Ferran	Pediatria i llevadora	
CAP Prat de la Riba	Pediatria i llevadora	
CAP Balàfia- Pardinyes-Secà de Sant Pere	Pediatria	
CAP Eixample	Pediatria i llevadora	
CAP Santa Maria	Pediatria	

Font: Memòria 2009 CatSalut Regió Sanitària de Lleida.

3.2.4 Unitats d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR)		
<i>Servei d'activitats assistencials i educatives, adreçat a tota la població i relacionades amb:</i>		
) orientació i planificació familiar, a) atenció específica i confidencial als joves, b) control i seguiment de l'embaràs, c) atenció maternoinfantil, prevenció i assistència de malalties de transmissió sexual i altres.		
Nombre de centres amb Unitats d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR)		3
<u>Descripció dels serveis</u>		
Les Unitats d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR), funcionen en els següents CAP:		
<u>Centre</u>	<u>Serveis que ofereix</u>	
CAP Bordeta – Magraners	Control i seguiment de l'embaràs. Educació maternal. Atenció al Puerperi. Atenció al Postpart.	
CAP Cappellet	Control i seguiment de l'embaràs. Educació maternal. Atenció al Puerperi. Atenció al Postpart.	
CAP Prat de la Riba	Control i seguiment de l'embaràs. Educació maternal. Atenció al Puerperi. Atenció al Postpart. Planificació i orientació familiar. Atenció Ginecològica. Atenció a la Menopausa.	

Font: Servei Català de la Salut.

3.2.5	Centres específics per Salut Mental Infantil i Juvenil	
	Nombre de recursos municipals de Salut Mental Infantil i Juvenil	2
	<u>Descripció dels serveis</u>	
	<u>Centre</u>	<u>Serveis que ofereix</u>
	Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ).	Tractament ambulatori. Funciona la Unitat Multidisciplinar encarregada en el tractament dels trastorns de dèficit d'atenció e hiperactivitat (TDAH). El CSMIJ depèn del conveni signat entre Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil, el Centre Assistencial Sant Joan de Déu, Hospital Universitari Arnau de Vilanova i Hospital Santa Maria de Lleida.
	Centre de dia de Salut Mental Infantil i Juvenil	Hospital de Santa Maria.

Font: CSMIJ i Pla Local de Joventut de Lleida 2008-2011.

3.2.6	Programes i Serveis Municipals de Salut	
	<i>Des de l'Ajuntament de Lleida i concretament des de la Regidoria de Serveis Personals i Salut Pública és duen a terme diferents programes en el àmbit de la salut i específicament per la infància i l'adolescència.</i>	
	Nombre de Programes i serveis de Salut	26
	El Departament de Salut Pública, entre les seves funcions destaca la que desenvolupa en quan a l'educació sanitària entesa com el procés de formació i responsabilització de l'individu per tal d'adquirir coneixements i actituds i hàbits bàsics per a la defensa i promoció de la salut individual, tant en l'àmbit escolar com el no escolar.	
	<u>Programes i Serveis del Departament de Salut Pública d'àmbit escolar</u>	
	<u>Programa / Servei</u>	<u>Descripció</u>
	Sexualitat i afectivitat.	Programa d'educació Sanitària dirigit a segon i tercer d'educació primària
	Prevenió d'accidents infantils.	Programa d'educació Sanitària dirigit a cicle superior d'educació primària.
	Higiene dels sentits i de la son	Programa d'educació Sanitària dirigit a segon i tercer d'educació primària.
	Trastorns de la conducta alimentària	Programa d'educació Sanitària dirigit a tercer i quart d'ESO.
	Altres activitats d'educació sanitària individualitzada	Prevenir càries dental. Millorar els hàbits alimentaris. Millorar els hàbits higiènics.
	Estat immunitari	L'equip Municipal de Salut escolar s'encarrega de l'administració de les vacunes previstes en el calendari de vacunacions sistemàtiques, a partir dels 11 anys, que estableix l'ordre del Departament de Sanitat i Seguretat Social, sempre que no hagin estat administrades pels seus metges respectius. L'Ajuntament és el responsable de l'execució del Programa de salut escolar. Comprovar el correcte seguiment del calendari de vacunacions i de l'estat immunitari dels alumnes de: P4 (4 anys) i 6è (12 anys).
	Exàmens de salut	Adreçat a Alumnes de 4 anys i els de més edat que accedeixen per primer cop al centre.

Educació Sanitària a les Escoles Bressol Municipals	Xerrades d'educació sanitària realitzades pels professionals de l'equip de Salut, dut a terme a les diferents Escoles Bressols.
<i>Programes i Serveis del Departament de Salut Pública d'altres àmbits no escolars</i>	
<u>Programa / Servei</u>	<u>Descripció</u>
Servei Materno Infantil	Servei d'atenció als nens i nenes de 0 a 3 anys i a les seves famílies. Aquest servei té com a finalitat facilitar unes pautes sanitàries, educatives i afectives que optimitzin el creixement i les relacions familiars.
Programa Materno Infantil	Programa socioeducatiu adreçat a les famílies amb fills/filles de 0 a 3 anys que necessiten ajuda o recolzament en la cura i criança dels seus fills/filles en aquells aspectes que permeten elevar el nivell de salut.
Calendari evolutiu	Calendari sobre el desenvolupament psicomotor durant els tres primers anys de vida i la importància decisiva de les experiències acumulades per la seva posterior evolució, adreçat a pares i mares dels nounats a la ciutat de Lleida
Díptics informatius en diferents llengües sobre hàbits saludables	Educació sanitària adreçada en diferents idiomes (català, castellà, francès, anglès i àrab) a la població nouvinguda amb diferents objectius: <u>Ep. menja bé!</u>: millorar els hàbits alimentaris. <u>Ep. M'has de tenir a punt!</u>: informació sobre els elements bàsics per a la cura, higiene i atenció al nadó. <u>Ep. banya't bé!</u>: informació sobre la normativa per a la utilització i el gaudiment del bany a les piscines públiques incidint en normes bàsiques d'higiene. <u>El teu esmorzar saludable!</u>: recordar la importància de l'esmorzar com un dels àpats bàsics. <u>Vigilem amb els pol·ls!</u>: informació adreçada als alumnes de educació primària per a la eradicació i tractament de la pedicul·losi.
Des del <i>Departament de Serveis Personals</i> és treballa per a les persones i amb les persones de Lleida, particularment amb aquelles que es troben en situació de risc social, per tal de millorar la seva qualitat de vida. Entre d'altres, és duen a terme tot una sèrie de programes de promoció de la salut, des de la Unitat Tècnica de Prevenció de Drogodependències.	
<u>Programa/Servei</u>	<u>Descripció</u>
L'Aventura de la Vida	Programa de Prevenció de drogodependències i de promoció de la salut, que té com a finalitat la promoció dels hàbits saludables i la capacitat en les habilitats per a la vida. Dirigit als/les alumnes de 3r a 6è de primària dels centres d'educació primària de la ciutat de Lleida. El col·laboració amb la Fundació Catalana de l'Esplai. Inclou: - Jornades de formació per als/les mestres. - Assessorament continuat durant el curs als/les mestres. - Sessions formatives per a pares i mares. - Tallers formatius per als nens i les nenes. - Dibuixos animats de contes per conversar a TV Lleida (Programa del Club Banyetes). - Web. L'Aventura de la Vida. - Programa de l'Aventura de la Vida al Barri, adreçat als centres oberts, espais i ludoteques. Cicle de conta contes. - Programa de ràdio L'Aventura de la Vida, donar una experiència pràctica de participació i opinió crítica sobre temes relacionats amb la salut general. - Obra de teatre: El secret dels Floppis. A càrrec de la companyia infantil de l'Aula Municipal de Teatre.

Órdago	Programa de prevenció educativa que treballa els factors de protecció personal i les habilitats per a la vida. Adreçat a joves de 1r i 2n d'ESO. Amb la col·laboració de la Fundació Catalana de l'Esplai
Max a escena	Programa de prevenció adreçat a 3r d'ESO. Comença amb una obra teatral a càrrec dels joves alumnes de l'Aula Municipal de Teatre on s'hi representen situacions quotidianes de la vida dels adolescents i, posteriorment, es realitza una reflexió a l'aula.
Històries de Max:	Projecte de prevenció adreçat a 4rt d'ESO amb l'objectiu de resoldre situacions conflictives en relació a l'abús de drogues i les relacions afectivo sexuals de risc. Consta de materials interactius com un el còmic "Max al planeta J". Realitzat conjuntament amb l'Associació Anti-Sida de Lleida.
El teu sí. El teu no? Tu decideixes	Projecte per alumnes de batxillerat de prevenció dels riscos del consum de drogues i les relacions sexuals de risc. Realitzat conjuntament amb l'Associació Anti-Sida de Lleida
Saps de què va?	Projecte de prevenció per alumnes de cicles formatius. Treballa els riscos del consum de drogues i les relacions sexuals de risc, fent especial èmfasi a situacions relacionades amb el món laboral. Realitzat conjuntament amb l'Associació Anti-Sida de Lleida
Jornades de formació en prevenció de les drogodependències i la sexualitat de risc:	Adreçat a educadors/es dels centres de secundària amb l'objectiu d'obrir vies de debat i formació continuada. Inclou assessorament durant tot el curs al professorat que aplica algun dels programes de prevenció. Realitzat conjuntament amb l'Associació Anti-Sida de Lleida.
MONEO	programa d'educació familiar per millorar les relacions familiars durant l'adolescència fent especial menció a temes d'abús de drogues i sexualitat de risc. Adreçat a famílies amb fills entre 12 i 16 anys. Realitzat conjuntament amb l'Associació Anti-Sida de Lleida.
Formació als equips educatius vinculats al món del lleure i la joventut	Formació en promoció de la salut, prevenció de drogodependències i relacions afectives de risc. Adreçada a educadors/es i monitors/es de lleure. Inclou intervencions amb infants i joves de centres de lleure. Realitzat conjuntament amb l'Associació Anti-Sida de Lleida.
Nit segura	Intervenció preventiva als espais d'oci nocturn amb l'objectiu d'apropar informació sobre el riscs del consum de drogues i les relacions sexuals de risc. Especialment adreçat a festes universitàries. Realitzat conjuntament amb l'Associació Anti-Sida de Lleida.
Grups de deshabituació al tabac	No específicament de joves
Servei Municipal d'Assessorament sobre drogues per a adolescents, joves i llurs famílies	Atenció individual i familiar a persones consumidores de drogues amb l'objectiu d'informar i cercar eines de resolució.
Protocol de mesures alternatives.	Sessions individuals d'informació i assessorament com a alternativa a la sanció econòmica adreçats als menors que han estat sancionats per tinença o consum d'alcohol i o altres drogues a la via pública.
Psicoconsulta jove	informació, orientació i assessorament adreçat a adolescents i joves, en temes de salut com ara l'afectivitat i sexualitat, l'alcohol, tabac i altres drogues, l'alimentació, la salut emocional: relacions afectives, autoestima. Al centre de recursos juvenils Palma.

Font: Ajuntament de Lleida.

3.3 Necessitats emergents i adequació de recursos

A nivell de salut els diferents professionals tenen la percepció que l'evolució de les **necessitats** referents a salut que afecten a la infància i l'adolescència han canviat. Els motius de consulta i de les patologies que es detecten, abans eren uns problemes relativament poc greus com podia ser la incontinença urinària, problemes d'aprenentatge, fòbies o altres trastorns més de tipus alimentari, fins arribar a situacions més greus, com són els trastorns de conducta, malalties mentals, dificultats de convivència a nivell familiar, toxicomanies...

"L'evolució del motiu de consulta i de la patologia, d'acord? ... jo crec que ha canviat moltíssim que ha passat al menys al nostre servei d'una demanda per problemes light, diria jo, com potser que el nen és fa pipi, que si el nen té un problema d'aprenentatge a un problema molt greu de trastorns de conducta. Però, que bàsicament és un problema de pares desorientats, penso que hi ha pares molt desorientats, amb dificultats de poder exercir el paper de pare." **Grup Discussió Salut**

Problemàtiques emergents

Altres problemàtiques emergents relacionades amb la infància i l'adolescència, són aspectes relacionats amb la ludopatia, no tan d'una forta addicció sinó una certa tendència cap al joc que pot desembocar en una possible addicció, molts cops relacionada amb Internet o màquines escurabutxaques... També totes les addiccions relacionades amb les noves tecnologies: Internet, mòbils... Estan d'acord que les noves tecnologies són molt positives, però que se'n ha de fer un bon ús, sinó pot donar lloc a noves problemàtiques: fortes addiccions, aïllament social i personal...

"Les noves tecnologies diuen que apropen moltíssim als llunyans i allunyen moltíssim als propers. I si no canviem...." **Grup Discussió Salut**

També dins de les problemàtiques emergents comença a despuntar una certa tendència cap la vigorèxia. La vigorèxia entesa com un trastorn o desordre emocional on les característiques físiques es perceben de manera distorsionada, ens trobaríem davant l'efecte contrari de l'anorèxia.

Els diferents professionals coincideixen que en general els infants i els adolescents en els aspectes de salut mental i física les problemàtiques més importants són més de caire psicoemocional.

"Potser sí que està molt clar que en l'aspecte de la salut que les grans dificultats són més psicoemocionals que de salut real" **Grup Discussió Salut**

Els diferents professionals estan d'acord en que hi ha una sèrie de conductes que s'etiqueten com a malalties: hiperactivitat, dèficit d'atenció... i que realment un cop es fa un bon diagnòstic no són malalties sinó nens amb manca de pautes, nens mal educats... pares que han perdut el seu rol de pares, pares que han perdut la seva figura d'autoritat envers els seus fills.

"I serà per que molts dels trastorns per dèficit d'atenció i hiperactivitat no són tal, és a dir fiques unes quantes pautes i aquell nen que a casa no para, al casal li poses quatre normes clares i s'està quiet... no té cap trastorn..." **Grup Discussió Serveis Socials**

Dins de l'evolució de les problemàtiques de la infància i l'adolescència és parla d'un col·lectiu concret, com són els infants i adolescents amb discapacitats, especialment psíquiques, on s'ha vist un canvi important.

Aquest col·lectiu a nivell físic tenen, en general, una salut pitjor, segurament degut a que actualment sobreviuen més infants amb dificultats en el moment del part. Però, on hi ha la problemàtica més greu, és en l'àmbit afectiu i a nivell emocional. En els Centres d'Educació Especial hi ha un nombre alt de nens i nenes que estan en Centres de Residència d'Acció Educativa (CRAES). En molts casos no es tracta d'infants amb discapacitats intel·lectuals greus. La situació d'una part important d'aquests infants és d'allunyament del seu nucli familiar no solament física sinó també afectivament.

Salut i sexualitat

Respecte al tema de la sexualitat podem dir que de manera unànime s'arriba a la conclusió que la formació i la informació respecte a aquests dos temes s'ha de donar en els infants sobre els 12 anys o abans, sinó en aquestes edats tampoc és té la necessitat d'anar a buscar informació. Especialment els joves verbalitzen que tenen la sensació que quan arriba aquesta informació, cap als 15 o 16 anys, ells ja ho saben tot. Ells també admeten que potser la informació més significativa la tenen, però que falta moltes vegades la voluntat d'utilitzar aquesta informació.

"¡Ala y nos lo dicen ahora!", que te lo podían decir ya no en primero, pero en segundo, cuando empiezas a tener ya tus 14 añicos ... yo creo que para segundo o así y que no lo hagan una vez al año y ya está, pues una vez al trimestre por ejemplo, que lo repitan y pim pam. Por que luego se quejan que niñas de 15 años se quedan preñadas, que también es culpa de ellas, pero que si no tienes la suficiente información." **Grup Discussió Joves**

A nivell de recursos específics tots els professionals de manera unànime en els àmbits de salut i serveis socials, així com els informants claus

relacionats amb aquests àmbits, on troben una gran mancança a nivell de Lleida ciutat és en la desaparició del servei de Planificació Familiar i que davant d'aquesta desaparició no s'ha fet una adequada substitució d'aquest servei.

"Què ha passat amb el centre de planificació familiar de Lleida? Com treballes amb mares de risc si ja no existeix aquest punt clau de la salut materno - infantil, ja no existeix!. Llavors estem com a bastant verds...." **Grup Discussió Salut**

A nivell de sexualitat els professionals plantegen que un dels temes preocupants és l'edat de les primeres relacions sexuals que comença a baixar significativament, i aquest tema el relacionen especialment amb els nouvinguts.

Com a problemàtiques més significatives respecte als joves i la sexualitat es planteja la immediatesa (buscar el plaer immediat, la píndola del dia després...), el fet de no saber dir no (especialment en el cas de les noies) i la no previsió (no utilitzen mètodes anticonceptius, fan ús de la píndola del dia després com a mètode anticonceptiu, avortaments...). Relacionat amb aquest tema sorgeix en el grup de joves la preocupació pel tema de la píndola del dia després, de les conseqüències, de la poca informació i de la fàcil accessibilitat.

"Jo com a noia crec que som molts poques les que sabem el que realment ens posem dins del cos quan ens prenen una píndola de l'endemà. Som molt poques les persones que ho sabem. I jo ho sé perquè m'he llegit un diari o perquè he llegit per Internet o perquè massa tard m'han vingut a fer una xerrada. Les xerrades s'han de fer amb 12 anys, o amb 13. No te la poden fer amb 17 anys." **Grup Discussió Joves**

Referent al tema de la Síndrome d'Immunodeficiència Adquirida no ha sortit de manera espontània en el grup de joves, si així en els

professionals de l'àmbit de la salut. Els professionals mostren la seva preocupació en vers aquesta malaltia i la percepció que en tenen els joves i la societat en general. Parlen que l'edat d'infecció ha baixat i que hi ha la sensació que s'ha baixat la guàrdia. Ha disminuït la sensació de gravetat ja que tot i tractar-se d'una malaltia epidèmica infecciosa causada pel virus VIH (virus de la immunodeficiència humana), ara ja no es considera com a malaltia mortal després dels avenços mèdics i farmacològics pel seu tractament. Segurament no se li dona la importància que realment té.

Consum de substàncies

En quan a les toxicomanies en general és considera que a Lleida no hi ha grans problemes de consum de drogues per part dels infants i joves, el que més preocupa és la normalització que hi ha del consum del tabac i de l'alcohol i fins i tot del cànnabis. Els joves denuncien la facilitat per accedir a l'alcohol i al cànnabis.

*"I la gent ho porta amb total naturalitat, aquest cap de setmana quan anava a (..) em va venir un senyor I em va dir si sabia que on venien cocaïna, i jo que sé on venen cocaïna !!!... Trobo que es una cosa com qui demana on hi ha un caixer. Demanen, tranquil•lament, on venen cocaïna a un noi de 16 anys, que vol dir això, doncs que està molt escampat això".***Grup Discussió Joves**

Els factors que afavoreixen aquest consum són en primer lloc els mites i estereotips socials ("que diran si no ho faig", "a mi no em passarà", "jo controlo"....). D'altra banda la mala informació o les creences equivocades quant al consum (com que és més perjudicial per la salut fumar tabac que fumar un porro...). I per últim, que durant l'adolescència ja hi ha aquesta tendència de fer el prohibit. Igualment que al tema de la sexualitat en les toxicomanies, també la informació ha d'arribar abans dels 15 - 16 anys.

"Que penso jo? Que la droga no s'acabarà mai, per què? Perquè hi ha drogues legalitzades com es el tabac i es l'alcohol. Que pensa un jove si el tabac està legalitzat i l'alcohol també doncs perquè me fumi un porro no passarà res, i es fuma un porro. Vale es il·legal, encara et dona més morbo ... I als joves ens encanta fer el que no s'ha de fer." **Grup**

Discussió Joves

Salut i recursos

En quan a l'**adequació de recursos** és parla de l'Hospital Arnau de Vilanova, de l'Atenció Primària i de l'Atenció Especialitzada. A nivell hospitalari es posa de manifest una carència de recursos quant a professionals de la salut mental, de serveis socials i mediadors culturals, davant dels canvis socials que es produeixen, com és el cas de la immigració, i també davant de situacions d'estrès hospitalari que evidencien moltes situacions familiars que necessiten de suport i molt especialment el suport en la salut mental en el període neonatal.

Des del punt de vista de la tasca dels professionals de la salut és verbalitzen diferents situacions que dificulten dur a terme: en primer lloc la problemàtica de la pressió assistencial que obstaculitza el treball en xarxa i la prevenció, en segon lloc que no tots els professionals estan per treballar per la via de la prevenció i el treball en xarxa, no tots li donen la mateixa importància.

"Per que hi ha una pressió assistencial, no dic la paraula per que s'està gravant, però és veritat.... es que al final és visita, visita, visita... Jo crec que l'espai de parlar els professionals dels nens a mi em serveix molt, eh? però a vegades no és troba, a vegades és difícil..." **Grup**

Discussió Salut

D'altra banda es parla del bon funcionament del Centre Palma on funciona el Servei de Salut Jove "Salut a Lleida", on funciona la psicoconsulta jove que ofereix assessorament en relacions afectives,

sexualitat, suport psicològic, relacions familiars, alcohol, tabac... per a nois i noies a partir de 13 anys.

"Aquí, per exemple, en el Servei de Salut Jove que tenim a la Palma que va dedicat pues a partir dels 13 a solucionar aquests problemes. És un recurs que si que hem fet difusió però que ha corregut a través de... del boca a orella, no? I que la gent envia a les seves consultes... i funciona, doncs bueno, perquè s'ha fet la difusió pels canals que utilitzen els joves i és un recurs pues que han conegut i que no han de demanar, que no han d'anar.. sinó que és arribar i fer, no?" **Informant clau**

Respecte a les toxicologies, hi ha recursos suficients, potser el problema és alhora de delimitar les tasques de cada recurs. Principalment parlen de la prevenció i de la detecció precoç per no saturar els serveis especialitzats. I que potser en el moment que si s'ha d'implementar en recursos és quan ja hi ha un problema greu. També els recursos i professionals s'han d'anar actualitzant respecte als canvis que es produeixen a la societat.

3.4 Propostes de millora i potencialitats

En les **potencialitats** a nivell de salut destaca el treball en xarxa i la interdisciplinarietat, especialment quan parlen d'infància, ja que hi ha molts àmbits que afecten als infants: salut, escola, temps de lleure... Aquest treball i aquest intercanvi entre professionals en una ciutat com Lleida, d'una mida mitja, és pot realitzar d'una manera efectiva.

"Hi ha una cosa que és molt important, que és el treball en xarxa. Per que en els nens, en adults també, però en nens, on queda més clar, que hi ha una interdisciplinarietat, per que el nen va a l'escola, i el nen està en un esplai, i el nen va al pediatra, i el nen va a l'especialista.... llavors que jo penso que amb la possibilitat de que els que intervenim parlem, jo crec que això ens ajuda molt." **Grup Discussió Salut**

La prevenció i promoció de la salut

Una potencialitat important són els Serveis d'Atenció Primària des dels quals es pot fer un seguiment horitzontal de les famílies, ja que des d'aquest servei es veu a tots els infants i es pot fer d'una manera més o menys regular. Fan la proposta que els pediatres puguin ser els agents principals de salut, realitzant una important tasca de prevenció.

"Una oportunitat que tenim els professionals de la salut, de diferents maneres a atenció primària i a atenció hospitalària. nosaltres fem una atenció a les famílies vertical, puntual en un moment donat i llavors tenim l'ocasió en situacions d'estres de veure a vegades és fica de manifest en aquestes situacions, situacions de risc familiar. Però, el professional d'atenció primària, doncs té el dia a dia i té un seguiment horitzontal de la família, que també és molt privilegiat que li permet anar fent intervencions. Això, et configura un mapa de la realitat, que jo crec que tenim molt a fer els sanitaris i si se'ns oferís l'oportunitat, jo crec que hem de ficar en evidència les necessitats reals i demanar... vull dir... perquè si realment si un té experiència i et donen veu, jo crec que és l'ocasió de poder evidenciar aquestes situacions i evidentment l'opinió de tots plegats és aquesta, que realment és barat invertir en prevenció."

Grup Discussió Salut

D'altra banda parlen de convertir el mitjans de comunicació, que en un principi influeixen majoritàriament de manera negativa en els infants i els joves, en una potencialitat. És a dir, utilitzar els mitjans de comunicació a favor d'allò que es vol aconseguir, principalment per potenciar els valors positius que es volen transmetre als infants i als joves.

Un altra potencialitat que hi ha a la nostra ciutat són els grups de pares/mares i nadons, per exemple parlen del projecte Ralet-Ralet que forma part del Projecte LIF (ludoteca, infància i família) de l'Ajuntament. I en general de la importància de treballar amb grups

d'iguals, cosa que pot facilitar construir una xarxa de suport entre famílies i potenciar el diàleg i la relació entre els pares/mares.

Les **propostes de millora** van encaminades en primer lloc a fer projectes de prevenció i obtenció de resultats a llarg termini i treballar amb una major coordinació entre serveis, administracions i professionals. En segon lloc també parlar de fer promoció de la salut en general, és a dir, volen emfatitzar la importància de considerar salut en un sentit ampli: alimentació, toxicomanies, malalties de transmissió sexual... I d'altra banda, i molt important implicar a tots els agents socials en aquesta tasca, referint-se a totes les persones que influeixen en el dia a dia dels infants i els joves: famílies, mestres, monitors de temps lliure...

Resultant d'això, sorgeix la demanda a les diferents administracions que permetin treballar als professionals encaminant la seva tasca cap a la prevenció, deixant de banda, l'obtenció de resultats immediats i anar a buscar resultats a més llarg termini, però alhora més efectius.

Formació i suport a pares i mares

Una de les eines que els participants en el grup de discussió proposen és que s'ha d'utilitzar i que cal promocionar programes de formació per a pares i mares. Amb aquests programes s'ha d'ajudar a ser pares i mares partint de la pròpia experiència i de les dificultats del dia a dia en el desenvolupament del paper com a pares i mares, que podria ser a través de la reflexió conjunta, amb el diàleg i també amb el posicionament d'experts en els aspectes canviants que la nostra societat genera i per tant donant eines a les famílies i eines d'autoprotecció als infants. Dins dels programes de formació per a pares i mares fan especial incidència en els programes de salut materno –

infantil, ja que en aquests projectes es pot treballar amb les famílies abans, durant i després del naixement dels infants i com a mínim durant el seu primer any de vida.

"Moltes vegades no es tan el paper que puguem fer nosaltres, si no saber crear xarxes d'ajuda entre la gent. I, probablement, és molt més fàcil que assumint la responsabilitat de que nosaltres no tenim la solució, que és més fàcil que trobi la solució un altra família que està passant pel mateix. I el tema del treball en grup jo penso que és bàsic".

Grup Discussió Salut

Un altra proposta de millora és que els pares/mares puguin gaudir d'una baixa de maternitat/paternitat durant al menys el primer any de vida, donada la importància d'aquesta etapa de la vida dels infants. I que és pugui començar a complir amb efectivitat el tema de conciliació de vida familiar i vida laboral.

També els professionals de la salut aposten per la figura del pediatra d'atenció primària, com agent principal de salut, ja que és el professional que està més en contacte amb les famílies, qui pot fer un seguiment més acurat de les situacions. Poden fer intervencions més a nivell psicoemocional i actuacions més preventives.

Educació per la salut

Tenint en compte que els problemes més importants de salut infantil i juvenil són a nivell de trastorns de comportament es prioritza la creació de nous recursos adaptats a les noves situacions. La proposta davant aquestes problemàtiques és no tant de donar resposta amb medicaments, sinó anar a crear uns serveis bio – psico – socials, que consistirien en un recurs mixt realitzant un treball en l'àmbit escolar, mèdic, mèdic - psicològic i fins hi tot que hi participi el Departament de Justícia.

*"Sí! Sí, sí. Mixte, escolar i mèdic, mèdics psicològics. Doncs, doncs... amb aquesta línia es tindria que treballar. Inclús, inclús amb justícia perquè hi ha casos que són petits delictes que fan i que intervé justícia i que a vegades justícia no sap que fer amb ells. I un crio que t'hagi fet petits robatoris a la justícia li aniria molt bé poguer-los reconduir amb un recurs on pugui tenir una formació aquest crio i no reconduir-lo a un centre de càstig "***Informant clau**

Treballar tots els temes d'educació relacionats amb la salut (toxicomanies, alimentació, sexualitat...) a edats primerenques amb els infants. I fer una bona informació/formació als infants. Bàsic educar en tots els aspectes de la vida, i fer el plantejament que educar vol dir que hi participin tots els agents dels diferents àmbits d'influència dels infants i joves (família, mestres, monitors de temps lliure...).

3.5 A destacar

Cal destacar la percepció que no hi ha grans problemes de salut física en la població infantil i adolescent, en general s'ha de parlar més de problemàtiques psicoemocionals, de conducta, de convivència familiar, de pèrdua de rols en els pares i fins i tot en els mestres.

- a) Respecte a les noves problemàtiques emergents, es pot dir que moltes d'aquestes estan relacionades amb les noves tecnologies i el seu mal ús. I també han sorgit nous trastorns relacionats amb l'aspecte físic com és la vigorèxia i el diagnòstic erroni de conductes que s'etiqueten com a malalties (hiperactivitat, dèficit d'atenció...). Realment són infants i adolescents amb manca de límits i pares i mares que han perdut el seu rol de pares.
- b) En relació a l'adequació de serveis es destaquen dos temes especialment. D'una banda, la falta de recursos de professionals en salut mental, serveis socials, mediadors culturals... dins de l'estructura hospitalària per poder donar resposta als canvis socials que es produeixen en la societat i en les situacions d'estrès hospitalari en què hi ha situacions familiars que requereixen de suport. I d'altra banda, la desaparició del Servei de Planificació Familiar.
- c) Com a potencialitats destaca els serveis d'atenció primària de salut ja que des d'aquests serveis és pot fer un seguiment horitzontal de les famílies que pot permetre fer una bona tasca de prevenció. També destaquen els grups de pares i mares que ja funcionen com és el programa LIF que depenen de l'Institut Municipal d'Educació de l'Ajuntament de Lleida i el bon funcionament del Servei Salut del Centre Palma de Joventut de l'Ajuntament de Lleida.
- d) A nivell de propostes de millora es fa la demanda de facilitar al màxim que els professionals de l'àmbit de la salut puguin fer un bon treball en xarxa amb tots els àmbits. I també, reforçar el treball amb famílies especialment el que fa referència a l'educació materno – infantil, de manera primerenca i durant el primer any de vida de l'Infant. També, s'aposta per la creació d'un servei

mixt per atendre a nois noies que han comes algun petit delict, des d'òptica social, educativa i psicològica.

4. Àmbit de cultura, oci i lleure

El temps de lleure es considera com aquell temps dedicat a les pròpies aficions per realitzar alguna activitat que permet el creixement personal, tot incloent en aquest creixement la relació amb altres persones. El lleure forma part del desenvolupament integral de la infància i ha de fomentar la **diversió**, **descans** i **desenvolupament** personal.

Des d'aquesta òptica, l'àmbit de cultura, oci i el lleure emmarca els programes, projectes, associacions i serveis destinats a la infància i l'adolescència perquè puguin jugar, descansar, divertir-se, entretenir-se o evadir-se. Així doncs, és l'oferta destinada a la infància i a l'adolescència: els recursos que la ciutat dona a nivell esportiu, cultural, biblioteques, ludoteques, centres culturals i cívics, festes populars amb programació infantil, instal·lacions lúdiques i esportives i transport públic. També l'oci de consum adreçat als infants i joves; cinema, teatre, instal·lacions recreatives, discoteques, concerts, etc.

4.1 Dades i recursos de l'àmbit de cultura, oci i lleure

4.1.1	Programació cultural	
	Nombre de Programes i serveis	25
	<i>Programes i Serveis culturals per a la població infantil i juvenil</i>	
	<u>Programa / Servei</u>	<u>Descripció</u>

Taller d'expressió artística. Escola Municipal de Belles Arts.	Per a infants de 7 a 14 anys.
Escola d'Art infantil IMAGINA	Pardinyes. Per a infants de 4 a 14 anys
Conservatori. Escola de Música de Lleida	- Escola de Música (de 6 a 14 anys). - Escola de Joves i Adults (a partir dels 15 anys). - Escola de Música a nivell mitja (a partir dels 12 anys).
Aula Municipal de Teatre	- Teatre per a nens i nenes de 3 a 11 anys. - Teatre per a joves a partir dels 12 anys. - Produccions: - Inestable21 (de joves). - La Petiestable12 (de 8 a 12 anys). -Aula Produccions: MAX I MAXI (proposta formativa sobre les drogues per adolescents entre 14 i 15 anys).
<i>Font: Institut Municipal d'Educació</i>	
<i>Programacions culturals municipals per a la població juvenil</i>	
<u>Programa / Servei</u>	<u>Descripció</u>
Bucs d'assaig musical El Mercat.	Equipament destinat a la creació musical que inclou tres bucs d'assaig insonoritzats i equipats, destinats al lloguer per hores i a activitats de formació musical, sala de concerts i estudi d'enregistraments de maquetes. De 13 a 35 anys.
Sona Bé i lleuresport	Projecte d'integració de joves a partir d'activitats musicals i esportives. De 14 a 30 anys.
Directe	Mostra de grups joves de Lleida. De 14 a 30 anys.
SenglaRock	Festival de pop-rock i música popular.
<i>Programacions culturals d'Associacions de la ciutat, per a la població juvenil</i>	
<u>Programa / Servei</u>	<u>Descripció</u>
Festinoval	Festival musical i cultural als Camps Elisis. Associació Festinoval.
Festival de l'Horta	Festival que inclou concerts de rock, música popular i altres manifestacions culturals catalanes durant un cap de setmana del mes de juliol. Associació de Veïns de Marimunt.
Pepe Marín Rock Festival	Festival Concurs de rock. Associació Pepe Marín.
Altres iniciatives municipals i d'altres entitats culturals de la ciutat per a la població infantil i juvenil.	
<u>Programa/Servei</u>	<u>Descripció</u>

<i>Iniciatives cinematogràfiques</i>	- Animac - Mostra de Cinema Llatinoamericà. - Cicle de cinema i drets humans. Centre Cultural Llatinoamericà
<i>Iniciatives d'arts escèniques</i>	- Temporada estable de teatre. - Mostra d'arts escèniques de Lleida. - Fira de Titelles. Centre de Titelles
<i>Programació de concerts</i>	- Cicle de músiques alternatives. - Concerts al Cafè del Teatre (de petit format) - Jazz Tardor - Temporada estable de Jazz. - Concerts i revetlles de les festes populars. - Nit d'estiu. (Activitats que es realitzen en diversos espais de la ciutat a l'aire lliure a l'estiu)
Mercat de la Música.	Fira del disc, música en viu i DJ's als carrers de Lleida.
Concurs de cartells de les festes de Lleida.	Concursos per als cartells que hauran d'anunciar les festes del Carmestoltes, les Festes de Maig i les Festes de Tardor.

Font: Ajuntament de Lleida.

4.1.2	Programació d'oci i temps lliure	
	<i>Oferta Municipal en quan a programació d'oci i temps lliure per a la població infantil i juvenil.</i>	
	Nombre de Programes i serveis	39
	<u>Programa / Servei</u>	<u>Descripció</u>
	Programa LIF (Ludoteca, Infància i Família)	S'ofereix a les famílies un espai d'oci i a la vegada educatiu, amb una visió global a l'incidir al mateix temps en els menors i llurs famílies donat que el joc en aquestes primeres edats està encara molt lligat a les figures paternes. Els serveis que ofereix aquest programa són els següents projectes: - Nadó de 0 a 5 mesos - Ralet de 6 a 12 mesos - Fil d'1 a 3 anys - Ludoteca familiar de 1 a 12 anys. Altres activitats són: espai de joc lliure, visites escolars, sortides culturals.... Ludoteques Municipals: - La Bordeta - Centre Històric - Cappellet - Balafia.
	Guia d'Activitats d'Estiu	Recull de les activitats d'estiu per a infants i adolescents organitzades per les diferents institucions i entitats de lleure de la ciutat.
	Casals de Vacances Nadal, Setmana Santa.	Espais educatius adreçats a infants de 3 a 12 anys dels diferents barris de la ciutat. Es realitzen activitats lúdiques i d'esbarjo, per tal d'oferir als nens/nenes una manera diferent de viure el temps del lleure durant les vacances escolars, i a l'hora ajudar a conciliar la vida laboral i familiar.

Estiu de Petits	Recurs de lleure amb activitats lúdiques i educatives adreçades a nens i nenes entre 1 i 3 anys. Es tracta d'un projecte educatiu d'àmbit no formal, amb el qual es treballen diferents hàbits i competències socials, que contribueixin al bon desenvolupament maduratiu i social dels nens/es.
Estiu de Joc	Recurs de lleure amb activitats lúdiques i educatives adreçades a nens i nenes entre 4 i 11 anys. Projecte educatiu d'àmbit no formal. Les activitats del projecte s'han estructurat sobre un projecte pedagògic on a partir de diversos centres d'interès i a través del joc, l'expressió plàstica, sortides lúdiques... s'han treballat aspectes d'educació en valors com la participació, el respecte als altres...
Centres Oberts Municipals	- Companyia - Pas a Pas - Remolins Servei d'atenció a la infància, adolescència i les seves famílies.
Escoles Esportives	Activitats esportives adreçades a nois i noies de 3 i 12 anys de les escoles públiques de Lleida que tenen com objectiu facilitar la familiarització i l'aprenentatge de diverses modalitats esportives dins dels propis centres educatius.
Esportmania	Programa d'activitats esportives adreçat a nois i noies de 4 a 16 anys que tenen com objectiu oferir activitats lúdiques esportives durant el període de vacances escolars i facilitar la conciliació laboral, personal i familiar.
Escoles Específiques	Activitats esportives adreçades a nois i noies de 4 a 16 anys, depenen de les modalitats. Modalitats de: gimnàstica artística, escacs, piragüisme, atletisme, activitats aquàtiques, ciclisme/BTT, escalada, equitació i tennis taula.
Integrar Esports	Integrar infants i adolescents en entitats/clubs esportius federats.
Club Infantil Banyetes	Espai de relació, dinamització i educació en el lleure de la mainada de Lleida, amb múltiples activitats lúdiques, una web (http://clubbanayetes.cat) i un programa infantil a Lleida TV. Organitza el Tour Solidari i l'Escatakatacrúinx, on els nens i nenes de les escoles de la ciutat col·laboren creativament cada curs en diferents accions solidàries com: aconseguir un aula d'informàtica per una escola de Mali, vacunar infants de Llatinoamèrica, dotar d'una escola bressol a un centre d'acollida d'Alger o potabilitzar l'aigua al Níger.
Clubs Joves	Espais de trobada ubicats als barris de Secà de Sant Pere i Magraners. Per a joves de 13 a 18 anys.
Programació oberta de lleure	Agenda Jove. En funció de les activitats poden adreçar-se a grups diferents. Moltes de les activitats s'adrecen a joves a partir de 13 anys.
Borsa de voluntaris joves	De 13 a 30 anys.
Lleure juvenil al carrer	En tres àmbits: grafitti, skate i instal·lacions ludicoesportives al carrer. De 13 a 35 anys. Gestió Regidories: Joventut, Medi Ambient, Seguretat Ciutadana i Urbanisme.
Sortides d'esquí i mercat de material d'esquí i muntanya de segona mà	Sortides organitzades a partir de 15 anys.
<i><u>Altres ofertes Municipals i d'altres entitats en quan a programació d'oci i temps lliure per a la població infantil i juvenil.</u></i>	

Cursos de lleure	A l'Institut Municipal de Treball (IMT).
Camps de Treball	Oferta d'activitats per a joves de 14 a 30 anys. S'organitzen per part d'entitats d'iniciativa social i ONGs i es gestiona la inscripció des de la Generalitat de Catalunya, Secretaria de Joventut.
ACELL	Federació Catalana d'Esports per a disminuïts psíquics
Escoltes Catalans-Alosa	Agrupament Escolta
Agrupament Escolta i Guia Sant Jordi. Lo Manaix.	Agrupament Escolta
Agrupament Garbí	Agrupament Escolta
Fundació Verge Blanca.	Centres d'Esplais Cristians Els esplais federats son: - Esplai Albatros - Colònies l'Anunciata - Colònies Claver - Esplai El Cau - Esplai Epis - Esplai Sant Ignasi - Esplai Sant Jaume - Grup d'Esplai Santa Maria Magdalena. - Esplai Mater.
NERET	Associació cultural que organitza colònies i activitats d'estiu per a nens i adolescents fins 17 anys.
Associació Lleidatana Síndrome de Down.	Des de l'any 1995, l'Associació treballa per millorar la qualitat de vida de les persones amb Síndrome de Down i ajudar-les a incorporar-se de manera activa a la societat.
Centre Obert Casal Pare Palau.	Centre obert ubicat a la parròquia de Santa Tereseta.
Centre Obert Pas a Pas.	És un dels centres oberts de l'Ajuntament de Lleida situat al barri de la Mariola per als nens i adolescents. Es realitzen activitats de dilluns a divendres per les tardes dirigides per educadors, animadors i voluntaris.
Centre Obert CIJCA.	Centre Obert de l'Associació CIJCA (Col·lectiu d'Iniciatives Juvenils Contra l'Atur) ubicat a l'equipament municipal del Mercat del barri de la Bordeta.
Club Raier. Secció Juvenil.	Club juvenil per a nois i noies entre 9 i 18 anys, on troben un espai d'estudi, de convivència amb els altres, de formació personal, d'exigència, d'amistat, d'esport, etc.
Creu Roja Joventut.	És una associació de joves compromesos socialment que fomenta la participació integral de la joventut a les accions de Creu Roja. És oberta a la participació de tots els membres de Creu Roja menors de 30 anys.
Escola de Música L'Interpret.	És un centre d'ensenyaments musicals d'iniciativa privada, que des de 1997 dóna un ensenyament musical de qualitat, innovador i dirigit a tots els gustos i edats.
Esplai Màgic Pius XII.	Esplai situat al barri de Pius XII que ofereix reforç escolar, sala d'ordinadors, psicomotricitat, jocs cooperatius, activitats plàstiques i sortides.
Grup Sardanista Montserrat.	És una entitat que es dedica a l'educació en el lleure, tenint com a eix vertebrador la Sardana i la cultura catalana. La seva activitat principal és l'esplai sardanista dels dissabtes a la tarda, on es fan jocs, tallers i moltes altres activitats.

Moviment Infantil i Juvenil d'Acció Catòlica MIJAC.	Entitat d'església que s'adreça a infants i adolescents. Fan activitats d'esplai, tallers, sortides, campaments, etc. per treballar l'educació en valors i en la fe cristiana
Música Pons Roselló	Escola de música per a nadons, infants, joves i adolescents
Orfeó Lleidatà	Entitat que organitza colònies i activitats de l'estiu. Per a nens i adolescents fins 17 anys
PROSEC	Promotora social. Associació civil sense ànim lucratiu amb una opció preferencial pel Barri Antic de la ciutat de Lleida. És una entitat al servei a la infància, adolescència i joventut, preferentment de sectors socialment desfavorits.
<u>Campanyes escolars</u> <i>Oferta que realitza el municipi als centres escolars, que inclou activitats de temps lliure i cultura.</i>	
<u>Programa/Servei</u>	<u>Descripció</u>
Educació a l'Abast: Cicle de teatre escolar i Audicions escolars.	Dins de l'horari escolar. És un programa municipal adreçat als centres educatius, des de les Escoles Bressol fins al Batxillerat. Ofereix al professorat recursos per al desenvolupament d'algunes matèries del currículum. Facilita als infants i joves recursos i activitats per a l'educació en la música, en les arts plàstiques i el patrimoni artístic.
E 3 Educació, Escola i Esplai. Potenciar les activitats extraescolars.	Fora de l'horari escolar. Amb aquest projecte es pretén contribuir al procés educatiu dels infants de la nostra ciutat alhora fer un treball comú amb les Associacions de Mares i Pares de la ciutat. Aquest projecte vol potenciar les activitats extraescolars des de la vessant educativa.

Font: Ajuntament de Lleida i Pla Local de Joventut de Lleida 2008-2011.

4.1.3	Recursos esportius Recull d'instal·lacions, programes i serveis esportius a la ciutat de Lleida
Nombre de recursos totals	256
Instal·lacions esportives	75
Entitats esportives	174
Entitats per infants amb discapacitat	7
<u>Instal·lacions esportives</u>	
<u>Tipus</u>	<u>Nombre</u>
Pistes Poliesportives Centres Escolars	32
Sala Coberta Magí Morera	1
Piscines municipals descobertes	6
Piscines cobertes	1
Camps de futbol	11
Pavellons municipals	7
Pistes de petanca	6
Circuit autocros	1
Circuit automodelisme	1
Circuit skate-board	2
Gimnàs municipals	1
Pista Municipal Atletisme	1

Rocòdrom canalització	1
Circuit jòguing.	1
Velòdrom ciclisme	1
Camp de Tir amb Arc.	1
Zona tir olímpic	1
<u>Entitats esportives</u> Entitats esportives per modalitats, recollides per l'Institut Municipal Acció Esportiva. Dins de les diferents modalitats també hi són les diferents Federacions, en el cas de les entitats que hi ha una sola entitat és la Federació d'aquella modalitat.	
<u>Tipus</u>	<u>Nombre</u>
Activitats subaquàtiques	2
Esports Aeri	4
Aeròbic.	2
Atletisme.	4
Automobilisme.	1
Bàdminton.	1
Billar	3
Bitlles Catalanes	4
Boxa	1
Caça	2
Ciclisme	11
Culturisme i Fitness	2
Dansa.	8
Escacs	2
Esgrima	1
Esports de motor	9
Esquaix	2
Esports d'hivern	1
Esports nàutic	1
Full-contact	1
Futbol i futbol sala	23
Gimnàs	15
Gimnàstica	3
Golf	2
Halterofília	1
Handbol	3
Hípica	5
Judo	1
Karate	1
King Boxing	1
Natació	3
Patinatge	1
Patinatge – hoquei	3
Pesca	3
Petanca	7

Pilota	1
Piragüisme i nàutica	6
Rugbi	2
Salvament i socorrisme	1
Taekwondo	1
Tennis	5
Tennis taula	2
Tir amb arc i tir olímpic	5
Twirling	1
Voleibol	5
Varis	11
<i><u>Oferta esportiva infantil i juvenil per nenes i nens amb discapacitat</u></i>	
ACELL	
Federació Esports per a Minusvàlids físics.	
Federació Esports per a Minusvàlids psíquics	
AREMI CLUB.	
ASPROS, Club Esportiu	
Associació Shalom	
Sords Lleida, Club Esportiu	

Font: Regidoria d'Esports

4.2 Necessitats emergents i adequació de recursos.

Les **necessitats** en relació a l'oci i al lleure que s'extreu de l'anàlisi de les entrevistes i dels grups de discussió estan molt vinculades, en general, amb els recursos que disposa la infància i l'adolescència de la ciutat.

La informació

Les activitats d'oci i lleure de la ciutat són suficients; però malgrat això, hi ha una manca d'informació tant dels espais com de les activitats d'oci i lleure que es fan a la ciutat . Es destaca doncs, la necessitat que hi

hagi una major difusió de les activitats d'oci i lleure, tant públiques com privades.

"Jo estic ficada al voluntariat de Lleida i munten un munt d'activitats, però moltíssimes ... però hi ha moltes vegades que no es poden fer perquè no hi ha prou gent. Hi ha sortides fins hi tot a esquiar, a Port Aventura, hi ha tallers de confecció, de cuina... hi ha moltes vegades que no es pot fer res perquè no hi ha prou gent. I perquè, no per què la gent no hi vulgui anar, sinó perquè simplement no se'n enteren". **Grup Discussió Joves**

Per altra banda, de les entrevistes a informants clau i dels grups de discussió amb professionals s'extreu la idea general que d'informació n'hi ha, tot i que possiblement estigui dispersa i calgui una reordenació de la informació perquè sigui més accessible a la infància i l'adolescència. Es necessari també, saber com i a través de quins canals la infància i l'adolescència accedeix i pot accedir a la informació d'oci i lleure de la ciutat.

"La gestió de la informació és molt complicada, però amb tota la gama de serveis que ofereix un ajuntament i jo ja penso en un ajuntament amb unes dimensions considerables com és el de Lleida, on la informació sí que existeix i sí que pot arribar per molts canals. Actualment Internet jo penso que és el canal fonamental per informar-se". **Informant clau**

Ús i gestió d'espais d'oci

En relació a l'adequació de recursos disponibles per a la infància i l'adolescència de la ciutat en l'àmbit de l'oci i el lleure, s'observa que es necessari millorar algunes instal·lacions que, tot i ser privades, són per la seva representació patrimoni de la ciutat com ara el Bowling o el Teatre Principal. Tot i això, val a dir que espais com el Bowling, la zona dels Lauren, el cinemes d'Alpicat, La Mitjana, la canalització del riu

Segre, entre molts altres espais són considerats com a adequats per passar el temps d'oci.

Altres espais com les places són un element a destacar positivament ja que generen dinàmiques de vida al carrer, sovint dedicades a l'esbarjo i del lleure de la infància i l'adolescència de la ciutat. Espais i places com Ricard Viñes, el Clot de les Granotes, Plaça Sant Joan, Plaça de les Magnòlies a Balafia, entre altres; representen dinàmiques de convivència per a la infància i l'adolescència de realitats molt diferents que cal analitzar en profunditat.

"La plaça de les Magnòlies a Balafia, allò té un moviment, (...), té un moviment és algo increïble..". Grup Discussió Oci i Lleure

Tot i això, no s'ha posat de manifest la utilització d'alguns espais de la ciutat per part d'alguns col·lectius socials i les dificultats de cohesió social i integració que es deriva de la definició d'alguns espais segons els diferents grups d'infants i joves, cultures, ètnies...

També es detecta la necessitat que hi ha una manca de teatre dirigit a joves.

"En quan passem a la programació de teatre per a nois més adolescents o més grans penso que aquí hi ha una manca, ja sigui per la culpa de les companyes de teatre que no fan espectacles per aquesta edat que també és possible, no tiro pedres contra el que sigui la ciutat de Lleida, sinó que potser també a nivell de teatre a nivell de Catalunya només hi ha una fira o festival que estan a punt de carregar-se'l que intenten fer teatre per adolescents i per cridar als adolescents cap a aquest món". Grup Discussió Oci i Lleure

Oci diferenciat per edats

En relació a la infància entre 0 i 5 anys, hi ha dos recursos de lleure que es consideren adequats a la demanda; per una banda les ludoteques

municipals , i per altra banda el Club Banyetes que promou i cohesiona l'oci i el lleure de la infància de 0 a 5 anys principalment.

"Tenim un personatge súper entranyable aquí Lleida que és el Banyetes, després del Marraco penso que és un dels personatges que coneix aquesta franja d'edat entre 0 i 5 anys, coneixen les cançons, el veuen a la tele els dissabtes al matí i se'n va inaugurar una plaça i surt el Banyetes i surt sense un foc, saps? Això, només pot passar a Lleida, perquè si és un personatge que ha de crear a la ciutat i ha d'aglutinar als nens i tal... hauria de sortir estelardament, il·luminat, que se'l veges i tal... això, hi ha coses que s'haurien d'acabar de perfilar..." **Grup Discussió Oci i Lleure**

Una de les necessitats més destacables és l'oferta d'oci i lleure específicament dirigit a la adolescència de 12a 16 anys. Hi ha consens en considerar que aquesta franja d'edat no té uns recursos específics d'oci , la qual cosa fa que es considerin massa grans per a utilitzar recursos d'infància, i encara petits com per accedir a recursos d'adolescents de 16 o més anys. D'altra banda, en aquesta edat els joves adolescents no disposen d'amplis recursos econòmics com per satisfer les seves necessitats d'oci, i en els mesos d'hivern, que no hi ha tantes possibilitats per fer coses d'oci i lleure al aire lliure, aquets problemes s'accentuen.

"Por qué dices "va vamos a un pub", ep! Tienes que tener 16 años y los que tienen 12, 13 , 14 y 15 años que hacemos. Luego el cine decimos "va vamos al cine", pues igual de un grupo de amigos dos pueden ir por que tienen dinero y cinco no, lo veo bastante caro al menos para los adolescentes." **Grup Discussió Joves**

S'apunta als riscos de l'excés de consum del temps dedicat a l'oci i al lleure amb cada cop més presència les noves tecnologies. Els contactes i les relacions socials a través d'Internet (Messenger o Facebook) i els jocs a través de dispositius digitals forment part cada cop més de la vida de la infància i l'adolescència. D'altra banda, es detecta la

necessitat de millorar l'oferta d'oci i lleure per a l'adolescència en caps de setmana.

"Però, continuo amb la idea que l'oferta potser en el sector adolescent i jove, que jo estic més avesat, potser faltaria una mica una oferta més ampla en algunes franges del cap de setmana.... **Grup Discussió Oci i Lleure**

Es destaca que s'ha de plantejar fer més activitats d'oci i lleure no consumista en la franja d'edat dels 16 als 18 anys, ja que actualment, en aquesta edat sobretot però també en etapes anteriors, gran part del consum va dirigit a l'oci i al lleure i per tant, es poc formatiu en una etapa de cerca de la identitat personal de l'adolescent.

"La franja aquesta sobretot de 16 a 18, la cosa és perillosa i no sol per tots els perills que tots més o menys ja coneguem, per que hi ha un moment que si no hi ha una bona base a partir d'aquell moment el consumisme del lleure entra!"

Grup Discussió Oci i Lleure

Cal destacar que les necessitats d'oci i lleure, en alguns casos s'identifiquen amb les necessitats que tenen les famílies per conciliar la vida laboral i familiar. Les famílies utilitzen sovint els recursos d'oci i lleure destinats als seus fills per satisfer altres necessitats i responsabilitats familiars.

"Tots aquests recursos substitueixen als pares, en els casos de famílies amb moltes més dificultats és real la substitució, a vegades no és només l'excusa de la feina, sinó per que els mateixos professionals ja fas la derivació per el treball..." **Grup Discussió Serveis Socials**

4.3 Propostes de millora i potencialitats

Una de les potencialitats que es desprèn de l'anàlisi de contingut de les entrevistes i dels grups de discussió radica en les característiques de Lleida com a ciutat mitjana; la seva dimensió, la seva distribució urbanística i les facilitats relatives de mobilitat fan que l'accés a les propostes d'oci i lleure de la infància i l'adolescència lleidatanes sigui

relativament fàcil; Lleida disposa d'una oferta molt consolidada i variada que es valorada positivament, com per exemple, les escoles municipals de música, teatre o belles arts.

Una altra de les grans potencialitats és la pràctica de l'esport escolar i federat d'infants i joves; aquesta xarxa d'oci i lleure esportiu està a l'abast de tothom, permet l'aprenentatge i la pràctica esportiva, i també fomenta valors de treball en equip, companyerisme i de promoció de la salut. Especialment destacables són les iniciatives de barris que estan utilitzant l'oci esportiu per ajudar a la integració i inclusió social de persones nouvingudes.

Els serveis i recursos municipals com ara la xarxa de telecentres, els Centres Cívics a cada barri, les pistes esportives a l'aire lliure o millora i adaptació de carrers i places pensant amb la infància i l'adolescència, són quatre espais que fomenten l'oci, però que encara es podrien potenciar més donant usos diferents. En aquest sentit un dels exemples que millor representen el bon funcionament dels espais i recursos de la ciutat són les places de les Magnòlies, l'Escorxador i la plaça Victor Siurana.

Oci de 12 a 16

Les propostes de millora en l'àmbit d'oci i lleure estan força relacionades amb les necessitats detectades; així, es força reiterada la demanda de disposar d'un espai d'oci i lleure específic per a joves de 12 a 16 anys. I es proposa que puguin ser espais per a que els joves puguin organitzar-se i realitzar les seves activitats. També, aprofitar, promocionar i millorar alguns espais lúdics, d'oci i de lleure de la ciutat.

Hi ha un gran interès per Internet i els joves proposen aquesta via per poder controlar totes les possibilitats de lleure de la ciutat amb la creació d'una pàgina web. La principal reflexió que se'n extreu és que, d'informació n'hi ha, tot i que tal vegada estigui dispersa i necessiti de ser sintetitzada, o tal vegada sigui transmesa d'una manera que no arriba. Per això es proposa fer una pàgina web que aglutini tot l'oci i lleure, públic i privat de la ciutat, que sigui feta per a la infància i l'adolescència.

"Internet és la mare que ens va parir!... jo penso que es tindria que fer una pàgina web que sigui per exemple "joventut Lleida", no sé si existeix o el que sigui..., i que és vegi aquí hi ha lo del plenari, aquí hi ha no se que... i que obligatòriament sortíssim enllaços de Wonder i altres. Perquè així s'enllacin entre ells..... S'ha de potenciar molt més això i fer pàgines molt visuals, amb lletra, però és que nosaltres treballem per imatges..." **Grup Discussió Joves**

Oci i família

Però pot ser que la proposta de millora més transversal a tots els àmbits d'aquest estudi, fa referència a la implicació de la família. Hi ha veus convergents en dir que cal recuperar les propostes d'oci compartit en família i de dedicar esforços en sensibilitzar la societat lleidatana per fer pales el valor de la responsabilitat parental en aquest àmbit. Es a dir, promocionar l'oci familiar i la implicació dels pares i mares en l'oci dels seus fills.

"Un canvi de mentalitat que implica que aquell lleure sigui més en família, que no sigui només anar a deixar un nen allà, si no que el pare s'impliqui d'alguna manera, que el pare i la mare s'impliquin que puguin fer algunes activitats, conjuntament amb els fills i que no sigui aparcar i dir "que bé tenim la tarda lliure". És a dir, que hi hagi una implicació dels pares en l'organització, també en el funcionament..." **Informant clau**

4.4 A destacar

L'anàlisi dels grups de discussió i les entrevistes a informants claus, han permès concloure que les necessitats d'oci i lleure de la infància i l'adolescència a la ciutat de Lleida s'han centrat en l'adequació dels recursos, en la difusió d'informació sobre els mateixos, en les activitats que s'hi realitzen i, a qui van dirigides, entre altres.

- a) Es planteja la necessitat de millorar i reordenar els canals de comunicació pels quals es fa arribar la informació d'oci i lleure existent a la ciutat sobre aquestes activitats als espais d'oci i lleure. En general la ciutat disposa de recursos d'oci i lleure adequats a les necessitats dels joves, malgrat la percepció sigui la contrària atenent a les dificultats de difusió, comunicació i publicació d'aquests espais i activitats entre els més joves. Per això és important conèixer i fomentar la difusió d'aquest espais i activitats a través dels canals informatius i comunicatius pels quals la infància i adolescència accedeix a l'oferta d'oci i lleure de la ciutat. En aquest sentit els joves proposen la creació d'un espai web dedicat íntegrament a ells per a que puguin controlar totes les activitats d'oci i lleure que la ciutat els ofereix tant a nivell públic com privat.
- b) Es destaquen les reflexions realitzades en torn a l'excés de consum dedicat per part d'alguns joves adolescents a través de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC). Exemples com els contactes i les relacions socials a través de xarxes socials i altres eines web o els jocs a través de dispositius digitals formen part cada cop més de la vida de la infància i l'adolescència. Conèixer aquesta realitat és important per difondre informació d'oci i lleure saludable, però sobretot ho són per plantejar accions de prevenció de riscos, sensibilització i formació de les noves

formes de consum d'oci i lleure. Les mesures proposades que es desprenen apunten a millorar l'oferta d'oci i lleure per a l'adolescència en caps de setmana i estudiar els temps que es passen els joves i infants davant els ordinadors i sobre els comportaments i usos del temps a la ciutat.

- c) La millora d'alguns espais dedicats a l'oci i el lleure és una de les necessitats que es destaquen de l'anàlisi realitzat. Tot i això un aspecte molt positiu són els esforços realitzats en aquest sentit en la millora i adequació d'espais públics com places i espais verds, dedicats a l'oci i al lleure.
- d) Una de les necessitats més destacables quant a l'oci i el lleure fa referència a aquell dirigit específicament a l'adolescència de 12 a 16 anys. Per les seves característiques, aquest col·lectiu no té l'edat suficient per accedir a l'oferta d'oci i lleure adult, en ocasions mediatitzat pel consum i, per tant, en la què es demanden uns nivells econòmics que aquest col·lectiu no disposa. A la vegada, l'oferta d'oci i lleure més juvenil no satisfà les expectatives ni les necessitats d'aquest col·lectiu en edat adolescent. En aquest sentit una de les possibles solucions proposades és fomentar l'oci i el lleure no consumista, tant per aquest col·lectiu de 12 a 16 anys com també per aquells de 16 a 18 anys com per exemple, activitats teatrals o esportives.
- e) En aquest sentit, es destaca una altra necessitat com la millora de l'oferta cinematogràfica teatral, cultural i musical, tant pel que fa a adequació dels recursos existents com en la creació de nous espais cinematogràfics i musicals (discoteques, sales i espais per a concerts, museus, cinemes i teatres).
- f) Finalment, cal destacar les potencialitats que Lleida té com a ciutat mitjana per a l'oci i lleure, amb una oferta de serveis i activitats consolidada, així com espais i recursos tant humans com

infraestructurals, aules de música, clubs esportius, associacions de lleure, activitats extraescolars o centres cívics, entre altres. Aquesta oferta es considera positiva també en el sentit econòmic, ja que s'ajusta a les despeses reals que comporten.

5. Àmbit de participació

Entenem per participació infantil i juvenil la contribució i la implicació de la infància i l'adolescència en els diferents àmbits que afecten a la seva vida, des de l'expressió de les seves opinions fins a arribar a la presa de decisions. Per a que això sigui possible són necessaris espais, òrgans, programes, serveis i associacions que els permetin ser protagonistes en tots els nivells d'organització, fins al punt de poder-los liderar.

5.1 Dades i recursos de l'àmbit de participació

5.1.1	Recursos municipals	
	Nombre de recursos	5
	<u>Programa / Servei</u>	<u>Descripció</u>
	Consell Assessor Municipal d'Infància i Adolescència	És un òrgan permanent de participació ciutadana en els assumptes municipals en relació amb aquells àmbits d'activitat pública municipal que afectin o es refereixin a la infància i l'adolescència. En especial fa palès el desig de donar una via de participació i opinió als infants i a totes aquelles entitats que hi tinguin relació directa.
	Consell Escolar Municipal	És un organisme de consulta i de participació dels sectors afectats en la programació de l'ensenyament no universitari dins l'àmbit municipal.
	Plenari dels infants i adolescents	- Per grups d'edat i gènere: Nois i noies. De 12 a 16 anys - Reunions: Anualment: 3-4 sessions i 1 Audiència amb Alcalde. - Població: Representants de 18 Instituts d'Educació Secundària, tres representants per centre. - Estructura: 54 participants. Comissió permanent formada per 5 membres. Amb el suport de 2 tècnics de l'Ajuntament. Els membres del Plenari seran elegits per un període de dos anys.

Consell Municipal de Persones amb Discapacitat de la Ciutat de Lleida	Òrgan consultiu sectorial de participació en aquells àmbits d'activitat pública municipal que puguin afectar les persones amb discapacitat. Els objectius són promoure la participació de la ciutadania, i de manera específica de les persones amb discapacitat, a la vida social, cultural i recreativa de Lleida; exercir funcions de consulta, assessorament i elaboració de propostes i potenciar la capacitat d'actuació i la interrelació entre les entitats de persones amb discapacitat.
Defensora dels Drets dels Infants	L'objectiu principal que assumeix aquesta és defensar i promoure els drets dels nens i les nenes de la ciutat de Lleida. Amb el projecte "Les escoles amb la defensora", es donar a conèixer la figura de la Defensora a través de les escoles de primària de Lleida. Amb les seves visites a les escoles es pretén crear un espai consultiu que faciliti i articuli la participació dels infants a diferents nivells, oferint així, un apropament i un espai on ells puguin esdevenir els principals protagonistes.

Font: Ajuntament de Lleida

5.1.2	Centres, entitats i iniciatives de promoció de la participació		
	Nombre de recursos		168
	Programa / Servei	Descripció	
	PALMA:Centre de Recursos Juvenils	Equipament adreçat a possibilitar als joves informació i assessorament (estudis, treball, vacances, carnets internacionals, drogodependències, treball a l'estranger). - Informació sobre beques, estudis i titulacions. - Informació cultural i d'oci. - Orientació professional. - Contractació juvenil. - Informació sobre associacionisme i participació. - Tramitació del carnet jove europeu. - Informació i inscripció a camps de treball a Espanya i a l'estranger. - Informació sobre la xarxa Eurojove. - Excepte: Cooperació Infantil i Juvenil	
	Suport a l'Associacionisme i als grups no formals		
	Programa / Servei	Descripció	
	PALMA: Centre de recursos juvenils.	- Hotel d'entitats juvenils. De 14 a 30 anys per a entitats juvenils. - Servei d'Informació juvenil. De 13 a 35 anys. També obert a familiars, professionals. - Psicoconsulta jove. De 13 a 30 anys. - Borsa de voluntaris joves. De 13 a 30 anys. - Suport a iniciatives juvenils. - Allert (sistema d'informació de recursos de finançament a ciutadans i entitats).	
	Guia d'entitats juvenils Regidoria de Joventut	Tipus	Nombre
		Entitats de cooperació	23
		Entitats culturals i artístiques.	56
Entitats d'esplai i escoltisme		15	
Entitats esportives.		8	
Entitats d'estudiants		8	
Entitats de formació.		7	

		Entitats de grups per a joves	17
		Entitats de medi ambient	13
		Entitats de salut	10
		Entitats Sindicals i polítiques	7
	Cens d'entitats juvenils	Registre d'associacions i entitats juvenils de la secretaria de Joventut de la Generalitat de Catalunya.	
Cessió d'espais municipals.	Cessió d'espais municipals (centres cívics i altres locals) per al desenvolupament d'activitats de les associacions i grups juvenils.		
Escola de Participació ciutadana	Oferta de cursos relacionats amb la participació i altres de continguts específic. Federació d'Associacions de Veïns		
<i><u>Suport a l'Associacionisme i als grups d'educació no formal</u></i>			
	<u>Programa / Servei</u>	<u>Descripció</u>	
	Xarxa entitats de lleure	Òrgan de participació municipal que permet articular una via de diàleg permanent amb les persones, entitats i institucions que treballen en l'àmbit de l'educació en el lleure adreçat a la població infantil i juvenil de la ciutat de Lleida. Hi participen: - Ajuntament de Lleida. - Agrupament Escolta Garbí. - Agrupament Escolta i Guia Lo Manaix. - Associació Cultural Neret. - Associació Juvenil Mà Oberta, Cor Obert. - Bàsic Serveis Escolars. - Escola Música l'Intèrpret. - Esplai Màgic. Associació Veïns Pius XII Germanor. - Fundació Verge Blanca. - Grup Sardanista Montserrat. - Germans Maristes. - Mijac Lleida. - Música Pons Roselló. - Orfeó Lleidatà. - Promotora Social de l'Equip de Campaments PROSEC	
	<i><u>Participació a les polítiques municipals de joventut</u></i>		
	<u>Programa / Servei</u>	<u>Descripció</u>	
	Fòrum Jove	Jornades consultives sobre les polítiques municipals de joventut integrat per joves de la ciutat.	
	Web www.jovesdelleida.cat	Web de participació juvenil mitjançant un sistema de fòrum virtual.	
	Xat amb l'Alcalde	Xat directe amb l'Alcalde de Lleida el primer dijous de cada mes.	
	<i><u>Programes de foment de l'associacionisme.</u></i> <i><u>Promoció i accés a les noves tecnologies.</u></i>		

<u>Programa / Servei</u>	<u>Descripció</u>
Lan Party	Trobada d'internautes que comparteixen espai durant 24 hores.
Mediateca Josep Alcobé.	Espai equipat amb material multimèdia i audiovisual i jocs informàtics.
Xarxa de telecentres	Xarxa d'equipaments municipals de lliure accés amb serveis d'Internet i informàtica, on és realitzen cursos.
Projecte Omnia al Centre Històric i a Pius XII	Projecte de suport a la inserció, a partir de l'accés a noves tecnologies. Col·lectius amb especials dificultats.
Concurs d'informàtica Ciutat de Lleida.	Adreçat a estudiants de primària i secundària.
<u>Programes de foment de l'associacionisme:</u> <u>Ciutat i Medi Ambient</u>	
Agenda Escolar 21.	És un projecte d'educació, participació i implicació cívica per a tots els centres d'educació infantil, primària, secundària (ESO, batxillerats, cicles formatius), d'educació especial,... de la ciutat de Lleida. Es tracta d'una oferta escolar per a facilitar la implicació dels centres escolars en construir un món més sostenible, començant per la intervenció en el nostre entorn més immediat.
Lleida en viu	Oferta escolar. Programa d'activitats d'educació ambiental per a estudiants de primària i secundària, per conèixer el funcionament de la ciutat des del punt de vista ecològic.
Carril bici.	Carril bici que facilita la circulació per la ciutat.
Carnet bus d'estudiant.	Carnet que permet als estudiants menors de 25 anys obtenir una tarifa més econòmica en el transport urbà de Lleida.
Sistema tarifari integrat de l'Àrea de Lleida	Sistema que permet la utilització de diferents sistemes de transport a l'àrea del Segrià amb una única targeta.
Bus nit.	Transport nocturn de l'àrea del Segrià per a les nits de divendres i dissabte. Estableixen 4 línees i 4 horaris per línia entre les 22'45 i les 6'45 h.
Setmana de la mobilitat sostenible.	Programa destinat a la conscienciació de l'ús de transports alternatius al cotxe.
Cursos naturalistes i Ecodescobertes	Visites i activitats de temàtica naturalista (ornitologia, ecologia de rius, reconeixement de plantes...).
<u>Programes de foment de l'associacionisme:</u> <u>Cooperació i Drets Civils.</u>	
Projectes de sensibilització	Accions directes de sensibilització i formació a la ciutadania sobre la realitat política, econòmica i cultural....
Convocatòria d'ajuts a projectes que promoguin els Drets Humans.	Suport a activitats que fomentin el coneixement i l'aplicació dels Drets Humans a la ciutat.
Solidarium	Fira d'entitats solidàries.
<u>Organitzacions No Governamentals (ONG)</u> A la demarcació de Lleida consten 29 entitats recollides per La Coordinadora d'ONGD i altres Moviments Solidaris de Lleida. La Coordinadora d'ONGD i altres Moviments Solidaris de Lleida és una agrupació que reuneix entitats conegudes com a ONGD i altres moviments solidaris presents a la demarcació de Lleida i que treballen en cooperació i solidaritat internacional amb les persones i pobles empobrits del planeta.	

Mitjans de comunicació	
Mitjans de comunicació dirigits específicament a nens i joves	
<u>Programa / Servei</u>	<u>Descripció</u>
Programa de televisió adreçat a infants	Lleida TV: Banyetes
Programa de Radio	Dins del projecte L'Aventura de la Vida

Font: Ajuntament de Lleida i Pla Local de Joventut de Lleida 2008-201, Coordinadora d'ONGD i altres Moviments Solidaris de Lleida.

5.2 Necessitats emergents i adequació de recursos

Les **necessitats** de participació giren al voltant de la manca de cultura i de sensibilització social cap a la participació i la implicació de la ciutadania en general, i de la infància i l'adolescència en particular. Els joves del plenari creuen que aquesta plataforma de participació tot i ser molt positiva no està suficientment arrelada.

"S'ha de canviar la nostra imatge. En lloc de dir anem al Plenari dels Infants, bé no canviar el nom, però fer un altre lloc on reunir-se la gent, que no tingui que veure ni amb delegats ni amb gent del consell escolar, gent, de la classe normal i corrent que digui "doncs mira vaig que l'ajuntament vol saber que faig aquest cap de setmana". **Grup Discussió Joves**

Cohesió social

En els espais de participació infantil i juvenil, el nombre de nois i noies que s'impliquen és força minoritari, sigui per desconeixement, per manca de cultura participativa, o per estereotips que marquen els discursos entre iguals. Tot i que la ciutat en general i la Regidoria de Joventut en particular donen suport entitats juvenils, la percepció es que la participació infantil i juvenil és escassa. S'ha detectat que aquesta queda molt definida en uns barris concrets de la ciutat. En alguns barris, aquesta baixa participació depèn de factors com la manca

d'informació dels joves, la manca de difusió d'informació sobre les possibilitats de participació, la poca informació del seu propi medi social, del poc foment dels interessos de participació i responsabilitat social que es facin dins de la família, i de la manca de consciència i sensibilització sobre les necessitats de participació.

Noves fórmules per a la participació

Aquesta necessitat de fer arribar a la joventut tot tipus d'informació relacionada amb la participació, adquireix especial rellevància amb les noves formes de participació i difusió de la informació que permeten les TIC (xarxes socials, etc.). La pregunta és si a través de les noves tecnologies es poden generar processos de participació infantil i juvenil. En aquest sentit, tot i que ja s'està iniciant, hi ha la necessitat d'adaptar-se i aprofitar encara més aquesta via per fomentar la participació a la ciutat. Cal però ser conscients dels avantatges que suposa però també dels riscos que poden comportar.

"El tema de la participació pues pot ser no ho estem fent bé, el model que tenim ara està pensat per una gent que té unes característiques, no? Però els nois i noies de 13 a 17 anys han nascut amb un ordinador sota el braç i amb un any...amb dos anys ja saben que és un ordinador i amb 6 ja poden buscar perfectament amb Internet, no? I això.. aquest canvi també farà que aquells joves tinguin unes habilitats molt diferents de les que tenim nosaltres ara".

Informant clau

D'altra banda, es veu necessari la creació d'altres espais per a que la infància i l'adolescència pugui participar en temes que els afecta directament. Aquesta participació pot fomentar-se també a través del treball entre iguals; vehicular formes i estructures en les que el

LXXXVI

lideratge recaigui directament en els adolescents és una de les estratègies que es proposen. També s'ha de fomentar la participació dels joves que tenen algun tipus de discapacitat doncs afavoreix la seva inclusió.

"El treball entre iguals té molt sentit, no? I... i bueno els joves entre els joves, els nens entre els nens... bueno pues parlen el mateix llenguatge, no? i s'entenen molt bé. Penso que si és important potser donar més protagonisme a la gent jove en aquest senti". **Informant clau**

Una altra proposta es realitza en la formació de joves com a mediadors, animadors que liderin activitats de participació, d'esplai i lleure amb altres joves.

"Difícil és que siguem els adults els que arrosseguem els joves. O sigui, no som capaços d'arrossegar els nostres propis fills tampoc ho podem fer amb els fills dels altres. Per tant, jo crec que s'hauria de buscar, igual que tenim al institut la figura del mediador del jove que estableix la comunicació entre la institució i els altres joves, buscar una espècie de joves "d'avantguarda" [...] s'hauria d'intervenir en temes de lideratge dels joves per part d'altres joves. Però és una tasca lenta, o sigui, evidentment xocarem amb qualsevol de dir.... El que sí que estic segur és que si passen molts anys en la situació actual, la societat es deteriorarà d'una manera irreversible" **Informant clau**

A més a més, es detecta la necessitat que des de l'escola o els instituts es promogui i es fomenti aquesta cultura de participació juvenil, per trencar determinades inèrcies de l'adolescència i la joventut cap a una actitud passiva i de poca sensibilització respecte les seves responsabilitats de participació. El valor educatiu de la participació es molt solvent doncs permet fomentar el compromís i la responsabilitat com a actituds de ciutadania global. Val a dir, però que hi ha certes contradiccions entre els valors reals i els que es pretenen demanar als infants i joves; per exemple, en aquest cas, quan es demana que els infants i els joves participin més en la vida social i culturalment el món adult tampoc té assumida aquesta cultura més participativa. Per tant no

es pot deslligar una major grau de sensibilitat social per a la participació ciutadana com a preàmbul de un major grau de participació infantil.

"Demanem als joves que participin i la societat adulta tampoc participa tant, es que jo penso que es un problema que està molt, per que tu organitzes qualsevol cosa i sempre hi participen quatre o son els de sempre... y sempre per aquesta història de la individualitat." **Grup**

Discussió Participació

Lligat amb el paper de les famílies en el foment de la participació, es percep que en els casos que no hi ha una tradició familiar en l'àmbit de la participació és mes difícil de transmetre: la família no entén aquest tema com a prioritari i hi ha altres temes que els hi preocupen més.

"Hi ha que si que han deixat doncs aquesta responsabilitat de ser pares, que significa orientar i acompanyar i dirigir als nois i noies. I que sembla a mi que mira es molt més fàcil doncs fer altres coses i moure's tot el dia, i ara pugem i ara baixem i ara sortim el cap de setmana i ara no sé que... I no hi ha ni un moment de reflexió o atenció més per part dels fills". **Informant clau**

Casos d'èxit en participació

En relació a **l'adequació de recursos** disponibles per a la infància i l'adolescència de la ciutat en l'àmbit de la participació es destaca el paper del plenari com un espai de participació dels joves adolescents de la ciutat. La participació a la ciutat de Lleida està molt vinculada i a la vegada restringida a espais particulars com el Plenari. En aquest sentit s'hauria d'estudiar com implementar altres estratègies de participació ciutadana. Els joves que han viscut la experiència del Plenari, creuen que es un bon espai perquè se'ls escolti.

Un dels recursos més valorats pel foment de la participació infantil, és el programa de becaris del centre La Palma; són nois i noies que actuen d'intermediaris entre tota la informació que hi ha en aquest centre de joventut i els seus iguals als instituts. És considerat com un canal d descentralització que està donant molts fruits.

"Un projecte que es de descentralització de la informació en la qual hi ha un becari que va a tots els centres de secundària públics i concertats de la ciutat que cada quinze dies venen a la palma, s'informa de tot i son el vehicle, l'intermediari que ens ajuden a transmetre al centre aquest projecte i que ja fa temps que funciona. S'està en contacte amb els coordinadors pedagògics dels diferents centres, se'ls ofereixen diferents xerrades de qualsevol tipus, tenim una bossa de voluntariat jove amb més de 270 joves de la ciutat, aspecte molt important que col·labora amb la seva dedicació i el seu temps, però sense obligar-los per que el jovent el que no vol és una obligació per que ja té estudis, activitats té mil i una cosa a fer..." **Grup Discussió Participació**

Hi ha experiències de foment de la participació a través del voluntariat jove que suposen l'aprenentatge de valors i de foment de la responsabilitat social dels joves adolescents de la ciutat; aquests joves voluntaris estan fent tot un aprenentatge com a mediadors de la participació i el lideratge infantil i juvenil de la ciutat.

"Hi ha experiències de voluntariat fora del que seria més l'àmbit.... Jo puc parlar d'un projecte que desenvolupen que és el de Voluntari Jove, que està adreçat a joves a partir de, crec que són de 16 anys, i és un programa d'iniciació al voluntariat. Tenim actualment vora d'uns 300 nois apuntats, consisteix en un servei de informació d'accions puntuals de voluntariat, (...)i això s'acompanya amb tota una sèrie d'accions formatives. (...) la gent que està apuntada en aquesta borsa de voluntaris de tan en quan organitzem una activitat de lleure sigui sortida d'esquí o sortida d'un cap de setmana, un dissabte, doncs, per que hi hagi un component relacional entre aquestes persones que participen en aquesta bossa". **Grup Discussió Oci i lleure**

5.3 Propostes de millora i potencialitats

Pel que fa al dret a la participació infantil, una de les grans potencialitats és la sensibilitat i l'impuls d'actuacions endegades per l'Ajuntament de Lleida: la Defensora dels Drets dels Infants, la Xarxa d'Entitats de Lleure o el Plenari, són els tres exemples mes reiterats. Concretament, la creació d'aquesta xarxa d'entitats impulsada per l'Institut Municipal d'Educació (IME) és un altre aspecte positiu a destacar doncs consisteix en que l'administració local doni suport a totes aquelles activitats de participació i associacionisme infantil i juvenil de caire cultural, lúdic o de voluntariat, entre altres.

"Tothom parla de que els joves no s'impliquen amb les decisions polítiques de la societat en general, no? I jo sempre els hi dic que això no és veritat perquè no només la participació és política o la participació és institucional, no? De partits. Hi ha moltes altres formes de participació, hi ha molts joves, no? Aquí al Centre de Recursos Juvenils tenim 57 entitats de joves, no? I això vol dir que són 57 entitats amb un president, 57 entitats amb una junta que estan formats per gent menor de 30 anys, no? I aquesta gent ha de fer reunions, fan les seves propostes, intenten solucionar els problemes de la gent que els envolta o de la gent del seu àmbit d'interès i ells fan política, no fan una política que podem dir nosaltres institucional però fan una política important.. intenten fer coses per la ciutat que és l'origen de la paraula política". **Informant clau**

També destaca el plenari, ja que suposa per una banda un espai de participació infantil i juvenil molt important per a la ciutat i d'altra banda, perquè suposa un espai d'enriquiment i de creixement personal per als joves de la ciutat. Tot i això hauria de potenciar-se molt més i tenint incidència de forma més transversal en la participació de la infància i l'adolescència.

En quant a les propostes de millora que s'han fet als grups de discussió destaquen les aportacions fetes directament pels joves participants. La principal conclusió que es pot extreure es que ells mateixos admeten que les TIC i Internet son els mitjans pels quals s'ha de difondre la

informació i fomentar la participació, a través d'un llenguatge totalment multimèdia.

5.4 A destacar

Les principals conclusions en l'àmbit de participació tenen com a element comú la percepció d'una baixa cultura participativa a nivell social, que es reflexa en alguns exemples exposats en els grups de discussió i entrevistes.

- a) Una bona pràctica que funciona a la ciutat i que fomenta la participació entre l'adolescència és el Plenari dels Infants i Joves. Els joves que participen activament en aquest espai d'opinió i debat juvenil, expressen positivament la seva experiència i mostren la preocupació vers a les actuacions i opinions de la societat, els ens públics i el seu grup d'iguals.
- b) Tot i haver espais de participació com el Plenari, es conclou que s'hauria de fomentar encara més la participació de la infància i l'adolescència, desenvolupant projectes on siguin partícips de la presa de decisions i que repercuteixin positivament a ells mateixos. Es necessari que hi hagi doncs, un major coneixement i aprofitament dels espais de participació infantil i juvenil existents que fomentin la cultura participativa entre els més joves.
- c) També s'ha detectat que hi ha una percepció de que la participació infantil i juvenil és escassa i localitzada en alguns barris concrets de la ciutat; hi intervenen factors com la difusió i informació que se'n fa dels espais de participació infantil i juvenil, el foment dels interessos de participació i responsabilitat socials dels joves i de les seves famílies o la conscienciació ciutadana sobre les necessitats reals de participació.

- d) En aquest sentit, es destaquen de nou les TIC com un mitjà a través del qual poden desenvolupar i fomentar processos de participació i opinió ciutadana, infantil i juvenil. Tot i les avantatges que aparentment això pot suposar, cal tenir en compte però els riscos derivats d'aquestes activitats. Per això és important que el foment d'aquestes activitats participatives estiguin vinculades necessàriament a processos de formació i alfabetització digital.
- e) Un altre espai en el qual es podria promoure la participació infantil i juvenil són les escoles i instituts de la ciutat, de tal manera que a través d'aquests centres els joves poguessin conèixer les possibilitats de participació i adquirir una cultura participativa activa de responsabilitat social. Aquesta responsabilitat social fomentada a través de la participació pot ajudar a mobilitzar valors com el respecte, compromís, dedicació i esforç, entre altres. Es destaca positivament el paper dels becaris en els centres de secundària que realitzen una tasca important en la difusió de les activitats participatives en les escoles i instituts.
- f) L'esport, la cultura i el lleure, són una altra via de la participació infantil i juvenil molt importants i molt arrelades a la ciutat de Lleida. L'esport en totes les seves variants, la participació en activitats culturals i el lleure de no consum, són altres vies que la ciutat de Lleida posa a l'abast d'infants i joves.
- g) D'altra banda, es fa necessari el foment d'espais de participació de infants i joves amb discapacitat per a poder desenvolupar espais i activitats adequats a les seves necessitats. En aquest sentit, a més de fomentar la participació s'ajudaria a la inclusió d'aquests col·lectius i a la sensibilització social i ciutadana. Es pot dir que Lleida és una ciutat que es percep amb grans potencialitats quan a la participació de persones amb discapacitat,

sobretot per aquelles amb mobilitat reduïda i que precisen de transports adaptats.

- h) Finalment, s'ha de destacar el dret a la participació promogut per l'Ajuntament de Lleida a través de la Defensora dels Drets dels Infants i la Xarxa d'Entitats impulsada per l'Institut Municipal d'Educació (IME) que fomenten la participació i associacionisme infantil i juvenil de caire lúdic, esportiu, cultural, altruista i de voluntariat, entre altres.

6. Àmbit de serveis socials

Els serveis socials es poden definir com el conjunt integrat de recursos, equipaments, projectes, programes i prestacions destinades a e al conjunt de la població per a fer front a les necessitats personals bàsiques o per afavorir la cohesió social, familiar o una situació de desigualtat. En el nostre context, la finalitat dels serveis socials és garantir el dret a viure dignament en totes les etapes de la vida d'una persona permetent tenir cobertes les seves necessitats socials. Això significa que, tot i que s'adrecen a tota la població, es dirigeixen de forma específica a persones en situacions de risc, amb dèficits de suport social i econòmic, a situacions de vulnerabilitat i de dependència.

Per l'objecte d'aquest estudi, en l'àmbit de serveis socials es fa referència a serveis i projectes adreçats les famílies amb fills menors de 18 anys i particularment quan les famílies es trobin en situació de risc social per tal de millorar la seva qualitat de vida.

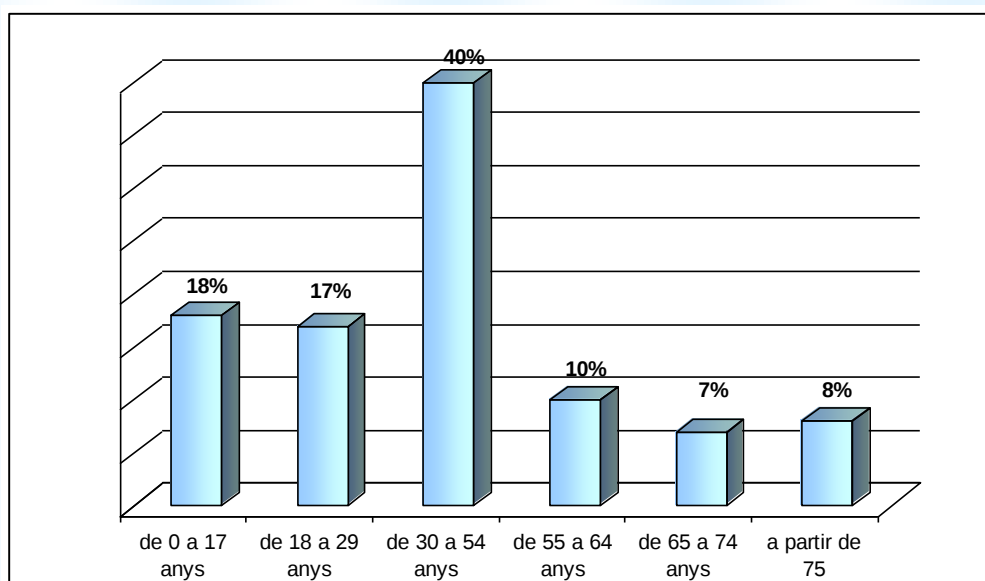
6.1 Dades de l'àmbit de serveis socials

A nivell de serveis socials la ciutat de Lleida és divideix en quatre zones d'influència:

- Zona 1: Barri Antic i Zona alta.
- Zona 2: Mariola, Mariola Blocs, Escorxador, Raïmat i Horta Mariola.
- Zona 3: Balàfia, Secà de Sant Pere, Pardinyes, Ronda Magdalena, Llivia, Sucs i Horta Nord-est.
- Zona 4: La Bordeta, Cappont i Magraners.

6.1.1	Dades de l'àmbit de serveis socials					
	Distribució de la població de la ciutat de Lleida per zones i total de la ciutat per grups d'edat.					
		zona 1	Zona2	Zona 3	Zona 4	Total ciutat
	de 0 a 17 anys	4778	5442	8834	5799	24853
	de 18 a 29 anys	5465	5379	7275	4817	22936
	de 30 a 54 anys	12404	11800	19176	12186	55566
	de 55 a 64 anys	2566	3876	4538	2671	13651
	de 65 a 74 anys	2035	2776	3166	1762	9739
	a partir de 75	2780	2968	3463	1789	11000

Gràfic 6.1.1 Distribució de la població de la ciutat de Lleida per zones i total de la ciutat per grups d'edat

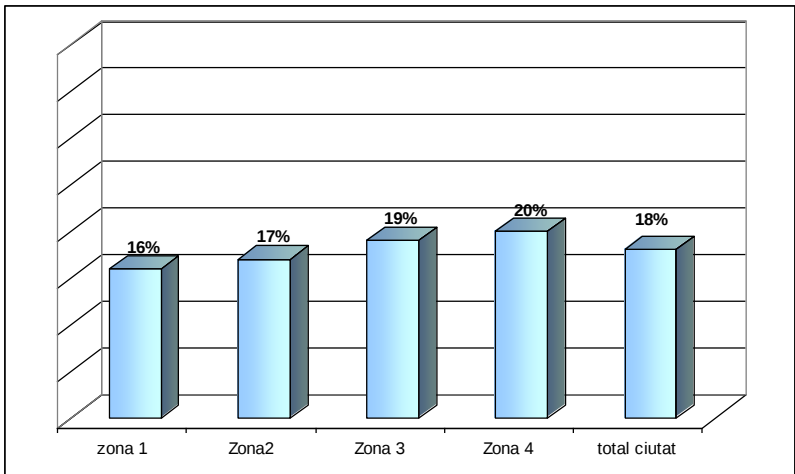

Font: Ajuntament de Lleida.

6.1 Dades de l'àmbit de Serveis Socials

6.1.2	Distribució de la població de 0 a 17 anys per zones				
	Zona 1	Zona 2	Zona 3	Zona 4	Total
	4.778	5.442	8.834	5.799	2.4853

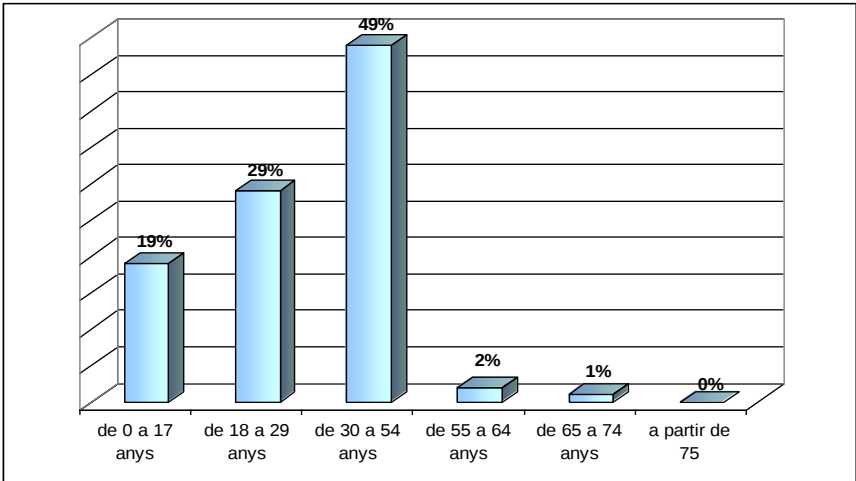
Gràfic 6.1.2 Distribució de la població de 0 a 17 anys per zones

Font: Ajuntament de Lleida.

6.1.3	Dades de l'àmbit de serveis socials					
	Distribució de la població immigrant de la ciutat de Lleida per zones i total de la ciutat per grups d'edat.					
		zona 1	Zona2	Zona 3	Zona 4	Total ciutat
	de 0 a 17 anys	1652	963	1746	950	5311
	de 18 a 29 anys	2944	1673	2501	1322	8440
	de 30 a 54 anys	5115	2609	4174	2144	14042
	de 55 a 64 anys	228	131	190	96	645
	de 65 a 74 anys	54	35	60	40	189
	a partir de 75	10	7	11	11	39

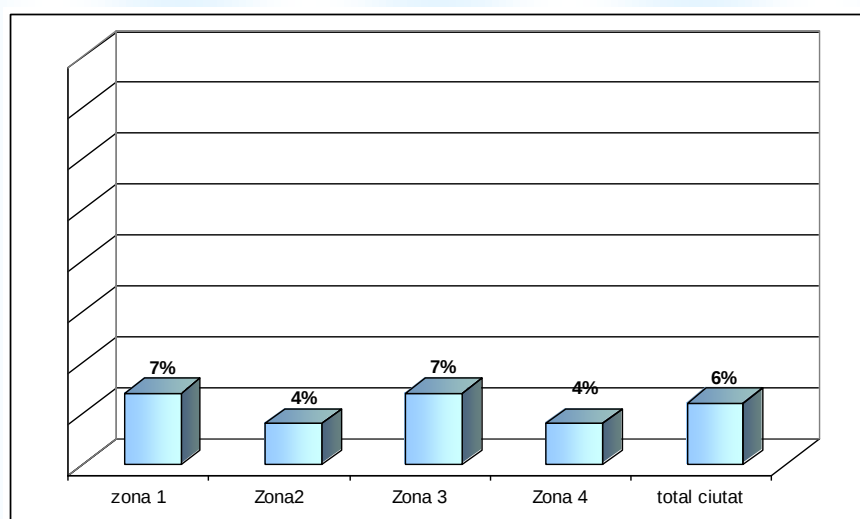
Gràfic 6.1.3. Distribució de la població immigrant de la ciutat de Lleida per zones i total de la ciutat per grups d'edat.

Font: Ajuntament de Lleida.

6.1.4	Dades de l'àmbit de serveis socials					
	Distribució de la població immigrant de 0 a 17 anys per zones					
		Zona 1	Zona 2	Zona 3	Zona 4	Total
	0 – 17 anys	1652	963	1746	950	5311

Gràfic 6.1.4. Distribució de la població immigrant de 0 a 17 anys per zones

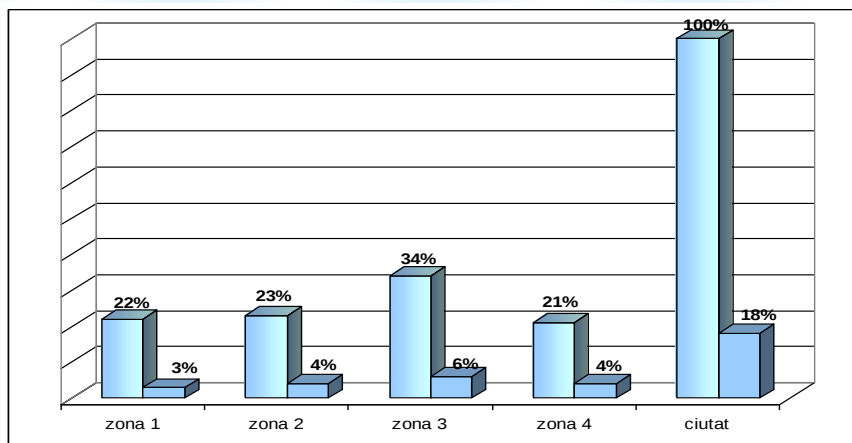

Font: Ajuntament de Lleida.

Distribució de la població de 0 a 17 anys per zones, amb el percentatge de la població infantil immigrant. A nivell de nombres veiem que és la zona 3 (Balàfia, Secà de Sant Pere, Pardinyes, Ronda Magdalena, Llivia, Sucs i Horta Nord-est) la que té el tant per cent més alt de població infantil immigrant, però també és la zona geogràficament més ampla i més poblada.

6.1.5	Dades de l'àmbit de serveis socials				
	Distribució de la població total per zones i població de 0-17 anys per zones				
		Zona 1	Zona 2	Zona 3	Zona 4
	Total població	30.028	32.241	46.452	29.024
	Població de 0-17 anys	4.778	5.442	8.834	5.799
	Total població Lleida ciutat 137.745		Població 0-17 anys 24.853		

Gràfic 6.1.5. Distribució de la població total per zones i població de 0-17 anys per zones

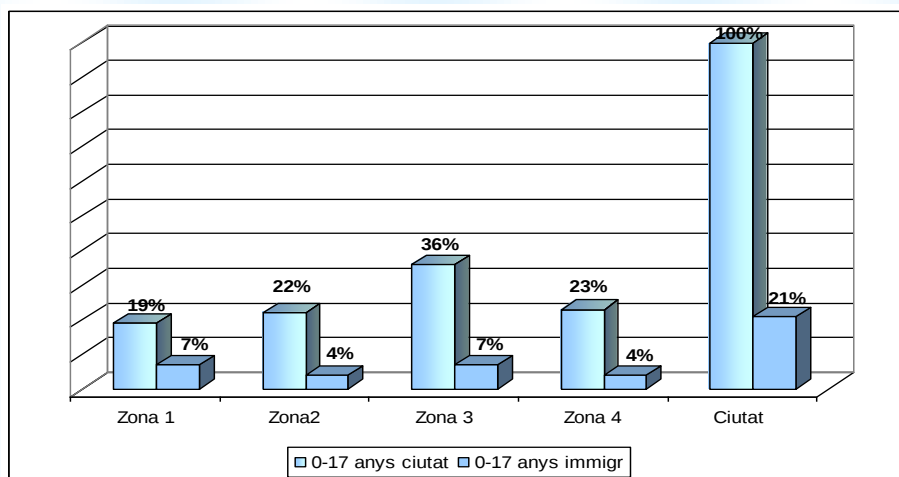
Font: Ajuntament de Lleida.

6.1.6 Dades de l'àmbit de serveis socials

Distribució de la població total per zones i població immigrant de 0-17 anys per zones

	Zona 1	Zona 2	Zona 3	Zona 4
Població ciutat 0-17 anys	4778	5442	8834	5799
Població immigrant 0-17 anys	1652	963	1746	950
Total població Lleida ciutat 0-17 anys	Total població immigrant 0-17 anys			
24853	5311			

Gràfic 6.1.6. Distribució de la població total per zones i població immigrant de 0-17 anys per zones

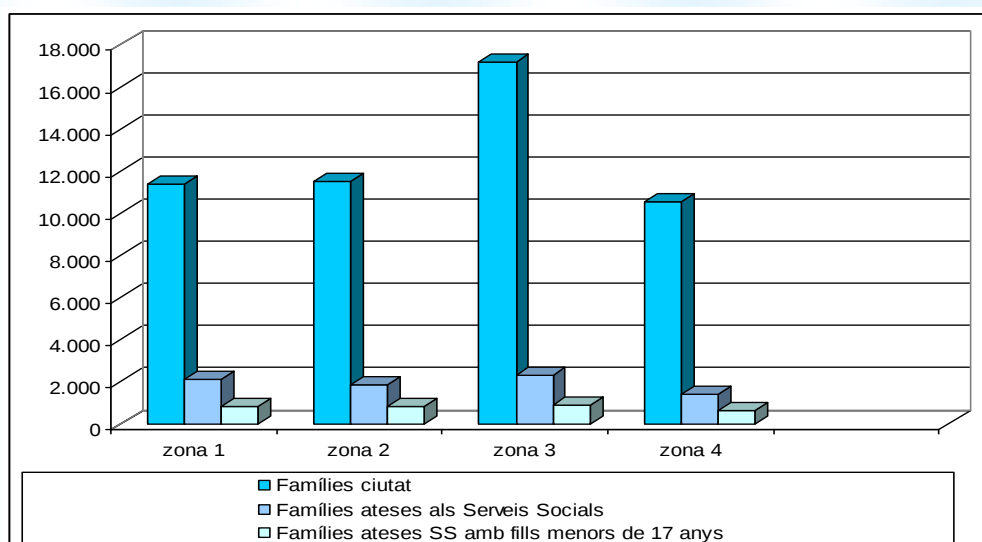
Font: Ajuntament de Lleida.

Pel que a Famílies amb menors atesos a Serveis Socials, les dades de les famílies amb fills i filles menors de 17 anys ateses pels Serveis Socials a nivell de ciutat suposen un 6 %, que si aquest tant per cent el valorem zona per zona veiem que no hi ha grans diferències, les dos zones que donen el percentatge més alt són Zona 1 (Barri Antic i Zona alta) i Zona 2 (Mariola, Mariola Blocs, Escorxador, Raïmat i Horta Mariola) amb un 7% respectivament.

Comparativament el nombre de famílies ateses a serveis socials a tota la ciutat durant l'any 2009 va créixer respecte l'any 2008 en 1541 famílies, d'aquestes 719 eren famílies amb fills i filles menors de 17 anys.

6.1.7	Dades de l'àmbit de serveis socials				
	Nombre de famílies ateses pels serveis socials durant l'any 2009 per zones				
		Zona 1	Zona 2	Zona 3	Zona 4
	Famílies ciutat	11.391	11519	17166	10558
	Famílies ateses pels S. Socials	2131	1885	2299	1414
	Famílies ateses pels S. amb fills menors de 17 anys	830	814	899	630

Gràfic 6.1.7. Nombre de famílies ateses pels serveis socials durant l'any 2009 per zones

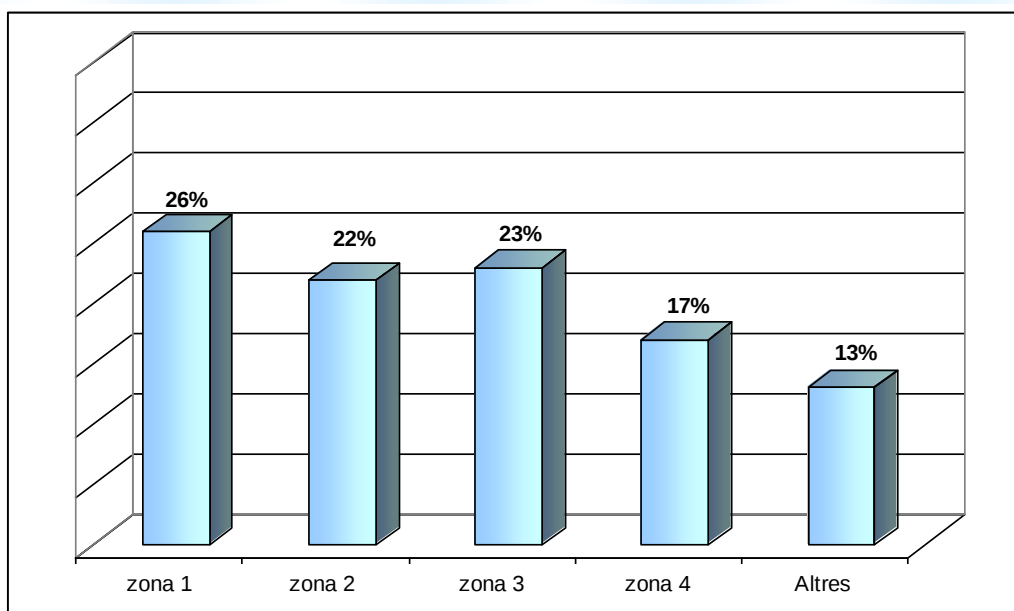

Font: Ajuntament de Lleida.

6.1.8	Dades de l'àmbit de serveis socials					
	Nombre d'expedients treballats per l'EAIA durant l'any 2009 per zones					
	Zona 1	Zona 2	Zona 3	Zona 4	Altres(1)	Total
	122	101	108	78	59	468

(1) Inclou tots els expedients de menors en què es dona el cas que els pares estant vivint fora de Lleida, però el menor està utilitzant un recurs de la ciutat (com pot ser el CRAE o en Acolliment familiar), també aquells casos en què els pares estant a la presó, quan estan en domicili desconegut o els pares estan morts.

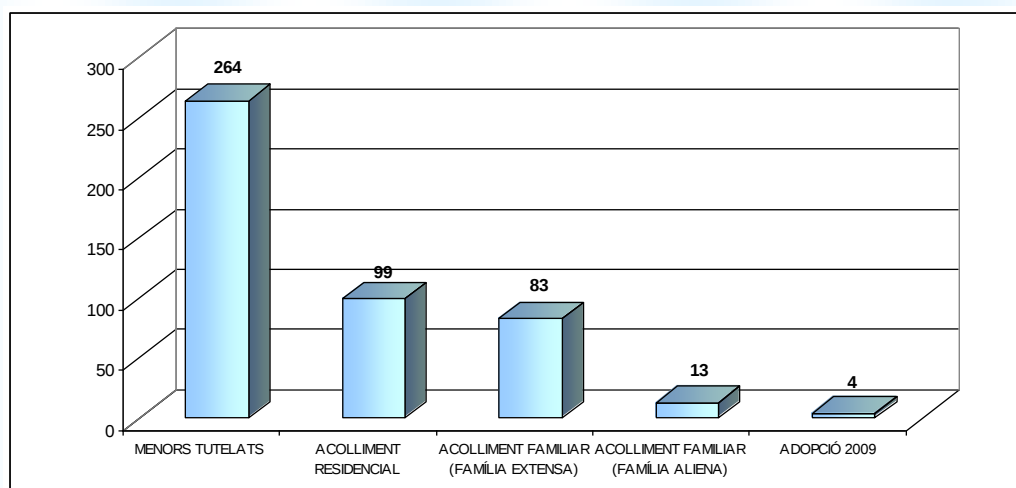
Gràfic 6.1.8. Nombre d'expedients treballats per l'EAIA durant l'any 2009 per zones

Font: Ajuntament de Lleida.

6.1.9	Dades de l'àmbit de serveis socials	
	Menors Tutelats a Lleida	
	Menors Tutelats	264
	Acolliment Residencial	99
	Acolliment Familiar (Família Extensa)	83
	Acolliment Familiar (Família aliena)	13
	Adopció 2009	4

Gràfic 6.1.9. Menors Tutelats a Lleida

Font: Direcció General DGAIA. Generalitat de Catalunya.

La diferència que hi ha entre el nombre d'expedients treballats a l'EAIA (468 expedients) i el nombre de menors tutelats (264) és deguda en part a que des de l'EAIA és comptabilitzen totes les famílies ateses hi hagi o no hi hagi el menor, dins del nucli familiar, mentre que des de la Generalitat solament comptabilitzen els menors tutelats i no comptabilitzen aquells casos en què l'EAIA fa de col·laborador. Un altre fet és que hi ha menors amb expedient obert i que no estan tutelats.

6.2 Recursos i Serveis Socials

La organització dels Serveis Socials Atenció Primària a l'ajuntament de Lleida s'aixopluga en el departament de Serveis Personals. Dins de Serveis Personals hi ha diferents Àrees específiques relacionades amb la infància i l'adolescència:

- **Serveis Socials d'atenció primària.** Des d'aquesta àrea es treballa per prevenir i eliminar les causes de marginació i de desigualtat,

promoure la integració social i afavorir el ple i lliure desenvolupament de les persones i col•lectius.

Les seves funcions són:

- Informar, orientar, assessorar persones, famílies i grups i donar-los suport.
- Detectar i prevenir situacions de risc o d'exclusió social.
- Rebre i analitzar les demandes relatives a les necessitats socials.
- Gestionar els recursos necessaris.
- Derivar les actuacions cap als serveis especialitzats quan sigui necessari.
- Donar suport a la xarxa d'entitats socials de cada territori.

Perquè estiguin més a prop de les persones, els Serveis Socials són a tots els barris de la ciutat:

- ZONA I. Serveis Socials Barri Antic,
- ZONA II. Serveis Socials de Mariola,
- ZONA III. Serveis Socials de Balafia – Secà – Pardinyes,
- ZONA IV. Serveis Socials de Bordeta – Cappont – Magraners.

- **EAIA. Equip d'atenció a la infància i l'adolescència.** Són equips multidisciplinaris, distribuïts territorialment i que tenen com a objecte el diagnòstic, tractament i seguiment dels infants en situació de risc o desemparament de llurs famílies. També tenen com a funció la prevenció, entesa d'una manera ampla, i el suport a serveis i professionals del territori.

- **Àrea d'Infància.** Des d'aquesta àrea es treballen els aspectes que afecten el desenvolupament dels nens i nenes: la família, l'escola i el lleure. Les línies d'intervenció amb els infants són:

- Dur a terme accions de prevenció, detecció i atenció en situacions de risc social.
- Potenciar i reforçar el nucli familiar dels infants amb accions destinades a donar-los suport i millorar-ne la qualitat de vida.
- Fomentar l'educació dels infants com a ciutadans i ciutadanes mitjançant activitats en el seu temps de lleure.
- Impulsar la participació de l'infant en el seu entorn més immediat: barri - ciutat.
- Donar a conèixer, promoure i garantir els Drets dels Infants.

- **Àrea d'Atenció a persones amb discapacitat.** Des d'aquesta àrea es treballa per impulsar la construcció d'una societat que promogui la qualitat de vida i la igualtat d'oportunitats de les persones amb discapacitat, a partir d'una intervenció integral que aposta perquè els serveis ordinaris de l'entorn més immediat i normalitzador garanteixin els serveis de suport. L'Àrea basa la seva acció en:

- Donar a conèixer, orientar i tramitar els recursos i serveis adients per a la millor integració de la persona amb discapacitat.
- Garantir el ple desenvolupament del Pla d'accessibilitat vigent.
- Impulsar i regular el transport adaptat per a tothom.

- Potenciar les associacions i entitats de persones amb discapacitats i donar-los suport.
- Gestionar les targetes d'estacionament per a persones amb mobilitat reduïda.

- **Àrea de drogodependències.** Atenció i orientació a les demandes de persones i famílies que tenen problemes amb el consum de drogues. L'objectiu és fer un primer diagnòstic de la situació i cercar vies de resolució i/o derivació a altres recursos.

6.2.1	Programes i serveis	
	Nombre de programes i serveis municipals	31
	<u>Programa / Servei</u>	<u>Descripció</u>
	Centres Oberts Municipals	- Remolins - Pas a pas - Companyia. Serveis d'atenció a la infància, adolescència i les seves famílies. Realitzen una tasca educativa i preventiva des de la vessant de l'educació social especialitzada en el temps de lleure.
	Projecte acompanyament a l'escolarització	Projecte d'intervenció, a nivell de ciutat, amb infants i famílies que presenten problemàtiques de seguiment i absentisme escolar.
	Servei Socioeducatiu d'atenció diürna "L'Albada"	Servei adreçat a adolescents en situació o risc de desemparament que ofereix activitats dirigides d'habilitats socials i de caràcter formatiu prelaboral amb l'objectiu que assoleixin una millor preparació per la vida adulta
	Espai Gairoles	Programa d'acollida per a nens i nenes entre 3 i 16 anys, que els ofereix un entorn educatiu no formal en horari extraescolar i en períodes de vacances. El projecte ofereix un entorn lúdic i educatiu, dissenyat per compaginar activitats de lleure amb les tasques de reforç escolar. Té com a objectiu ajudar les famílies a conciliar la vida familiar i laboral.
	Educació en el lleure per a tothom	Programa adreçat a infants i adolescents fins a 17 anys que vol garantir que tots ells, independentment de la seva situació socio-familiar i econòmica, puguin gaudir d'una educació en el lleure normalitzada de forma global. És compta amb el suport i col·laboració dels clubs/entitats esportius i de la xarxa de recursos i serveis en el lleure infantil de la ciutat.
	Àrea de drogodependències Tots els programes especificats a l'àmbit de salut.	Veure indicador 4.9 de l'àmbit de Salut.
	Salut Pública Tots els programes especificats a l'àmbit de salut	

Font: Guia de serveis i activitats per a la infància de l'Ajuntament de Lleida.

Cal destacar que a la ciutat de Lleida hi ha diferents entitats i institucions no municipals que treballen per a prevenir i eliminar les causes d'exclusió social, promoure la integració de les persones, gestionar els recursos per millorar la qualitat de vida dels col·lectius en situació de risc social, així com promoure programes de sensibilització i conscienciació dirigits a la societat. Entre altres trobem Càrites (la qual dirigeix la seva assistència cap a la rehabilitació o la inserció social de les víctimes de la pobresa i de l'exclusió social, i dóna especial èmfasi en la promoció i en la denúncia de les causes de les injustícies), Arrels (els destinataris dels programes Arrels són les persones sense llar, amb addiccions, amb carències greus, etc.) i Creu Roja (els principals projectes socials els realitza amb col·lectius com ara gent gran, malalts de SIDA, discapacitats, toxicòmans, persones immigrants o refugiats, dones en dificultat social, entre d'altres. A més, treballen per a la reinserció laboral, i en activitats de prevenció en socors i emergències.).

6.3 Necessitats emergents i adequació de recursos

Les **necessitats** i problemàtiques relacionades amb l'àmbit de serveis socials estan clarament relacionades amb els rols familiars i amb els canvis que s'estan produint en les estructures i funcions familiars.

Noves famílies i nous models de criança

Es sabut que s'han produït canvis en l'estructura familiar i en aquests moments es pot parlar d'un ampli ventall de tipologies de famílies: famílies nuclears, famílies monoparentals, famílies reconstituïdes... Però

un dels aspectes que més ha influït en els canvis de les funcions i de les estructures de la família té relació amb l'àmbit laboral. En aquest sentit, la incorporació positiva de la dona en el món laboral, la igualtat en els rols entre homes i dones on ambdós treballen fora de casa, el desenvolupament econòmic que porta a un ritme de vida amb horaris extensos, són variables amb una forta influència de com les famílies assumeixen la criança dels seu fill. Però en ocasions, pot traduir-se en una manca de temps per dedicar un temps de qualitat als nostres infants, així com en un excés de competitivitat on els pares volen que els seus infants siguin els millors a l'escola, en l'esport, en les activitats extraescolars... En definitiva, això comporta noves maneres d'assumir la criança dels fills així com la introducció de nous valors.

Hi ha la percepció que els usuaris de serveis socials d'atenció primària i de serveis especialitzats s'han incrementat en dos perfils de famílies; d'una banda, famílies immigrants que busquen ajuda pels seus fills en els temes relacionats amb l'escola: coneixement de la llengua, deures de l'escola... I d'altra banda, famílies que tot i no ser considerades de *risc social* i/o *multi problemàtiques* utilitzen els diferents serveis perquè no poden ocupar-se dels seus fills després de l'horari escolar. Es tracta de nuclis familiars monoparentals o amb els dos membres de la parella, però que per motius laborals no poden disposar de temps per fer un acompanyament als seus fills en l'horari post-escolar. A aquesta dificultat de conciliar la vida familiar i laboral, s'afegeix que no disposen de una situació econòmica suficientment solvent, també conseqüència de la actual crisi econòmica que s'està vivint.

Davant aquestes situacions, els serveis socials d'atenció primària i els serveis socials especialitzats es troben que hi ha recursos que es van crear per donar resposta a unes necessitats concretes de famílies de *risc social* i/o *multi problemàtiques* i que actualment s'han hagut d'adaptar a uns nous perfils familiars per donar resposta a aquestes noves demandes.

"No és limita a aquestes típiques famílies que podem tenir al cap més marginals o amb més dificultats, no, no.... Estem obrint el ventall i no només la immigració, gent de classe mitja autòctona i que entra en aquestes dinàmiques." **Grup Discussió Serveis Socials**

Pautes educatives familiars

Un altra problemàtica creixent que es detecta és la delegació de responsabilitats parentals a l'administració. En aquest cas, tampoc s'està parlant del perfil "clàssic" de família de servis socials; ben al contrari, la problemàtica emergent fa especial referència a famílies que podríem qualificar com a *normalitzades*. Les noves estructures familiars així com les noves tendències quant a l'educació dels fills, afloren com dues explicacions a aquesta creixent delegació de responsabilitats parentals; es tracta de pares i mares ocupats tant laboralment com personalment que molts cops estan absents; altres pares i mares que no saben ficar normes i límits i que no han dit mai "no" als fills ; així com pares i mares que no han inculcat pràcticament cap disciplina durant la infància dels seus fills. Com a conseqüència d'un procés educatiu emmarcat en aquests model d'educació parental i familiar , quan aquests fills i filles arriben a l'adolescència comença a apareixen el conflicte dins de les dinàmiques familiars, la qual cosa supera als pares i a les mares. Aquesta situació, especialment visible a l'adolescència, provoca que hi hagi pares que expressin la necessitat d'ajuda a l'administració.

"Per una banda els adolescents que els pares no poden controlar, que arriben a una certa edat i es desborden per manca de límits i que son nens que arriben a agredir als pares, que es insuportable, i que en aquell moment ja no saben que fer, es que fins i tot et diuen "renunciem" i tu els hi has de dir es que no es pot renunciar a un fill de 14 anys ..". **Grup Discussió Serveis Socials**

Es pot afirmar que hi ha una percepció de que s'ha passat d'uns patrons rígids, on el paper dels infants i dels adolescents era totalment secundari i no havien de ser escoltats, a uns models que de cop van a l'extrem contrari; pràcticament tots els grups de discussió i molts dels informants claus alerten del fet que els pares són massa laxes: hi ha una manca de normes i límits cap als fills, amb la conseqüent pèrdua dels rols d'autoritat per part dels pares, i aquesta pèrdua d'autoritat també és pot fer extensible als educadors.

L'actual població d'infants i adolescents han estat educats dins un model familiar molt permissiu que no ha ficat límits, ni normes, amb una manca de disciplina envers els infants; la negligència educativa s'apunta com un model predominant, molt lligat a les dificultats de conciliació laboral, familiar i personal i per tant amb una manca de temps per dedicar als fills/filles.

"Els nens han crescut doncs amb aquesta... amb que no se'ls hi ha donat mai un no i com que no se'ls hi ha donat mai un no quan tocava sempre cada vegada és més difícil i després doncs clar... Ja després es reboten". **Informant clau**

Una de les conseqüències derivades d'aquesta manera d'educar apunten cap a trastorns de comportament i molts cops aquests trastorns de conducta acaben essent diagnosticats amb un diagnòstic erroni, ja que s'acaba parlant de trastorns de dèficit d'atenció e hiperactivat (TDAH), per no afrontar que realment s'està davant d'infants mal educats. Des del diferents grups de discussió i des de l'opinió de informants clau s'ha ficat èmfasi en establir una relació de causa i conseqüència entre les característiques educatives que s'acaben de mencionar i els diagnòstics d'aquests trastorns. La manca de límits, la pèrdua d'autoritat, els pares desorientats i la sobreprotecció vers els infants són causa directa o indirecta de molts dels trastorns de conducta dels infants i adolescents. I d'altra banda, també s'observa que de vegades no hi ha un trastorn

real si no uns comportaments adaptatius a els models educatius negligents i/o laxes.

Igualment com a conseqüència del model educatiu familiar, cada cop ens trobem davant de pares i mares que sobre protegeixen als seus fills i les seves filles; els mediquen ràpidament perquè no pateixin davant una malaltia, no treuen el xumet a l'Infant per que no pateixi, són els altres que no entenen als seus fills/filles, absència d'autoritat, permissibilitat i un llarg etcètera d'actituds per part dels pares i les mares que no afavoreixen el creixement psíquic ni emocional dels infants. I conseqüentment, pot aparèixer el Síndrome de l'Emperador, entès com el maltractament físic i psíquic que alguns infants i adolescents poden exercir sobre els seus pares.

A més, en alguns casos agreujat per la poca col·laboració que ofereixen els pares als professionals que actuen sobre les problemàtiques dels seus fills/filles. En els casos més extrems, pot arribar a haver una incapacitat per part dels pares d'assumir l'educació dels fills/filles i renunciar a aquests, per que sigui la pròpia administració qui assumeixi la tutela i responsabilitat.

"Diuen es que no sé com educar-lo, es que no... e! Fins al moment que ens hem trobat que hi ha hagut, no aquí Lleida però en general, vull dir a la premsa, aquí a Espanya doncs que hem vist que alguna mare renuncia de dir no puc més... Que se'ls quedi, que se'ls quedi l'Administració perquè jo no puc... Home! Doncs no, jo penso que potser als pares el que els hi falta és aquesta inseguretat que tenen, no saben com educar. En fin, no són educadors..." **Informant clau**

Valors socials contradictoris

Totes aquestes necessitats relacionades amb la crisi estructural de la família i les conseqüències en l'educació de la infància i l'adolescència, posa de manifest un problema de fons que ha sortit en els diferents grups de discussió: a nivell social no hi ha un *patern*, no hi ha un patró de valors que pugui servir de model positiu i de referent constant en

l'educació de les noves generacions. Això provoca que infants i adolescents rebin simultàniament valors contradictoris.

"Tampoc és coherent que als joves ... trontollem... moltes vegades no sabem quins valors agafar. Que no ens podem beure una cervesa i amb 16 anys una nena si que pugui avortar... no sé... xoca molt." (...) No, jo ara mateix no em puc beure una cervesa, però si que puc avortar"

Grup Discussió Serveis Socials

Quan a **l'adequació de recursos** es remarca el fet que els serveis socials d'atenció primària, així com, els serveis específics com pot ser el Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil acaben saturats per un gran nombre d'usuaris, estretament relacionat amb el tema del model educacional que és dona a les famílies amb dinàmiques complexes i força negatives.

La xarxa i la prevenció

Es valora molt positivament algunes iniciatives que existeixen en la ciutat de Lleida com ara els programes d'educació materno-infantil, per exemple projectes municipals com el Programa Fil del que formen part els projectes Nadó, Ralet, Fil i Ludoteca Familiar per famílies amb infants de 0 mesos a 3 anys. En aquest espai s'ofereix un lloc de trobada familiar, que dona suport als pares i les mares durant els primers mesos de vida del nadó i que posteriorment serveix d'acompanyament a les famílies en el procés educatiu mitjançant el joc.

Sorgeixen dos temes relacions amb els recursos i serveis; d'una banda, la coordinació entre diferents administracions i professionals i de l'altra banda, el tema de la protecció de dades de menors. Quant a la coordinació es parla especialment de l'escola com l'espai que pot detectar més ràpidament situacions de conflicte i d'abandó, per la qual

cosa l'escola hauria de tenir una relació més fluida amb els serveis social. I, respecte, a la protecció de dades de menors, es denuncia la poca predisposició de compartir dades entre els diferents departaments i professionals de l'administració.

Sobre el tema de la institucionalització i la tutela dels infants per part de l'administració, els diferents professionals denuncien dues situacions; d'una banda, en casos de tutela administrativa, quan un menor es separa temporalment de la família, hi ha un treball escàs de la família biològica. Això comporta que en el moment del retorn no s'ha solucionat el problema que va causar la separació i, a més a més, aquell menor hagi perdut el seu "lloc" a la família. I d'altra banda, en l'altre extrem, es troben nens i nenes tutelats que resten institucionalitzats durant períodes de temps excessius; la gravetat de la situació familiar fa gairebé impossible el retorn amb la familiar biològica però el sistema de protecció no troba solucions més individualitzades i normalitzades per aquests nens i nenes.

6.4 Propostes de millora i potencialitats

En relació a **propostes de millora** d'aquest àmbit, van en la línia de crear nous recursos de caire preventiu, d'optimitzar els que existeixen a través del treball en xarxa i un canvi de model professional.

Treball socioeducatiu amb famílies

S'expressa la necessitat de crear recursos que permetin treballar des de la prevenció. Una proposta és la creació de recursos intermitjos com ara grups de pares i mares; hi ha un clar consens en considerar fonamental el treball amb les famílies per millora la situació de la infància i l'adolescència de Lleida: prevenció de les problemàtiques i promoció de les capacitats i les responsabilitats parentals amb la finalitat de fer

suport fer suport a les famílies i abordar situacions familiars de conflicte. Aquesta formació i/educació pel pares i les pares, estaria adreçada a la població general. Un altre recurs, més especialitzat, seria per treballar amb famílies amb una forta des estructuració familiar i social ; en aquest cas, es proposa l'increment de recursos per a poder fer una atenció més individualitzada amb un seguiment més acurat i que permeti donar eines per afrontar les diferents situacions familiars.

Cap a un nou paradigma de treball amb famílies

Com a proposta de millora en l'àmbit de serveis socials es parla de forma succinta d'un nou model d'intervenció en el que els serveis s'adaptin més a la família i a la infància: es proposa flexibilitat horària, un nou estil de relació en el qual el professional escolta el punt de vista del jove, de l'infant i de les famílies, així com valorar i buscar les potencialitats de cada entorn familiar; és a dir, sorgeix la necessitat de canviar el model d'intervenció en el sentit que potser fins ara la intervenció social es centrava únicament en la localització dels factors de risc. El canvi seria anar a buscar formules més positives, trobar no sols allò que no funciona sinó també els punts forts d'aquella família i de la situació per la que està passant i potenciar aquests aspectes.

"Jo també crec que cal un canvi de paradigma, fins ara serveis socials esta fixat en el tema de factors de risc, de manera que quan observem les famílies, només ens fixem en les coses negatives. Llavors, penso que el que hem d'anar és a potenciar lo positiu que té, anar a abstraure a aquestes famílies, que segur que tenen coses molt positives, i estic molt d'acord amb la prof. 6 que hi hagi algú que els recordi lo bo d'algunes pràctiques, enlloc d'anar a invalidar, que jo crec que és una mica el paradigma en el que ens estem movent ara." **Grup Discussió Serveis Socials**

La coresponsabilitat

Un altra proposta va en la línia d'incrementar el treball en xarxa i millorar la coresponsabilitat de tots els serveis en la lluita contra les situacions de risc dels infants. Concretament es parla del paper de l'escola per detectar i per intervenir en casos de situació de risc. També es proposa crear la figura d'un referent únic per cada família que seria l'encarregat de vehicular tots els serveis de la xarxa relacionats amb la família.

"[...] per tant aquí jo també crec que cal anar a desdramatitzar una mica el col·lectiu de mestres, no os busquem la vostra responsabilitat busquem una col·laboració. Això, és una mena de campanya de conscienciació. Per que jo entenc que si no els mestres i no els vull tampoc justificar, però es que al final els estem responsabilitzant d'un munt de coses. " **Grup Discussió Serveis Socials**

Les potencialitats en serveis socials

Com a **potencialitats** s'assenyalen, d'una banda, la quantitat de serveis i de professionals que es dediquen a treballar pels infants, els adolescents i les seves famílies, així com, la divisió per zones de la ciutat de Lleida que fa molt accessible els serveis socials als usuaris, igualment el tamany de ciutat que facilita el coneixement de la xarxa i dels usuaris.

"Com estan distribuïts, que estan distribuïts pels barris, que a més a més dintre d'on està l'assistent social, hi ha el casal del barri i a més a més s'hi fan activitats, els fa molt propers i molt fàcils de... si tu vols organitzar coses de prevenció, doncs allà hi ha aquesta feina que la gent

ho té com incorporat, que allò forma part dels serveis que tu pots utilitzar, jo penso que aquesta proximitat està molt bé.” **Grup Discussió Serveis Socials**

I, finalment, es valora positivament la creació del Servei Socioeducatiu d'atenció diürna per a joves l'Albada, un recurs preventiu en el qual es treballa amb els joves i les seves famílies, amb una temporalitat determinada amb un contacte directe i continu. Així com, un nou servei terapèutic per a famílies, que està previst que comenci a funcionar al barri de Balàfia, també de caire preventiu amb una temporalitat determinada i amb coordinació amb serveis socials. I la nova incorporació a Serveis Personals de l'Ajuntament de Lleida de 10 educadors d'entorn, amb horaris de tarda i fem un treball fonamentalment de carrer, actuant allà on sorgeixin les necessitats.

“Com un recurs positiu... s'ha iniciat l'activitat en un centre d'atenció diürna per a joves (L'ALBADA) (...) que aquest és un dels recursos preventius, bé és el primer a Lleida, penso i crec molt en aquest recurs, prevenció pura i dura, amb pocs xavals, però molt intensa i molta la implicació de la família, el contacte és directe i continu, ja sigui per que venen, ja sigui per que els truques, per que els vas a veure o per que te'ls trobes pel carrer. Amb els xavals exactament el mateix. També, és cert que és el primer any, i bé ... però penso que és un recurs clau ... Servei socioeducatiu d'atenció diürna.” **Grup Discussió Serveis Socials**

6.5 A destacar

De les intervencions dels informants clau en les entrevistes personals i de la seva participació en els diferents grups de discussió i com a síntesi es conclou:

- a) És important destacar la idea que l'àmbit de serveis socials no es refereix únicament de famílies amb greus problemàtiques socials

o econòmiques o de col·lectius de nouvinguts o famílies en risc d'exclusió social, és a dir, de famílies que podem identificar com a usuàries de serveis socials. Una situació emergent és l'atenció a totes les famílies, fins hi tot d'aquelles que tenen recursos socioeconòmics i culturals, però que es troben davant situacions i problemàtiques relacionades amb la criança i l'educació dels fills.

- b) La percepció general estan sorgint nous perfils de famílies que s'acullen als serveis socials; fins fa poc les famílies usuàries de serveis socials eren únicament les famílies considerades de *risc social* i/o *multi problemàtiques*, i actualment també fent les famílies nouvingudes i les famílies *normalitzades* que necessiten ajuda per conciliar vida laboral i vida familiar. Per tant sorgeixen unes noves demandes i necessitats a les que s'ha de donar resposta.
- c) Es detecta una delegació de responsabilitats per part de les famílies cap a l'Administració motivat pel model d'educació parental i familiar- pares que no han imposat disciplina ni límits, pares ocupats laboralment i personalment. Les conseqüències d'aquest model educatiu es fan especialment visibles quant els fills arriben a l'adolescència i els conflictes familiars s'agregen.
- d) Una dels propostes de millora que es proposa és l'educació parental. Es considera necessari articular programes, projectes i recursos destinats a millorar les relacions educatives dins de les famílies; aquesta proposta s'indica en dos sentits diferents. En primer lloc, adreçat a totes les famílies per aconseguir la promoció de l'exercici de la parentalitat de tal forma que els rols parentals i l'exercici de una disciplina inductiva siguin més presents en les relacions educatives familiars. I en segon lloc, intervenció i educació familiar específica per aquells entorns més vulnerables i en situació de risc social que requereixen una atenció

especialitzada. En ambdues orientacions, s'hauria d'incrementar els recursos per a poder conciliar la vida familiar i laboral, així com per enfortir els vincles familiars dels primers anys de vida.

- e) El treball en xarxa és una de les grans potencialitats dels serveis socials de la ciutat de Lleida, donada la proximitat que hi ha entre les diferents administracions i la professionalitat i quantitat de tècnics dedicats a àmbits relacionats amb la infància.

7. La ciutat de Lleida com a context de desenvolupament de la infància i l'adolescència

Una gran part de les persones consultades en els diferents àmbits per l'elaboració d'aquest informe han fet referència a la ciutat de Lleida com a context de desenvolupament de la infància i l'adolescència de la ciutat i especialment a les transformacions experimentades en els darrers anys han estat molt presents en les converses, debats i intervencions dels professionals i de joves consultats

S'ha fet palès l'existència d'una representació de la ciutat i de la identificació amb ella d'una majoria de les persones que han participat, mostrant els seu sentiment de pertinença a la ciutat. Tot i que amb matisos, s'ha copsat la satisfacció de pertànyer a aquesta realitat. À més d'aquesta percepció i sentiment de vincle i satisfacció per sentir-se'n part, existeixen altres opinions que cal escoltar. Determinades realitats lligades a la pobresa i a situacions de marginació mereixen, també, ser conegudes.

És d'especial rellevància el fet que els grups de discussió de joves

adrecessin els seus discursos sobre la ciutat en tres direccions: la seguretat ciutadana, la mobilitat i l'urbanisme. Com es veurà en aquest capítol aquestes són les principals preocupacions dels adolescents i joves de 12 a 18, donat que comencen a desplaçar-se amb independència dels pares i de les mares per la ciutat i viuen en primera línia aquestes tres característiques de la ciutat de Lleida.

“Efecte capital”

Lleida per la seva capitalitat comarcal i provincial concentra una part important del sector dels serveis. I entre aquests els educatius, amb una oferta formativa que té com a destinataris, no solament la població empadronada a Lleida, sinó aquella altra de poblacions properes. La presència de població d'altres llocs s'incrementa a educació secundària, als cicles formatius de grau mitjà, al batxillerat i als cicles formatius de grau superior. Part d'aquesta població resideix a la ciutat i altra ve i torna diàriament del /al seu domicili.

“Jo tinc que dir que no vic, bé no dormo a Lleida, però la meua vida transcorre a Lleida, estudio a Lleida i pràcticament estic tot el dia a Lleida i a mi Lleida m'agrada moltíssim! Quan penso en el meu futur penso que estaré aquí a Lleida.” **Grup Discussió Joves**

La ciutat, també, acull a molts joves en les seves activitats extraescolars, siguin aquestes formatives o de lleure. L'amplitud de l'oferta de serveis destinats directament a la franja de població d'aquest estudi fan que la ciutat sigui destí en diferents moments d'infants i joves que no resideixen, però on troben resposta a diferents necessitats.

Les persones entrevistades que fan referència a la ciutat ho fan de forma, generalment, positiva i posen l'èmfasi en la seva mida de ciutat habitable, en els canvis urbanístics i en l'increment d'equipaments com

a potencialitats per la població en general i per els infants i joves en particular.

"Jo estic molt contenta de viure a Lleida, tan clar com això! Perquè adoro la llibertat, cosa que aquí en tinc, per que Lleida és petita, bé petita i gran a la vegada, tens de tot, coneixes a tothom, és un mocador, saps qui és tothom, m'encanta relacionar-me amb la gent, estar en contacte amb altres persones d'altres cultures i de la meva mateixa cultura i de la mateixa edat, això a mi m'encanta. I com tot això ho tinc a Lleida, per això m'agrada viure a Lleida."

Grup Discussió Joves

D'altra banda, sembla que quan s'escolta a diferents grups de joves, apareixen també diferents "Lleides". Es pot contraposar a la Lleida moderna i ciutat de serveis una Lleida amb alguns barris on es les percepcions sobre la ciutat són contraposades. Uns joves es mostren satisfets i, fins i tot, entusiasmats amb la ciutat per la millora de l'urbanisme, els equipaments, la mobilitat i la seguretat. I altres centrarien els seus comentaris i opinions en les mancances del seu barri. Els primers s'identifiquen amb la imatge de ciutat, com a part de la seva imatge, i els altres semblen desvinculats.

El grup de joves més identificat amb la ciutat refereixen la seva modernitat basada en els canvis operats en els darrers anys. També, com espai d'oci i lleure on es desenvolupa el seu temps lliure i on troben oportunitats per la seva vida social, la satisfacció dels seus interessos i la seva autonomia.

El grup amb menys condicions socioculturals mostren una clara insatisfacció en vers el seu barri i la ciutat. La imatge de la ciutat de Lleida, en ambdós grups, és confrontada.

"No sé. Es que... hay pocas cosas que hacer aquí. Es siempre lo mismo. ¿Tengo que pensar en Lleida. Que es muy pequeña, que cada vez va a peor, que no hay nada y ningún sitio a donde ir, hasta que tengas una cierta edad, ... Que no, que va a peor en Lérida, que el alcalde se preocupa mucho de las obras, pero de lo que se tendría que preocupar de verdad no se

preocupa, se lava las manos. Yo es lo que pienso." **Grup Discussió Joves**

"En pocas cosas, el alcalde se preocupa más por otras cosas. Hombre por los niños pequeñitos piensa más, ya empezando por lo más básico, por los parques, ahora ponen el suelo este de goma. Luego tienen el Cucalocum para ciertas temporadas, luego que si las ferias que últimamente hay más para niños pequeños que para los mayores. Que de diez, ocho son para los pequeños y el resto para los mayores." **Grup Discussió Joves**

Sobre l'urbanisme

En general el grup de discussió que es va fer amb joves que han participat en el Plenari dels infants realitza comentaris i valoracions positives, denotant una certa satisfacció sobre la imatge que la ciutat projecta des de les seves infraestructures i equipaments. Parlen de l'evolució urbanística, de l'ordenació i dels seus equipaments amb complaença valorant els canvis dels darrers anys de millora. Algunes opinions fan referència a la qualitat dels canvis i del creixement, qualificant-lo d'equilibrat i ordenat.

"Jo penso, també com els meus companys, ... crec que es una ciutat que ha crescut molt, però que ha crescut d'una manera equilibrada i ordenada, que esta tot bastant bé." **Grup Discussió Joves**

I, per altra banda, trobem opinions confrontades per part d'alguns joves que des de la seva situació en barris molt concrets expressen insatisfacció, mancança de benestar amb l'entorn i desgrat.

"Yo creo que los barrios, bueno estos que estamos marginados [...] creo que tendrían que hacer más cosas, arreglarlos más, porque vas por mi barrio y yo me cago, pero... porque te viene un negro por detrás y como está tan oscuro no ves nada. A mí me ha pasado un montón de veces que es que haber si ponen más farolas porque no se ven ni los negros, con perdón... Y más cosas, porque es que no hay nada en los barrios y te vas al otro lado, te vas a Ricardo Vinyes y está todo lleno de luces, farolillos, que no sé que - que no sé cuantos.... Y dices y nosotros ¿qué? Claro, como es la Mariola que se busquen

la vida. Pues luego es normal que se vayan a "chorar" (a) los otros luces, tu les dices a mis amigos "¿qué vais a hacer?" "me voy a chorar luces" "pues yo también voy"". **Grup Discussió Joves**

Encara que de manera i amb motivacions diferents valoren l'espai de la Mitjana per les seves possibilitats com a parc i espai de lleure i també com a recurs ecològic – "pulmó" – de la ciutat.

En relació a la seguretat

El tema de la seguretat ciutadana va sorgir de forma espontània els grups de joves; en la resta de grups de discussió i les/els informants claus no s'han referit o bé perquè no se'ls ha demanat directament o bé perquè no han vist necessari tractar-lo dins de les temàtiques que s'han comentat.

Els dos grups de joves en parlen i això podríem interpretar-ho com un factor important en l'adquisició de l'autonomia personal en la realització dels desplaçaments i el desenvolupament d'activitats a la ciutat. Manifesten absència de vigilància en alguns indrets de la ciutat, com l'estació d'autobusos i en determinats barris en el que es difícil moure's a segons quines hores. També es realitza alguna assignació de conflictivitat a la població nouvinguda.

"A l'estació s'hi cometent molts intents de robatori, però al ser un lloc tancat allí és posa la gent i, jo per sort no he tingut, però molts amics meus els han atracat al sortir de l'estació. És poden amagar a molts llocs al sortir de l'estació, t'agafen i t'ho fan donar tot, en canvi si la fan més nova amb més llum i tot això no passarà." **Grup Discussió Joves**

De nou, hi ha joves que quan fan referència al seus barri els que més expressen la seva insatisfacció en relació a la seguretat, que la qualifiquen d'insuficient. La relacionen amb la prostitució i fan referència a les diferències culturals i ètniques i als hàbits de convivència i

respecte.

"[...] Porque en mi barrio [...] todo eso es una mafia. Entre la prostitución que hay, venga va que vergüenza! Me acuerdo un día cuando tenía 13 años que iba por la calle, con el pijama, bueno con ropa vieja que te pones para estar por casa fui a comprar una coca-cola al "negro", bueno a la tienda del negro, salgo se me acerca un moro, bueno un musulmán, es igual estamos entre nosotros y me dice "yo a ti por mil euros"... ¿Cómo te quedas? Mi madre más tarde de la una no me deja llegar a casa. (...) Porque tengo 15 años, y los 15 años de mi vida los he vivido en el barrio, que yo he visto como ha evolucionado todo en el barrio. Yo me acuerdo cuando era pequeña que solo había dos mangantes y un negro, ahora si te pierdes por el barrio no puedes preguntar a nadie porque no veras a ningún español. ..."

**Grup
Discussió Joves**

Sobre la mobilitat

La imatge de Lleida també es vincula tant a la seva comunicació interna, xarxa de transport públic, com a la seva comunicació externa: ferrocarril i aeroport. Però els joves insisteixen més, per les seves necessitats en la mobilitat dins de la ciutat com usuaris de mitjans de transport públic. Demanen millores en la xarxa de transports i alguns arriben a proposar la implantació d'un sistema de préstec de bicicletes com s'ha fet en altres ciutats.

En general es valora les comunicacions dins de la ciutat de forma positiva, però la població que viu a prop a l'entorn de Lleida demanen una major freqüència de les línies d'autobusos que els comuniquen amb la ciutat, de la xarxa interurbana. Aquí es fa palès l'efecte "capitalitat", i són els joves que venen a Lleida a l'institut, a la biblioteca, conservatori, aula de teatre, ... i a divertir-se els que es manifesten en aquest sentit:

"Lleida per dins està molt ben comunicada amb línies d'autobusos, però quan es tracta de sortir de Lleida, les rodalies, jo vic a un poble a 12 km, llavors

està molt mal comunicada ... en pots tindre tres que surten cada hora però després no en tindrem cap més. Sí que hi ha els autobusos de nit que es una avantatja enorme. No has d'agafar cotxes, no has de pagar taxi, això si que està bé. Però, més autobusos al migdia, a la tarda nit, al matí... Més freqüència amb la gent dels pobles que fem vida aquí.” **Grup Discussió**

Joves

Els joves que viuen a Lleida destaquen la proximitat entre els possibles orígens i destins en els seus itineraris, generalment, i per tant de la facilitat que suposa la condició de ciutat intermitja pels desplaçaments interns.

Sobre la Informació

Es refereixen a aquesta temàtica tant en el grup de discussió joves com els responsables polítics en les entrevistes i ho fan de forma contrastada: manca versus abundància d'informació. Els joves denuncien una falta de informació fluida i demanen que els hi arribi de forma fàcil i pràctica. Diferents responsables municipals constaten com el tema de la informació mereix sempre una reflexió per tal d'introduir millores en la seva accessibilitat, difusió i recepció per part dels destinataris, en aquest cas infants i joves. Uns i altres fan apreciacions sobre els canals o les vies de transmissió d'aquesta informació i la necessitat de revisar-los, utilitzar nous canals com ara les xarxes socials replantejant les estratègies comunicatives.

"Jo penso que amb determinats camps hi ha molta informació, moltíssima... Avui dia Internet és el que ha fet, no? Que tothom pugui consultar i que tothom pugui saber o tenir l'opció de saber que està passant en qualsevol punt del món a qualsevol hora., no? I això... dir que no es té informació pues depèn de per a què o depèn de quina informació vulguis...” **Informant clau**

Cohesió social

De les idees expressades es dedueix un cert consens en l'existència de "poblacions" o grups socials allunyats les unes de les altres, geogràficament a la ciutat i també socialment, per exemple, en els centres educatius d'educació secundària. Aquesta idea s'evidencia de diferents formes.

"Mi instituto es muy clasista está el rico y el pobre, por mucho que digan que es público. A mí que me digan que es público vamos, solo porque lo pone ahí "Público no se qué" porque no lo parece. Porque parece mentira, las clases están al menos en mi curso está pijo, pijo y como lo diría ¿a ver? (...) Todos somos personas con mucho o poco dinero que tenga una persona todos acabamos en el mismo lado bajo tierra, y eso no lo ven. Es que es verdad no lo ven [...]" **Grup Discussió Joves**

"Jo volia dir que Lleida em sembla una ciutat que no és gens homogènia, que està tot molt dividida en barris, vull dir ... que es fiquen etiquetes a cada barri i a gent que no és mou sempre està en un mateix... per la seguretat perquè no s'atreveix anar a un altre barri perquè serà més insegur, perquè hi haurà més delinqüència i crec que si és fomentes la seguretat i també s'impulsés una mica més el desenvolupament d'aquests barris seria no a tot arreu igual, però seria una ciutat més homogènia" **Grup Discussió Joves**

I l'expressió d'una imatge en l'imaginari col·lectiu sobre alguns barris com a conflictius i problemàtics, que actua com a barrera per a la integració i la comunicació entre col·lectius. Això també es trasllada a la imatge que els joves i adolescents d'aquests barris poden tenir d'ells mateixos: es senten marginats pel barri que viuen, pel seu origen, pel seu estatus econòmic i es troben discriminats tan per professors, com per altres alumnes i pel propi sistema.

"Yo mi barrio, también. Por que es que allí no entra nada más que los que son de allí. Por que los que son de fuera quien entra ahí. Una vez iba a llevar yo a mi amiga y le dije "acompañame un momento a la Mariola" "¡Que dices tía, yo no voy allí que te disparan con las pistolas!" "¡Qué que te disparan con las pistolas" "Sí que me van a robar, tía que me van a robar" Y es que ahí no entra nadie. Los

que somos de allí por que ya sabemos que ahí no pasa nada, pero los que no cuando dicen algo, ya está, cuando dicen algo malo ya es el barrio. La Mariola. No me he peleado veces con las de mi instituto, bueno pelear de hablar quiero decir, "los gitanos no sé que no sé cuantos" [...]" **Grup Discussió Joves**

"Y es más una vez estaba en un parque con unos amigos y se nos acercó la policía pim pam... "¿qué fumáis porros?" "pues no, no tenemos ni tabaco" y nos dice "a si fumáis porros para el barrio" Eso la policía, y nos quedamos y yo le dije "perdona, ¿qué has dicho?" "que si, que sí, que si fumáis porros para el barrio y así si nosotros pasamos no os decimos nada" me quedo que digo "no os da vergüenza, ¿que a los menores que si quieren fumar porros que se vallan al barrio que no les vais a decir nada? ¿Qué pasa que toda la chusma para el barrio? ¿no lo podéis dividir? Tu para aquí, tu para allá, ¿o que cada uno se lo fume donde quiera" ¡No, en el barrio! Ja está mal el barrio, para que traigan ahí a más peña." **Grup Discussió Joves**

La immigració

Lleida reflecteix un dels trets de la evolució de la nostra societat en general: ens trobem dins d'una societat molt heterogènia, molta gent de països, cultures i vivències diferents. Però, es pot dir que dins dels diferents discursos s'ha constatat que no hi ha excessives referències a la immigració com a problema, tot i que aquesta població suposa un 18 % del total dels ciutadans de Lleida. Són els grups de joves els que parlen més obertament de la immigració com a problemàtica, però ho fan puntualment. D'altra banda, hi ha reflexions en el sentit que de la immigració hi ha una part enriquidora, on ens podem nodrir d'aquestes cultures i vivències diferents a les nostres, però que això no vol dir que no puguin haver xocs culturals. En el discurs de les manifestacions de un dels grups de discussió de joves es fa present el sentiment de rivalitat entre la població autòctona i la població nouvinguda, especialment d'altres cultures, com a destinataris dels serveis socials. Es tracta de competència per les prestacions socials. I es tracta d'un

discurs que es sent també en persones adultes.

"Y que no, que no que ahora les dan más pisos a ellos que a nosotros. Mira mi madre.... Bueno mi padre es gitano, y cuando eran jóvenes mi madre se buscaba la vida para buscar un piso "no, no,... - mi madre es paya- vale sí, sí" entraba mi padre para firmar o lo que sea "no, no... es que gitanos no lo sentimos" Qué gitanos no, y ahora ponen a 15 o 20 moros en un mismo piso. ¿De qué van? O sea prefieren meter a los que vienen de fuera en una casa que los que estamos aquí dentro, con niños y todo dejarlos fuera. ¡Venga va! ¿De qué van?" **Grup Discussió Joves**

Encara que es reconeixen esforços realitzats des de l'administració i les polítiques socials realitzades, no es consideren tan evidents els resultats o es posen en dubte. S'expressa la necessitat d'intervenció amb propostes imaginatives i amb accions que impedeixin la concentració de la població immigrant en altres barris.

"A nivell institucional s'ha avançat molt amb aquesta, amb aquest sector perquè les institucions hi ha abocat molts, molts recursos, que jo no sé si estan ben aprofitats per integrar als joves però per una altra banda dintre de la societat s'ha perdut cohesió social. Jo faig la valoració global de que, primer, tenim un problema important, un problema important de cohesió, de cohesió entre els joves. Hi ha un risc social de que aquesta cohesió creï un tipus de societat inviable. Tenim aquest problema però ahora tenim l'oportunitat d'intervenir i de solucionar-lo amb propostes, amb propostes imaginatives, amb propostes que agradin als joves" **Informant clau**

Imatge social

Un tema que destaca es la qüestió de la imatge social que tenen sobre ells la resta de la societat, ells reclamen que és deixi de banda aquesta imatge respecte que tots els joves estan de botelló, que l'única meta és la de passar-ho bé... en definitiva trencar amb aquesta imatge negativa i aquests tòpics que parlen de joves sense valors, sense perspectives de

futur. I aquesta trencament de tòpics no sol respecte al món dels adults sinó fins i tot entre iguals, quan s'etiqueten entre ells per exemple pel fet de ser bon estudiant, participatiu... aquesta persona acaba etiquetat com a *empollón*.

"Impulsar el trencament d'aquesta imatge dels joves que estem tot el dia de botellon, que no tenim respecte, que fumem porros... no es veritat són tòpics. I que crec que sol el fet d'escoltar-nos ja és un pas per endavant per trencar aquest límit, però que caldria esforçar-se una mica més..." **Grup Discussió Joves**

"El problema es que crec que està en que em de canviar la nostra imatge. Jo queestic posada en molts llocs, ja es pensen que soc la típica empollona, que no surt mai de casa, que sol és preocupa d'aquestes coses. I quan la gent em troba de festa em diuen "tu que fas aquí?" "Faig el mateix que tu, soc una persona normal, potser soc més rebel que tu!" Però, això no significa que no pugui participar amb les coses de la ciutat. S'ha de canviar la nostra imatge". **Grup Discussió Joves**

Sobre el tema dels Mitjans de Comunicació, surten idees en relació al paper que juguen els infants i adolescents en aquests Mitjans de Comunicació. Se'ls representa en negatiu en moltes de les series on són els protagonistes, les notícies envers a ells també destaquen en negatiu, donant una imatge de joves conflictius, sense valors, sense motivacions... Sempre destaquen les notícies més sensacionalistes i no les notícies positives que puguin parlar de valors o projectes que poden dur a terme els joves. En general a nivell de presència i participació dels joves als mitjans de comunicació parlen que n'hi ha poca, i concretament en el món de la ràdio on no hi ha pràcticament programes específics per infants i joves.

"Una altra cosa crec que tampoc estem tan malament com els mitjans de comunicació donen una imatge de la joventut molt negativa i en realitat també hi ha molt bones pràctiques que es desconeixen dels joves i que no surten a la llum aquestes pràctiques. Els mitjans de comunicació en lloc de dir "en Alcorcón la han liado un grupo de jóvenes", per que no diuen "aquesta entitat, aquesta associació, aquest

grup de joves... esta realitzant aquest projecte i donar a conèixer aquest projecte, que altres joves es puguin interessar. Aquesta imatge que tenim de joves negativa, que fa el jove no participa..." **Grup Discussió Participació**

Propostes Ciutat

Part de les propostes que es realitzen tracten el tema de la disposició d'espais per tal que els joves puguin organitzar i realitzar les seves activitats. I en una línia semblant es comenta la gran disposició d'espais recursos a la ciutat que estan infrautilitzats, com per exemple de les escoles – patis, instal·lacions informàtiques...

En relació a la mobilitat els joves demanen l'increment de les freqüències de pas dels transports públics que connecten les poblacions properes amb Lleida i, observant l'experiència d'altres ciutats, proposen un sistema de préstec de bicicletes:

"Jo faig una proposta que es la del servei de bici que hi ha a Barcelona, tot i que Lleida sigui petita, però també és gran, depèn de quin punt a quin punt vagis es un gran poble, em sembla una proposta que em sembla factible, i que molts joves ho utilitzaríem." **Grup Discussió Joves**

Potencialitats

Entre les potencialitats de la ciutat de Lleida de forma compartida i transversal es cita la seva condició de ciutat intermitja, amb uns bons equipaments i recursos i la facilitat per la comunicació entre persones, institucions i serveis.

L'oferta educativa en la franja de 0 a 3 en escoles bressol municipals és un punt fort que permet l'accés a una franja de població a una educació amb potencialitats preventives en temes de cohesió i integració. Això és

CXXVII

cabdal amb la població destinatària de serveis socials, que d'una altra manera difícilment podria rebre atenció educativa. L'educació en aquesta edat és una estratègia per la inclusió i la cohesió.

Com activitats extra-escolars, l'escola de Belles Arts, Aula de Teatre, Escola de Música i Conservatori, les ludoteques i les activitats en horari escolar realitzades en els col·legis per part de l'Ajuntament (E3) són un complement educatiu a la població de Lleida valorat de forma unànime.

Els responsables polítics posen de manifest la sensibilitat de l'Ajuntament vers els infants i joves, amb la implementació d'accions, la inversió de recursos destinats directament o indirectament. Una sensibilitat també reconeguda a nivell formal per organismes internacionals com UNICEF - "ciutat amiga de la infància" - i per la seva pretensió de ser "ciutat educadora":

A destacar

De les intervencions dels informants clau en les entrevistes personals i de la seva participació en els diferents grups de discussió, i especialment per les aportacions fetes pels adolescents i joves, es pot concloure:

- a) Els joves, en general, fan una valoració positiva dels canvis que s'han produït a la ciutat en els darrers anys, especialment en la seva dimensió urbanística i en la creació de nous serveis com el centre de recursos juvenils Palma o amb el desenvolupament d'iniciatives com el Plenari d'infants i adolescents de la ciutat de Lleida. Hi ha un sentiment d'identificació amb la ciutat que s'expressa des de la pertinença a aquesta realitat.

- b) La ciutat dona servei en educació, oci, cultura i esports, salut ... a una població humana molt més àmplia que la que hi resideix. Els joves que viuen en poblacions properes manifesten aquesta vinculació i identificació amb la ciutat.
- c) Es donen també opinions de desgrat en relació a la realitat d'alguns barris. Aquestes s'expressen pels joves que hi resideixen, però també pels altres que no hi resideixen o pels professionals consultats. Plantegen diferències importants en el clima social o en el desenvolupament urbanístic.
- d) Els professionals de l'educació i els joves expressen la realitat dels barris com a realitats separades, poc vinculades amb la ciutat. Aquelles persones que no hi viuen no hi troben cap motivació per desplaçar-s'hi davant l'absència de serveis d'interès per a tota la ciutat.
- e) La cohesió social entre les diferents realitats humanes a la ciutat és minsa o feble. Això s'observa en els comentaris que es realitzen sobre la ciutat i quan es descriu la realitat dels centres educatius on les diferents poblacions culturals pràcticament no es relacionen. No hi ha conflicte però no hi ha convivència real.

8. Conclusions generals

Dels resultats obtinguts al llarg de l'estudi per elaborar el primer Informe de la Infància i l'Adolescència de la ciutat de Lleida, es sintetitza a mode de balanç final les conclusions que s'exposen en aquest capítol. Aquestes idees poden estar a la base del disseny d'accions o d'un conjunt d'accions per donar resposta a les necessitats que s'enumeren.

Se n'extreuen les idees que l'equip que ha desenvolupat la recerca ha valorat més rellevants, algunes d'elles han estat contrastades amb els professionals dels diferents àmbits que van dirigir el desenvolupament dels diferents grups de discussió i que van col·laborar en la interpretació de la informació i la matisació d'idees en la devolució dels resultats.

La població infantil i adolescent a la ciutat de Lleida

Més enllà de la informació poblacional, els infants i adolescents usuaris de serveis que s'identifiquen amb la ciutat de Lleida superen amb escreix les dades del cens municipal. El decalatge dels nombres de persones escolaritzades i de persones censades en la franja d'edat estudiada (0 – 17 anys) a la ciutat s'incrementa a mesura que es progressa en l'anàlisi del nombre d'estudiants en etapes educatives superiors. El batxillerat i els Cicles Formatius donen xifres molt superiors a les del padró municipal. Per això quan parlem d'infants i joves de Lleida cal reconèixer en primer lloc, que una població que no n'està censada és també usuària de serveis en els diferents àmbits estudiats. A més, sovint, aquesta població s'hi sent vinculada tot arribant a manifestar que Lleida és la seva ciutat.

Joves de l'entorn de Lleida, poblacions pròximes, s'apropen a la ciutat a més de per estudiar per activitats de lleure i oci. En aquest sentit també s'expressen en els grups de discussió.

Visió de ciutat

Destaca de forma general una visió positiva de la ciutat. En diferents grups de discussió expressen la seva complaença amb una imatge de ciutat moderna, amb més serveis i possibilitats des de l'àmbit educatiu fins a l'àmbit de l'oci. Les millores en els serveis de mobilitat són molt

valorades, com a recursos necessaris en edats en les que encara depenen bastant dels adults quan es troben o surten. Els canvis urbanístics dels darrers anys són comentats amb satisfacció per la població consultada, però cal destacar-ne també alguna excepció.

Els joves en situació socioeconòmica més precària es manifesten més indiferents amb aquesta transformació. Centren la seva mirada al barri, posant-ne l'accent en les mancances. Les infraestructures creades en els darrers temps per a la comunicació o l'entreteniment no són motiu de comentari, com sinó en fossin usuaris o com si no els fessin falta. Aquest grup de joves presenta una visió més crítica i posen de relleu una vida al barri tancada en ella mateixa i distanciada de la ciutat. El vincle d'aquesta població amb la ciutat sembla fràgil.

Propostes

La descentralització d'algunes activitats culturals, socials i festives adreçades a tota la ciutat, als barris s'apunta com possibilitat per a que aquelles persones que no són del barri accedeixin i l'identifiquin com a part de Lleida. També és la manera que la població del barri senti la seva pertinença a la ciutat.

Els professionals dels diferents àmbits estudiats i molt concretament de **l'educatiu** han constatat les dificultats per articular una atenció adequada als centres a l'etapa d'Educació Secundària Obligatòria amb l'alumnat amb endarreriments curriculars significatius que no han assolit les competències bàsiques en les matèries instrumentals. Els centres educatius no disposen de recursos i estratègies eficients davant determinades situacions per reconduir conductes inadequades i utilitzen entre altres per "resoldre-les" l'expulsió, encara que es valora com molt

poc eficient. Es tracta d'una paradoxa: el sistema que ha de garantir l'Educació Secundària Obligatoria nega, encara que temporalment, l'assistència d'aquests estudiants als centres durant determinats períodes. Alguns informants reconeixen un cert desinterès per combatre l'absentisme de determinats/es alumnes, l'absència dels quals fa més "tranquil·la" la vida als centres.

Alguns participants en grups de discussió alerten sobre la segregació de determinats nois i noies als centres d'Educació Secundària. Per un costat amb una atenció educativa segregada al llarg de tot el temps escolar en espais diferenciats i, per un altre, amb la no participació en activitats que suposen una despesa familiar no assumible en determinades situacions socioeconòmiques.

Hi ha un acord general en no associar exclusivament la població amb dificultats d'aprenentatge i de convivència amb un sector econòmic i cultural de pobresa. Aquests problemes són transversals a tota la població.

Propostes

- a) Adequar la resposta educativa a les necessitats de grups concrets d'alumnes que han perdut tot l'interès en els centres d'educació secundària per les activitats ordinàries.**
- b) Estudiar altres ofertes que ja funcionen basades en treball curricular basat en metodologies actives i una major activitat de l'alumnat.**
- c) Relacionar el treball als centres educatius amb programes "d'Aprenentatge Servei", que en base a la responsabilització en el desenvolupament en tasques socials al barri i a la ciutat puguin suposar l'adquisició de les competències bàsiques.**

- d) Incrementar les activitats d'orientació i tutoria amb aquest alumnat al centre i reduir el nombre de professorat amb les/els estudiants amb més dificultats acadèmiques.**
- e) Articular la intervenció amb pares i mares, oferint-los espais de comunicació per tractar bé individualment situacions concretes o bé en grups per tractar altres de tipus general. Fer-ne un seguiment sistemàtic de les situacions que ho requereixin des dels centres pels Equips d'Assessorament Psicopedagògic i els / les tutors/res.**
- f) Establir estratègies de Treball en Xarxa pel seguiment d'aquest alumnat i el suport a les famílies.**
- g) Recolzar els suports educatius oferts per altres institucions – ajuntament, organitzacions sense ànim de lucre, voluntariat - per millorar-ne l'atenció educativa amb activitats d'estudi fora de l'àmbit escolar; especialment amb aquelles famílies sense recursos.**

En el **referent a la salut** es manifesten, sobre tot, necessitats relacionades amb el comportament i de naturalesa psicoemocional. Les famílies acudeixen als serveis de salut per expressar les dificultats per mantenir un clima de convivència mínim i desbordats per situacions caracteritzades per la falta de límits, la desobediència als pares, l'absència de responsabilitats en vers un mateix i els altres. Es posa de manifest l'absència de recursos professionals de salut mental en els diferents períodes vitals a nens i famílies, així com de serveis socials i mediadors culturals.

Hi ha una baixa consciència sobre la gravetat de les malalties infeccioses relacionades amb les conductes afectivo sexuals i concretament sobre els riscos en la transmissió del VIH. Molts joves no coneixen els riscos o no els valoren davant del contagi i s'observen contagis en edats més tempranes. Hi ha un acord entre les diferents

persones que han expressat la opinió per la generació d'aquest primer informe sobre la necessitat d'avançar als 12 anys les accions d'informació en relació a tot allò que fa referència a les conductes afectiu-sexuals. La majoria dels joves expressen que als 15 anys la informació ja els ha arribat per altres vies. El consens és molt ampli entre els professionals consultats valorant molt positivament el Servei de Planificació Familiar i destacant la seva absència, no coberta actualment pels altres serveis de salut de la ciutat. Es troba a faltar el seu treball amb els joves en la informació i prevenció i en la divulgació dels sistemes d'anticoncepció.

Els nous consums i especialment el relacionat amb Internet és una temàtica que s'apunta per ser estudiada tant per l'aïllament que pot implicar en els adolescents com pels seus possibles efectes en la seva socialització.

Es detecta un gran nombre d'internaments en CRAES d'infants amb discapacitat, en alguns casos lleugera, que s'explicarien per dificultats familiars per la seva atenció. Aquestes dificultats més enllà de l'economia familiar es situen en el terreny afectiu.

Propostes

- a) Coordinació dels serveis de salut, serveis educatius i socials per optimitzar les actuacions preventives en el camp de la salut i l'educació, i el seguiment de situacions personals que puguin veure's beneficiades i necessitin un actuació interdisciplinària.**
- b) Incorporació de més recursos humans pel treball amb les problemàtiques psicoemocionals dels infants i joves tan amb ells com amb les seves famílies.**
- c) Desenvolupament de campanyes de prevenció ent diferents àmbits: alimentari, afectivo-sexual, consum(s), "fer de pares", etc. amb una visió d'inversió a llarg termini.**

d) Afavoriment en la creació de grups de mares i pares per compartir vivències, problemàtiques i alternatives en la línia de l'experiència del "ralet-ralet" - Projecte Ludoteca, infància i família, on la comunicació entre iguals ha estat un èxit d'intercanvi per enfrontar situacions que les famílies valoraven com a difícils.

En l'oci, la informació recollida en relació a l'àmbit de l'oci ens permet concloure que les necessitats d'oci i lleure de la infància i l'adolescència a la ciutat de Lleida s'han centrat en l'adequació dels recursos, en la difusió d'informació sobre els mateixos, en les activitats que s'hi realitzen i, a qui van dirigides, entre altres. En general es valora de molt àmplia l'oferta en aquest àmbit, amb un teixit associatiu amb una llarga tradició en el desenvolupament de propostes de lleure.

Diferents informants, bé individualment o en el desenvolupament dels grups de discussió, constaten que en l'edat 12-16 anys es produeix un abandonament de les activitats d'esplai i oci. Alguns professionals descriuen aquest com un moment de risc o la "malla feble" de la cadena del desenvolupament socio-afectiu, com també es manifesta en l'educació formal. És per això que en les propostes han insistit en considerar, tot i que de forma imprecisa, noves alternatives.

Les activitats existents són valorades com poc interessants per la població de 12 a 16 anys. Caldria estudiar quins són els seus interessos i de quina forma aquests troben resposta des del que actualment s'està fent a Lleida i proposar-ne de noves.

Propostes

a) Desenvolupar accions de participació dels infants i joves d'aquesta franja de 12 a 16 per la proposta d'activitats. Activar

**un lleure específic per aquesta edat a través de la estratègia de
"Aprenentatge servei"**

**b) Proporcionar espais i equipaments pel desenvolupament
d'activitats com a grups, amb el compromís del bon ús dels
espais i del desenvolupament d'activitats saludables.**

**c) Activitats de formació d'aquells joves que es consideri poden
cohesionar grups en torn a activitats d'esplai i lleure.**

En **l'àmbit de la participació** hi ha una opinió generalitzada positiva sobre les estratègies que la ciutat de Lleida ha endegat en els darrers anys per impulsar el seu desenvolupament amb la franja poblacional d'infants i joves. Entre elles destaquen com les més rellevants i conegudes El Plenari d'Infants i Joves i la Defensora dels Infants. Tot i això també es valora la necessitat d'impulsar la participació amb col·lectius més amplis. L'educació en la participació com un valor social pot i deu ser considerada des de múltiples àmbits i espais, però fonamentalment des del municipi i des de l'àmbit educatiu. Internet i les xarxes socials són motiu de consideració com a recursos per aconseguir el desenvolupament de la participació. Això requereix la concreció de propostes i l'establiment de processos concrets, com es proposa des d'àmbits municipals. Però, alhora, caldrà pensar en la participació de tots els col·lectius i ben especialment d'aquells amb més dificultats per accedir a la xarxa. Els grups d'infants i joves en situació de risc d'exclusió poden veure's especialment beneficiats per dinàmiques de participació si veuen que la seva opinió i necessitats són tingudes en compte, especialment en els àmbits de l'oci i el lleure. Mereix un esment especial tots els col·lectius en risc d'exclusió per motius culturals, socioeconòmics o de capacitats.

Propostes

- a) **Concretar accions on els infants i joves proporcionin la seva opinió i aquesta suposi decisions de ciutat. Alguns àmbits de participació serien: urbanisme, funcionament d'equipaments, elecció d'activitats a realitzar, activitats per la Festa Major, ...**
- b) **Explorar les possibilitats de les xarxes socials per la participació en assumptes de ciutat, tant per opinar, valorar, expressar-se en relació a accions, actualitat i activitats realitzades a la ciutat com per decidir.**
- c) **Totes les activitats dissenyades per la participació haurien d'articular els processos pensant en els diferents col·lectius.**
- d) **Els centres educatius es considera un lloc idoni per l'educació en valors i entre ells la participació. (1) El Projecte Educatiu de Centre, com a document marc on es recullen les grans fites de l'acció educativa de centre de forma consensuada per tota la comunitat educativa, podria ser el document idoni per recollir el compromís en l'educació per la participació. (2) Els projectes anuals de centre podrien concretar diferents accions de participació anual per recollir l'opinió o valoració de diferents temàtiques així com per prendre decisions sobre assumptes de la vida del centre.**

En **àmbit de serveis socials**, els discursos han estat centrats en les famílies que tenen nens i nenes entre 0 i 18; principalment destaca el fet que estan apareixen perfils de famílies usuàries noves que tenen altres necessitats . Això significa que s'han hagut de reformular els recursos socials creats en un moment donat per atendre i donar suport a famílies amb greus problemàtiques socials o econòmiques o de col·lectius de nouvinguts o famílies en risc d'exclusió social, per donar atenció diferenciada a altres situacions. Fonamentalment són famílies que tenen recursos socioeconòmics i culturals, però que es troben

davant situacions i problemàtiques relacionades amb la criança i l'educació dels fills, o amb dificultats per conciliar la vida laboral i familiar. Apareixen casos de conflictes greus amb els fills adolescent com a conseqüència d'uns models de criança d'educació parental i familiar caracteritzada per la negligència educativa

Propostes

- a) Articular programes, projectes i recursos destinats a millorar les relacions educatives dins de les famílies adreçat a la població general per aconseguir la promoció de l'exercici de la parentalitat de tal forma que els rols parentals i l'exercici de una disciplina inductiva siguin més presents en les relacions educatives familiars.**
- b) Articular projectes d'intervenció i educació familiar específica per aquells entorns més vulnerables i en situació de risc social que requereixen una atenció especialitzada.**
- c) Increment dels recursos per a poder conciliar la vida familiar i laboral, així com per enfortir els vincles familiars dels primers anys de vida.**

Les dificultats familiars en la instauració d'hàbits de convivència

Aquestes dificultats han estat presents com a tema transversal en tots els àmbits estudiats. Cada cop més un grup significatiu de famílies posa en evidència la manca de recursos per gestionar la motivació dels seus fills i filles vers les activitats escolars i també la convivència en l'àmbit familiar. Aquestes mares i pares manifesten dificultats per l'establiment de límits i per gestionar la instauració d'hàbits bàsics. Es dona una visió professional compartida sobre la necessitat d'intervenció socioeducativa amb aquestes famílies que necessiten ajuda. Aquesta visió està

refrendada pel Consell d'Europa que va adoptar la Recomanació **Rec (2006)** de polítiques de recolzament a l'exercici positiu de la parentalitat. En aquesta recomanació es parla de proporcionar a tots els pares els mecanismes suficients per a que compleixin les seves importants responsabilitats en la criança i la educació dels fills. I concretament, en els casos de situació de exclusió o risc social recomana la intervenció orientada a l'adquisició de les competències necessàries per complir amb les responsabilitats cap als seus fills i filles.

Propostes

- a) Consolidar una xarxa de suport a la parentalitat positiva, amb el conjunt d'intervencions, que provenguin de la xarxa social i d'organismes de caràcter social, comunitari i educatiu, destinats a acompanyar els pares en el exercici del seu rol: els dispositius de la primera infància, l'escola, el suport educatiu, les associacions esportives, culturals i d'oci, les ajudes econòmiques.**
- b) Fer una aposta decidida per projectes educatius, socials , sanitaris i d'oci que tinguin per finalitat el foment d'unes relacions educatives on s'adquireixin normes i valors, es negociïn les responsabilitats, s'estableixi una disciplina inductiva, així com una supervisió adequada.**

Absència d'algunes problemàtiques descrites en altres indrets.

En l'aprofundiment de les conclusions és igualment interessant veure quines problemàtiques que estan presents en entorns ciutadans semblants als nostres, no han aparegut en aquest estudi. Això pot significar que hi ha accions preventives que donen els seus fruits, però

també indicar la necessitat d'estar molt atent a la seva presència o aflorament en el futur

Es destaca la no presència d'una activitat significativa de **bandes juvenils** a la ciutat de Lleida, com activitat organitzada i violenta com s'ha descrit en altres ciutats. Tot i que la població immigrant a Lleida significa un 21,76% de la població total, la percepció no és de conflictivitat. Encara que es realitzen alguns comentaris en els grups de discussió de joves més integrats, actius i participatius a la ciutat, no es fa una relació unívoca de delinqüència amb immigració com una relació exclusiva, com tampoc l'associació de crisi amb immigració. Això es valora de forma positiva ja que el contrari podria dificultar la convivència i la relació entre diferents cultures. En relació a la població immigrant es detecten agrupaments culturals tancats tant al carrer com en els centres educatius, amb una baixa integració o barreja amb la resta d'infants i joves de la ciutat. Per afavorir la seva participació podrien fer-se activitats de difusió en els centres educatius explicant-los-hi les organitzacions d'esplai en el seu barri i altres activitats culturals.

Hi ha una taxa molt baixa d'embarassos adolescents i de contagi de la SIDA, segons la informació sanitària provinent de diferents fonts. Això podria ser així per la instauració de conductes preventives per la transmissió de malalties infeccioses i en el cas dels embarassos, segons alguns informants, per l'ús de la "pastilla del dia després". Però també cal alertar que davant d'aquestes dades és fàcilment produïble un excés d'optimisme i de confiança que pot provocar l'efecte contrari al buscat: cal continuar la tasca de sensibilització i d'alerta en escoles i instituts i centres sanitaris per a que els adolescents i el joves lleidatans no adoptin una actitud de confiança excessiva.

L'absència d'aquestes problemàtiques és valorada positivament per tots els participants. A l'hora es considera oportú mantenir accions dirigides

a la població infantil i adolescent per la prevenció de la violència, per la no transmissió de malalties infeccioses i per evitar els embarassos no desitjats.

Temàtiques que cal indagar

En aquest primer informe sobre la infància i l'adolescència a la ciutat de Lleida diferents temàtiques no han aparegut o ho han fet de forma feble. Els informants clau i els participants als grups de discussió n'han fet un esment puntual o els han ignorat. Aquesta circumstància podria informar-nos de la seva baixa rellevància o de no situar-se entre les temàtiques que sobre aquesta població preocupen actualment d'una forma més intensa. En l'elaboració d'aquest informe no podem deixar de nomenar-les perquè d'una manera o altra són presents en els mitjans de comunicació o en les preocupacions professionals relacionades amb l'atenció a infants i adolescents.

Els hàbits de consum de substàncies tòxiques – drogues i alcohol principalment –, els usos d'Internet i la socialització a la Web – grups, xarxes socials, joc, ... – la salut mental, les relacions afectives a l'adolescència, formen part d'aquestes temàtiques que apareixen solament col·lateralment.

Entre les **temàtiques a tractar en un nou informe** es proposa la consideració de les següents:

- a) La incidència de les toxicomanies en la població adolescent.
- b) Els hàbits de consum d'alcohol en el temps de lleure.
- c) La segregació escolar en el mateix barri.
- d) Els (Ab)usos d'Internet.
- e) La salut mental d'infants i adolescents.
- f) Les necessitats de suport i educació de les famílies.

- g) La millora de la percepció i de la autoestima dels infants i joves de barris perifèrics.

L'obtenció d'informació

Per conèixer la realitat de la infància i l'adolescència a la ciutat de Lleida, ha estat una de les tasques principals per la realització del primer informe de l'observatori. Sense dades rellevants i pertinents no és possible conèixer la situació dels nens i nenes, nois i noies objecte de la recerca. L(les)'administració(ons) són les principals fonts de les informacions objectives. Les dades que aporten a aquests estudis són cabdals i estan a la base de la qualitat de l'informe tant per la seva correspondència amb la realitat, la seva actualitat, per la seva amplitud, així com pel seu valor descriptiu.

La primera dificultat trobada en l'obtenció i l'estudi d'aquests dades ha estat la multiplicitat de fonts d'administració en diferents nivells i amb diferents competències (Ajuntament, Consell Comarcal, Delegacions de la Generalitat de Catalunya) sobre la mateixa població, la qual cosa ha provocat que, de vegades, les dades aportades hagin estat fins i tot contradictòries i, en el millors dels casos, eren incomparables perquè les variables d'anàlisi eren diferents.

També, sembla apropiat plantejar la necessitat d'uns canals per la transmissió d'aquesta informació basats en protocols que permetin el lliurament de la informació en base a compromisos de bon ús. Així com una transmissió ràpida. Tot plegat per poder elaborar informes de forma més àgil i d'actualitat, i per tant incrementant la seva utilitat per l'adopció de polítiques destinades a aquesta població. Es fa palesa la necessitat d'avançar en els processos d'accés a la informació i a les bases de dades administratives tenint cura i resolen els conflictes que es plantegin en situacions que puguin ser considerades d'excepcionals.

L'estimació de dades és un procediment d'aproximació a la realitat que en aquest informe s'hauria pogut utilitzar. S'ha optat per oferir informació als destinataris que els hi permeti fer-ho. Els autors han desistit de fer aquestes estimacions, en aquesta primera versió, per no poder-ne assegurar la fiabilitat.

En relació a la informació, les necessitats que se'n deriven es poden concretar en els següents punts:

1. Establir un protocol administratiu que garanteixi als ciutadans la confidencialitat de la informació estadística . La llei de protecció de dades i la regulació del dret a la pròpia imatge han de ser les bases per la definició d'aquests procediments.
2. Crear els canals entre l'Ajuntament i les diferents administracions per l'obtenció d'informació no nominal sobre la infància i l'adolescència a la ciutat de Lleida en els àmbits de: salut, educació, justícia, lleure, protecció, ...
3. Concretar els procediments de devolució de la informació tractada, mitjançant el qual els informes i els resultats són retornats a les fonts pel seu interès d'aplicació en el(s) camp(s) de la(es) seva(es) competència(es) i per la seva publicitat a tota la població.
4. L'Ajuntament de Lleida i els departament de governació de la Generalitat de Catalunya (en representació dels altres departaments a la ciutat de Lleida) haurien d'establir un pla de treball per avançar en la matèria de transmissió de la informació i el seu tractament en matèria d'aquelles temàtiques que són d'interès per concretar polítiques municipals.

La metodologia

La infància i l'adolescència i les temàtiques relacionades amb la seva (qualitat de) vida són el principals objectes d'aquest estudi en el marc

de la ciutat de Lleida. La pluridimensionalitat del concepte "benestar" ha permès constatar al llarg de les darreres dècades la necessitat de recórrer a tècniques diverses - pròpies de les metodologies qualitatives i quantitatives - per a "mesurar" el benestar de les persones. A més de la utilització d'indicadors objectius, s'han considerat les percepcions de les persones com a informacions indispensables per a conèixer de forma més àmplia i objectiva la realitat estudiada. Les enquestes europees sobre Qualitat de Vida (Eurobaròmetres) on es demana sobre la satisfacció personal o la consideració de la pròpia felicitat corroboren l'adequació dels guions utilitzats en els grups de discussió i en les entrevistes als informants clau.

La incorporació i la participació de infants i adolescents en aquestos processos ha donat una mirada i una llum pròpia que d'altra forma no s'hagués aconseguit. Ens ajudat a comprendre la realitat d'una forma més global, a identificar les àrees prioritàries d'un tema, i a identificar propostes d'intervenció per fer-hi front. En definitiva, a aportar qualitat i validesa.

La recerca d'informació qualitativa a partir de grups de discussió i entrevistes amb informants clau i la informació tramesa fonamentalment per l'administració, han permès extraure aquesta primera fotografia de la realitat de la infància i l'adolescència a la ciutat de Lleida. **La metodologia es considera oportuna**, ajustada als objectius plantejats en tant que ha conduït a l'obtenció d'un informe que ha estat contrastat amb professionals dels diferents àmbits d'estudi.

Bibliografia

- Alsinet, C. (2000). El bienestar en la infancia. de. Pages. Lleida
- Ayala, L.; Martínez, R. y Sastre, M. (2006). Familia, infancia y privación social. Estudio de las situaciones de pobreza en la infancia, Fundación FOESSA, Madrid.
- Balsells, M. A. (2010). El estudio de la infancia y la adolescencia desde los municipios: presentación de una propuesta, Firenze, XIII Congreso Internazionale, Educazione familiare e servizi per l'infanzia (AIFREF) (Association Internationale de Formation et de Recherche en Education Familiale).
- Balsells, M.A. (ed) (2011). Infancia, familia y cuarto mundo. Colección Nord Sud. Edicions Universitat de Lleida. (en prensa)
- Casas, F. (2008). Panorama del bienestar infantil als països industrialitzats. I Jornades de Polítiques d'Infància a Catalunya. Departament d'Acció Social i Ciutadania
- Casas, F., González, M., Montserrat, C., Navarro, D., Malo, S., Figuer, C., i Bertran, I. (2007). Informe Técnico sobre experiencias de participación social efectiva de niños, niñas y adolescentes (principalmente europeos). Girona: Institut de Recerca sobre Qualitat de Vida i Ministerio de Educación, Política Social y Deporte
- Coiduras, J.; Balsells, M.; Angeles; Ballesté, J. (2010). Evaluación municipal de la realidad social de la infancia y la adolescencia desde una estrategia basada en la teoría de las potencialidades y los factores de resiliencia. En "Memorias del XVI Congreso Mundial de Ciencias de la Educación". Monterrey
- Comision Europea (1992). Carta Europea de los Derechos del Niño. DOCE nº C241 de 21 de setembre de 1992.
- Delors, J. (1996). La educación encierra un tesoro. Informe a la UNESCO de la Comisión Internacional sobre la Educación para el Siglo XXI. Santillana Ediciones UNESCO
- Departament de Salut (2010) Informe de salud en Cataluña. Evaluación de los objetivos de salud. Generalitat de Catalunya.
- Fuentes (2011). Escoltar la veu dels infants i joves: una via de lluita contra la exclusió social dels joves del quart món. En Balsells, M.A. (ed) (2011) Infancia, familia y cuarto mundo. Colección Nord Sud. Edicions Universitat de Lleida. (en prensa)
- Fuentes, N. (2010). La resiliencia com a eina socioeducativa per a infants i joves en risc. Simposi Infància i societat. Universitat de Lleida
- Fuentes, N. (2010). Resiliencia y "cuarto mundo": el punto de vista de los adolescentes, Firenze, XIII Congreso Internazionale, Educazione familiare e servizi per l'infanzia (AIFREF) (Association Internationale de Formation et de Recherche en Education Familiale)
- Gómez-Granell, C. et al. (2004). Infancia, familias i canvi social a Catalunya. Informe 2004. Comissió de Cultura, Educació i Benestar Social. Vol. I Relacions familiars i autoritat. CIIMU.
- Gómez-Granell, C.; Buerba, N. (coords.) (2007). La infancia en cifras. Nº2. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. Madrid.
- Mari-Klose, P. (dir. Científic) (2008). Informe de la Inclusió Social a Espanya 2008. Observatori de la Inclusió Social. Barcelona: Fundació Caixa Catalunya-Obra Social.
- Mari-Klose, P. (dir. Científic) (2009). Informe de la Inclusió Social a Espanya 2009. Observatori de la Inclusió Social. Barcelona: Fundació Caixa Catalunya-Obra Social.
- Martí, C.; Casas, E.; Martí, J. et al. (2007). Programa municipal per a la infància i l'adolescència 2007-2010. Ajuntament de Barcelona. Comissió de Cultura, Educació i Benestar Social. Barcelona.
- Martí, C.; Casas, E.; Martí, J. et al. (2007). Programa municipal per a la infància i l'adolescència 2007-2010. Ajuntament de Barcelona. Comissió de Cultura, Educació i Benestar Social. Barcelona.
- Ministerio de educación, política social y deporte. Dirección general de las Familias y la Infancia (2008). III y IV informe de aplicación de la Convención sobre los derechos del niño en España. Secretaría General Técnica. Madrid.
- MTAS (2000). Diagnósticos sobre la exclusión social en España. Madrid, MTAS.
- Observatorio Infància (2006). Plan estratégico nacional de la infancia i l'adolescència 2006-2009. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. Secretaría de estado de servicios sociales, familias y discapacidad. Madrid
- Plataforma Organizaciones Infància (2005). Ponència Marco Derechos y libertades civiles de la infancia. Conferencia de Infancia "Derechos y libertades civiles y políticas. Participación y ciudadanía infantil". Toledo, 30 de junio, 1 y 2 de julio de 2005.

- Ruiz Díaz, M.A.; Ramirez Gallardo, J.; Sanchez Iglesias, I.; Es`pinosa, L. (2004). Guia de buenas prácticas sobre planes i consejos de la infància en el àmbito municipal español. Informe de situación. UNICEF. Madrid.
- Secretaria Infància i Adolescència (2009). El Pla Director d'Infància i Adolescència de Catalunya 2009-2013. Generalitat de Catalunya.
- UNICEF (2002). Un mundo apropiado para niños i niñas. UNICEF
- UNICEF (2005). Indicadores municipales de aplicación de la convención sobre los derechos del niño. Una herramienta para la elaboración de informes de Situación de la Infància en el àmbito local español. Instituto Universitario de Necesidades y Derechos de la Infància y la Adolescencia.
- UNICEF (2005). Pobreza infantil en Paises Ricos 2005. Report Card Nº 6. Florencia: Centro de investigaciones Innocenti
- UNICEF (2007). Un panorama dels bienestar infantil en los países ricos. Pobreza infantil en perspectiva. Report Card Nº 7. Florencia: Centro de investigaciones Innocenti
- UNICEF (2008). El cuidado infantil en los paises industrializados; transición y cambio. Centro de investigación Innocenti.
- UNICEF (2009). Analisis y propuestas sobre pobreza infantil en España. Madrid
- UNICEF (2010). Indicadores municipales de aplicación de la convención sobre los derechos del niño. Una herramienta para la elaboración de informes de Situación de la Infància en el àmbito local español. Instituto Universitario de Necesidades y Derechos de la Infància y la Adolescencia.
- Walter, J., Crawford, K, Taylor, F. (2008). Listening to children: gaining a perspective of the experiences of poverty and social exclusion from children and young people of single-parent families. Health and Social Care in the Community, 16 (4), 429-436.